

Ulkoministeriön tilinpäätös 2023

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Sisältö

1	Toimintakertomus	8
1.1	Johdon katsaus	8
1.2	Vaikuttavuus ja tuloksellisuus.....	10
1.3	Toiminnan tehokkuus	53
1.3.1	Toiminnan tuottavuus	53
1.3.2	Toiminnan taloudellisuus	65
1.3.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	66
1.3.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	70
1.4	Tuotokset ja laadunhallinta.....	71
1.4.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	71
1.4.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	72
1.5	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	76
1.6	Tilinpäätösanalyysi.....	79
1.6.1	Rahoituksen rakenne.....	79
1.6.2	Talousarvion toteutuminen	79
1.6.3	Tuotto- ja kululaskelma.....	81
1.6.4	Tase	82
1.7	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	83
1.8	Arviointien tulokset	85
1.9	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	88
1.9.1	Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	88
1.9.2	Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	88
2	Talousarvion toteutumalaskelma.....	89
3	Tuotto- ja kululaskelma	96
4	Tase.....	98
5	Liitetiedot.....	101
	Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta.....	102
	Liite 2 Nettotuetut tulot ja menot	105
	Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset	106
	Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat	106
	Liite 5 Henkilöstökulujen erittely.....	108
	Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset.....	109
	Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot.....	111
	Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut.....	115

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat.....	116
Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset	117
Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat	119
Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut	120
Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	123
Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	123
Liite 15 Velan muutokset.....	123
Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio	123
Liite 17a Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	124
Liite 17b Hallinnonalan nettokäytöt vuosina 2021-2023.....	125
Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista.....	125

6 Allekirjoitukset..... 126

LYHENNELISTAUS

Tässä tilinpäätöksessä on käytössä seuraavat lyhenteet:

ASEAN	Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestö, Association of Southeast Asian Nations
ATT	Asekauppasopimus, Arms Trade Treaty
AU	Afrikan unioni
BBNJ	YK:n merioikeusyleissopimuksen alainen sopimus kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisten merialueiden biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä
BF	Business Finland
BEAC	Barentsin euroarktinen neuvosto, Barents Euro-Arctic Council
CBSS	Itämeren valtioiden neuvosto, Council of the Baltic Sea States
CDCT	Euroopan neuvoston terrorismintorjunnan johtokomitea
CERTEX	Certificates Exchange System
COACH	Maailmanpankin opettajankoulutusohjelma
COP	YK:n ilmastopimuksen osapuolikokous, Conference of Parties
COP28	YK:n ilmastopimuksen 28. osapuolikokous Dubaissa vuonna 2023
COVAX AMC	COVID-19 Vaccines Advance Market Commitment
DCA	Defence Cooperation Agreement
DevPlat	Developing Markets Platform
EUSBSR	EU:n Itämeren alueen strategia, EU Strategy for the Baltic Sea Region
ECW	Education Cannot Wait

EGA	Ympäristötuotesopimus(neuvottelut)
EIT	Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
Etyj	Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö
EU	Euroopan unioni
EN	Euroopan neuvosto
EOP	Naton laajennettujen mahdollisuuksien kumppanuus, Enhanced Opportunities Partner
EUAM	European Union Advisory Mission Ukrainassa
EUCAP	European Union Capacity Building Mission Somaliassa
EUMAM	European Union Advisory Mission Ukrainassa
EUNAVFOR MED Irini, European Union Naval Force in Mediterranean – operaatio Välimerellä	
EUTM	European Union Training Mission Mosambikissa, Somaliassa ja Malissa
FinCEED	Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskus
FPB	Finnish Promotion Board
Gavi	Vaccine Alliance
GCTS	YK:n globaali terrorismintorjunnan strategia
GDPR	EU:n yleinen tietosuojasäädös, General Data Protection Regulation
GICNT	Globaali ydinterrorismin vastainen aloite
GPE	Global Partnership for Education
IAEA	Kansainvälinen atomienergiajärjestö, International Atomic Energy Agency
IBA	Itämeren, Barentsin ja arktinen alue
ICC	Kansainvälinen rikostuomioistuin, International Criminal Court
IDA	Kansainvälinen kehitysrahasto, International Development Association
ION	YK:n ihmisoikeusneuvosto
IRA	Inflaation vähentämispaketti, Inflation Reduction Act

MLA	Ljubljanan–Haagin yleissopimus kansainvälisestä yhteistyöstä joukkotuhontarikosten, ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten, sotarikosten ja muiden kansainvälisten rikosten tutkinnassa ja syyteeseenpanossa
MMM	Maa- ja metsätalousministeriö
Nato	Pohjois-Atlantin puolustusliitto, North Atlantic Treaty Organization
NDICI	Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument – Global Europe
NPT	Ydinsulkusopimus, Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons
N5	Pohjoismaiden yhteistyöformaatti
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, Organisation for Economic Co-operation and Development
OECD DAC	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kehitysapukomitea, Organisation for Economic Co-operation and Development's Development Assistance Committee
OIR	Operation Inherent Resolve Irakissa
OPCW	Kemiallisten aseiden kieltojärjestö, The Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons
Palkeet	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus
SGBV	Sukupuoleen perustuva väkivalta, Sexual and gender based violence
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö
Taiex	EU:n rahoittama ja Euroopan komission koordinoima lyhytaikaisen teknisen tuen ohjelma, Technical Assistance and Information Exchange instrument of the European Commission
TF	Team Finland
TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
TTC	Kauppa- ja teknologianeuvosto, Trade and Technology Council
Twinning	European Union instrument for institutional cooperation between Public Administrations of EU Member States and of beneficiary or partner countries
U4	U4 Anti-Corruption Resource Center
UM	Ulkoministeriö

UN Global Pulse	YK:n pääsihteerin aloite massadatan ja tekoälyn käyttämiseksi kehityksessä, humanitaarisessa toiminnassa sekä rauhantyössä.
UNFPA	YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö, United Nations Population Fund
UNICEF	YK:n lastenjärjestö, United Nations Children's Fund
UNIFIL	United Nations Interim Force In Lebanon
UNIDIR	United Nations Institute for Disarmament Research
UNIDO	YK:n teollistamisjärjestö, United Nations Industrial Development Organization
UNITAD	United Nations Investigative Team for Accountability of Da'esh/ISIL
YK	Yhdistyneet kansakunnat
YM	Ympäristöministeriö
YTPP	EU:n yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka
YUTP	EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka
VKKO	Viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelma
VN	Valtioneuvosto
VNK	Valtioneuvoston kanslia
WFP	Maailman ruokaohjelma, World Food Programme
WHO	Maailman terveysjärjestö, World Health Organization
WTO	Maailman kauppajärjestö, World Trade Organization

1 Toimintakertomus

Ulkoministeriön toimintaa vuonna 2023 on kuvattu myös hallituksen vuosikertomuksessa. Hallinnonalan tulostavoiteasetannan mallista johtuen toimintakertomuksen laadinnassa on otettu soveltuvin osin huomioon Valtiokonttorin ohje toimintakertomuksen laatimisesta (VK/52027/00.00.00.01/2023).

1.1 Johdon katsaus

Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä tapahtunut perustavanlaatuisen muutostila jatkui vuonna 2023. Venäjän yli vuoden jatkunut täysimittainen hyökkäyssota Ukrainassa varjosti vuotta ja heikensi Suomen ja koko Euroopan turvallisuutta edelleen. Tilanne Itämeren alueella ja Suomen itärajalta jännittyi erityisesti Balticconnector-kaasuputken ja tietoliikennekaapelin rikkoutumisten vuoksi sekä Venäjän ohjatessa turvapaikanhakijoita Suomen ja Venäjän väliselle rajalle hybridivaikutuksen keinoin. Lähi-idässä terroristijärjestö Hamasin hyökkäys Israeliin aloitti Gazan sodan ja humanitaarisen kriisin. Suurvaltojen väliset jännitteet lisääntyivät.

Suomesta tuli Naton täysjäsen 4.4.2023, kun ulkoministeri talletti Suomen liittymiskirjan Pohjois-Atlantin sopimukseen Brysselissä Yhdysvaltain hallitukselle. Liittokunnan jäsenyyttä asemoi Suomen entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteisöä. Jäsenyyttä vahvisti sekä Suomen että Itämeren alueen ja Pohjois-Euroopan vakautta ja turvallisuutta. Ulkoministeriö käynnisti Suomen ensimmäisen Nato-jäsenyysaikaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon valmistelun hallitusohjelman mukaisesti. Suomen liittyttyä Natoon sen on vuoden kuluessa 4.4.2024 mennessä hyväksyttävä kahdeksan Naton jäsenyyttä ja toimintaa koskevaa eri sopimusta. Näistä keskeisin joukkojen asemaa koskevan Nato SOFA-sopimuksen (Status of Forces Agreement) ja Pariisiin pöytäkirjan hyväksymistä koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 30.11.2023.

Suomi allekirjoitti kahdenvälisen puolustusyhteistyösopimuksen (Defense Cooperation Agreement, DCA) Yhdysvaltojen kanssa 18.12.2023. Sopimuksella luodaan ajantasaiset puitteet puolustusyhteistyölle Yhdysvaltojen kanssa. Sopimuksen määräykset perustuvat pääosin Nato SOFA -sopimuksen määräyksiin, mutta täydentävät ja nykyaikaistavat sitä joiltain osin. Hallituksen esityksen valmistelut sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi käynnistyivät sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Suomi jatkoi tiivistä ja laaja-alaista yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa. Osoituksina läheisistä suhteista ulkoministeri Blinken vieraili Helsingissä kesäkuussa ja presidentti Biden heinäkuussa 2023. Monipuolinen kanssakäyminen tärkeimpien kumppanien kanssa niin Pohjoismaissa kuin Baltiassa jatkui erittäin läheisenä ja toimeliaana. Suomi tuki diplomatian keinoin Ruotsin pyrkimyksiä liittyä Natoon. EU oli edelleen Suomen tärkein poliittinen ja taloudellinen viitekehys ja arvoyhteisö.

Suomen vahva poliittinen tuki Ukrainalle jatkui. Suomi osallistui Ukrainan rauhanaloitetta koskeviin keskusteluihin. Suomen tuki Ukrainalle vuosina 2022-2023 oli 2,3 miljardia euroa. Tästä 576 miljoonaa on humanitaarista apua ja kehitysyhteistyötukea, 1,6 miljardia puolustustarviketukea ja 18 miljoonaa euroa (280 rekkalastillista) materiaaliapua. Suomi tuki Ukrainaa myös kauppapoliittisin keinoin. Ukraina oli Suomen suurin kehitysyhteistyön saaja vuonna 2023. EU:n ja jäsenmaiden tuki Ukrainaan oli vuoden 2023 päättyessä 82 miljardia euroa sisältäen myös puolustusmateriaalituen ja Ukrainasta paenneiden vastaanoton tuen. Suomi laati yhdessä elinkeinoelämän sidosryhmien kanssa ensimmäisen osan suunnitelmaksi Suomen osallistumisesta Ukrainan jälleenrakentamiseen. Suunnitelman tämä osa keskittyy suomalaisyrityksille tarkoituksenmukaisiin rahoitus- ja neuvontapalveluihin. Vuonna 2024 valmistuva suunnitelman toinen osa tulee kattamaan valtionhallinnon tuen laajemmin.

Suomi osallistui EU:n vuoden 2023 aikana asettamien kolmen (10.-12.) Venäjään kohdistaman pakotepaketin valmisteluun ja toimeenpanoon. Suomi vaikutti erityisesti EU:n päätöksiin ottaa käyttöön uusia toimia pakotteiden kiertämisen estämiseksi, mukaan lukien kolmansien maiden kautta. Suomi jatkoi tukeaan toimille saattaa Venäjä ja sen edustajat vastuuseen hyökkäyssodasta ja kansainvälisen oikeuden vastaisista sodankäyntimenetelmistä. Suomi liittyi 2.1.2023 hyökkäysrikosvastuuta edistävään ydinryhmään, jossa on Suomen ja Ukrainan lisäksi 19 valtiota ja EU:n ulkosuhdehallinto. Suomi tuki EU:n jäsenvaltioiden päätöstä joulukuun 2023 Eurooppa-neuvostossa avata jäsenyysneuvottelut Ukrainan ja Moldovan kanssa. Venäjä ilmoitti 6.7.2023 peruvansa Suomen Pietarin pääkonsulaattia koskevan toimiluvan 1.10.2023 alkaen, mikä johti Suomen Pietarin pääkonsulaatin sulkemiseen.

Suomi jatkoi EU:n kauppapolitiikkaan vaikuttamista avoimen ja sääntöperustaisen toimintaympäristön säilyttämiseksi ja vahvistamiseksi. Myös ponnisteluja vienninedistämiseksi kotimaan ja globaalin talouden alavireen jatkuessa jatkettiin. Painopisteitä olivat muun muassa teknologia, puhdas energia, puhdas siirtymä ja koulutus. Globaalitalouden ja turvallisuuden kytkökset korostuivat entisestään. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistettiin sekä kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon että Team Finland -toiminnan uudistamiseen liittyvät valmistelut. Ulkoministeriö koordinoi selvityksen Suomen taloudellisista Kiina-riippuvuuksista.

Kehityspolitiikassa Suomi nojautui omiin vahvuusalueisiinsa, joiden avulla kestävää kehitystä tuetaan. Suomi jatkoi kehityspolitiikan keinoin työtä köyhyyden vähentämiseksi, perusoikeuksien toteutumiseksi ja kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Keskeiseksi nousi mahdollisuuksien luominen suomalaiselle lisäarvolle ja kaupan ja kehityksen tiiviimpi linkitys. Toimiva demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeudet ja kansalaisyhteiskunta olivat myös tärkeitä.

Suomi jatkoi työtään YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenenä kaudellaan 2022-2024 ja korosti kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän ja kansainvälisen oikeuden noudattamisen tärkeyttä. Neuvostossa Suomi jatkoi pitkäjänteistä työtä universaalien ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Suomi aloitti vuoden kestävän puheenjohtajuuden Itämeren valtioiden neuvostossa (Council of the Baltic Sea States, CBSS) 1.7.2023 lukien. Suomi toimi antarktisen sopimusjärjestelmän turvaamiseksi ja isännöi Etelämanner-sopimuksen osapuolokokouksen (ATCM) touko-kesäkuussa 2023.

Ulkoministeriö laati kansainvälisoikeudellisen selvityksen Ahvenanmaan kansainvälisestä erityisasemasta ja Venäjän Maarianhaminan-konsulinvirastoon liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä.

Ulkoministeriön sisäinen työryhmä laati suosituksia ulkoasiainhallinnon uudistamiseksi vastaamaan uuden aikakauden ulkopoliittikkaa pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti.

1.2 Vaikuttavuus ja tuloksellisuus

Hallinnonalan tulostavoitteet vuodelle 2023 asetettiin hallitusohjelman ja siitä johdettujen hallinnonalan strategisten painopistealueiden pohjalta tehtävittäin. Tulostavoitteet vahvistettiin hallinnonalan talousarvion toimeenpanoasiakirjassa helmikuussa 2023.

Vahvistamme Suomen kansainvälistä asemaa ja turvallisuutta muuttuvassa maailmanpoliittisessa tilanteessa. Tavoitteena on yhtenäinen, arvohinsa nojaava, vahva ja toimintakykyinen EU, jolla on kyky ratkaista globaaleja haasteita ja edistää omia tavoitteitaan.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Varmistetaan johdonmukainen, oikea-aikainen ja vaikuttava kannanmuodostus EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.	Toteutui täysin	EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) kannanmuodostus on ollut johdonmukaista, vaikuttavaa ja oikea-aikaista. UM:n EU-vaikuttamisosamista pystyttiin vahvistamaan mm. yhteistyöllä samanmielisten maiden kanssa sekä sisäisesti koulutusten ja ohjinnan kehittämisen avulla. UM korosti EU-Nato-yhteistyön merkitystä molemmissa organisaatioissa. UM on pyrki vaikuttamaan kunnianhimoiseen EU-NATO-tiekarttaan, mutta tiekarttaa ei ole vielä hyväksytty.

<p>Etsitään tapoja parantaa EU:n yhtenäisyyttä, arvopohjaa, toimintakykyä ja globaalia vaikuttavuutta hyödyntäen mm. EU:n ulkosuhdevälineiden strategista käyttöä, määränemistöpäätöksiä sekä EU-rahoituskehysten välitarkastelua.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>EU:n yhtenäisyydessä on ollut haasteita. UM tuki YUTP-linjausten valmistelua ja toimeenpanoa sekä YUTP-päätöksenteon tehostamista mm. pyrkien edistämään määränemistöpäätöksenteon lisäämistä YUTP:ssa.</p> <p>UM painotti ulkosuherahoituksen entistä strategisempaa kohdentamista EU:n intressien ja arvojen mukaisesti ja Euroopan turvallisuushaasteet huomioiden osana rahoituskehysten väliarviointia. EU:ssa ratkaisut venyivät vuodelle 2024.</p> <p>UM tuki EU:n geopoliittisen roolin ja vaikuttavuuden vahvistamista mm. Global Gateway -strategialla ja siihen liittyvillä investointihankkeilla kolmansissa maissa.</p> <p>UM tuki EU:n yhtenäisyyttä ja arvopohjaa sukupuolten tasa-arvon kysymyksissä hankalassa ajassa. UM veti yhdessä komission kanssa jäsenmaiden epävirallista gender-asiantuntijaryhmää, jossa ylläpidettiin yhtenäisyyttä kunnianhimoisen sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja rakennettiin siltoja jäsenmaiden välillä.</p>
<p>Jatketaan toimia oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM tuki Suomen väliintulohakemuksen tekemistä Unkarin ns. lastensuojelulakiin liittyen ja kiinnitti johdonmukaisesti huomiota erityisesti Unkarin ja Puolan oikeusvaltiokehityksen epäkohtiin.</p>
<p>Edistetään kauppapoliittisin keinoin Suomen kilpailukykyä sekä suomalaistojen hyötymistä EU-ulkosuherahoituksesta, ml. tukemalla Global Gateway -strategian toimeenpanoa.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Osana EU:n ulkosuherahoituksen strategista kohdentamista UM vaikutti EU:ssa painopisteiden määrittämisessä ja Global Gateway -strategian toimeenpanossa. Luotujen yhteyksien ja neuvonnan myötä yrityksille on avautunut joitakin liiketoimintamahdollisuuksia. UM painotti lippulaivahankkeiden valinnassa erityisesti digisektorin merkitystä ja sai Suomen ajamat</p>

		hankkeet mukaan Global Gatewayn vuoden 2024 lippulaivahankelistalle.
Vaikutetaan EU:n kauppapolitiikan ja kauppasuhteiden kehittämiseen.	Toteutui osittain	UM edisti Suomen intressejä komission suuntaan aktiivisesti vuonna 2023. Usean kumppanimaan kanssa eteneminen oli onnistunutta, mutta toisaalta usean tahon kanssa ei edetty toivotusti.
Vaikutetaan EU:n arktisen politiikan sisältöön ja toimeenpanoon.	Toteutui täysin	UM piti säännöllisesti yhteyttä ja välitti Suomen näkemyksiä keskeisille kumppanimaille ja EU:n arktista politiikkaa hoitaville tahoille.
Edistetään EU:n laajentumispolitiikkaa ja tuetaan jäsenyyttä tavoittelevien maiden työtä jäsenyyssuhteiden täyttämiseksi.	Toteutui täysin	UM osallistui EU:n laajentumispolitiikan toimeenpanoon ja piti jäsenyyssuhteiden esillä kahdenvälisissä tapaamisissa ehdokasmaiden kanssa. UM tuki ehdokasmaiden jäsenyyssuhteiden täyttämistä twinning- ja TAIEX-instrumenttien avulla.
Vahvistetaan EU:n asemaa sen lähialueilla kehittämällä Euroopan poliittisen yhteisön (EPY) puitteissa tehtävää yhteistyötä.	Toteutui osittain	UM piti Euroopan poliittisen yhteisön merkitystä esillä kahdenvälisissä tapaamisissa EU-maiden ja EU:n ulko-puolisten eurooppalaisten kumppanien kanssa.
Vaikutetaan keskusteluun EU:n avoimesta strategisesta autonomiasta muutunut toimintaympäristö huomioon ottaen.	Toteutui osittain	UM painotti avoimen strategisen autonomian ja taloudellisen turvallisuuden EU-tason toimien luomisessa strategisen kilpailukykyyn, markkinaehtoisten ratkaisujen ja kumppanuuksien merkitystä mm. EU:n sisäisessä valmistelussa, kahdenvälisissä tapaamisissa ja konsultaatioissa EU-jäsenvaltioiden kanssa.
Edistetään Suomen intressejä energian ulkosuhteisiin liittyvissä kysymyksissä.	Toteutui osittain	Toimintaympäristön muuttumisen myötä energian ulkosuhteet tulivat entistä enemmän osaksi kokonaisturvallisuus- ja EU-politiikka-keskustelua, nykytilanteessa energian ulkosuhteissa painoivat

erityisesti kovaan turvallisuuteen
liittyvät kysymykset.

EU:n ulkoisen toiminnan vahvistaminen

EU on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen toiminnan keskeinen viitekehys. EU:n tulee pyrkiä vahvistamaan yhtenäisyyttään ja ulkoisten toimien johdonmukaisuutta muuttuneessa toimintaympäristössä, jotta se pystyy vahvistamaan geopoliittista rooliaan ja unionin ulkoisen roolin uskottavuutta. EU jatkoi vastaamista Venäjän hyökkäyssotaan asettamalla Venäjälle laajamittaisia pakotteita ja tukemalla Ukrainaa taloudellisesti ja sotilaallisesti. EU:n tulee jatkaa vahvaa ja yhtenäistä poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle.

Ulkoministeriö jatkoi pyrkimyksiä vahvistaa EU:n ulkoista toimintaa ja globaalia roolia. EU:n ulkoisen toiminnan vaikuttavuuden tukemiseksi ulkoministeriö edisti ulkosuhde- rahoituksen strategista käyttöä. Strategista autonomiaa ja taloudellista turvallisuutta koskevassa eurooppalaisessa keskustelussa ministeriö toi esille suomalaista strategi- seen kilpailukykyyn ja kokonaisturvallisuuteen nojaavaa ajattelua.

Ulkoministeriö vaikutti EU:ssa itsenäisesti ja kumppanimaiden kanssa resilienssiin ja taloudellisen turvallisuuden vahvistamisessa keskustelussa. Vaikuttamistyötä tehtiin myös kahdenvälisesti kolmansien maiden kanssa. Näkemyksiä EU:n säilymisestä avoimena kaupalle ja investoinneille tuettiin samalla, kun pidettiin esillä kuitenkin myös kansainväliseen toimintaympäristöön ja riippuvuuksiin riskejä. Ministeriö vaikutti myös EU:n kauppapoliittisiin ja muihin instrumentteihin liittyvään valmisteluun, ja on- nistui viemään aloitteita Suomen kannalta parempaan suuntaan.

Ulkoministeriö osallistui keväällä 2023 Nuukissa järjestettyyn EU Arctic Forum-tapahtumaan.

Tuemme johdonmukaisesti monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää ja yhteistyötä sekä toimimme kansainvälisen oikeuden, demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien, erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien, vahvistamiseksi. Vaikutamme monenkeskisen sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Toimitaan YK:n aseman ja toimintakyvyn tehostamiseksi, sääntöpohjaisen järjestelmän ja monenkeskisen yhteistyön vahvistamiseksi mm. EU-yhteistyössä.	Toteutui osittain	UM osallistui uudistustyöhön aktiivisesti ja tuki mm. YK:n pääsihteerin tulevaisuusvision toimeenpanoa. UM toimi aktiivisesti eri neuvotte- luissa ja otti eri tasoisia vastuuteh- täviä hoitaakseen ja luonut kump- panuuksia.

		<p>UM tuki YK:n humanitaaristen järjestöjen työtä ja osallistui niitä koskevaan kehittämiseen.</p>
<p>Edistetään ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja oikeusvaltiokehitystä valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisen selonteon mukaisesti mm. hyödyntäen Suomen jäsenyyttä YK:n ihmisoikeusneuvostossa vuosina 2022-2024 sekä viestinnän keinoja.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>UM vaikutti poliittisesti ja taloudellisesti ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden puolustamiseen, valtavirtaistamiseen ja normiston kehittämiseen kansainvälisillä foorumeilla. UM nosti ihmisoikeuskysymykset ja ihmisoikeuksien vakavat loukkaukset säännönmukaisesti esille sekä kahdenvälisessä että monenvälisessä toiminnassa.</p> <p>UM on vaikuttanut YK:n ihmisoikeusneuvostossa mm. omien aloitteiden muodossa ja EU:n kautta. Ihmisoikeusneuvostossa UM edisti sukupuolten tasa-arvoa läpileikkävästi prioriteettiteemana, ja tuki samanmielisten maiden yhtenäisyyttä ja siltojen rakentamista muiden maiden kanssa. Suomi valittiin YK:n ihmisoikeusneuvoston varapuheenjohtajaksi vuodeksi 2024.</p> <p>UM koordinoi Suomen hallituksen sitoumukset YK:lle kansallisista toimista ihmisoikeustyön tehostamiseksi yleismaailmallisen ihmisoikeusjulistuksen 75-juhlavuoden johdosta. YK:n yleissopimus henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta tuli Suomen osalta voimaan.</p>
<p>Edistetään EU:n liittymistä Euroopan ihmisoikeussopimukseen sekä Istanbulin sopimukseen.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>EU:n liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen saavutettiin alustava neuvottelutulos. Suomi osallistui väliintulijana EULEX-Kosovo tapaukseen unionin tuomioistuimessa, millä on vaikutusta liittymisen YUTP-kysymyksiin. EU liittyi Istanbulin sopimukseen.</p>
<p>Vahvistetaan tyttöjen ja naisten sekä haavoittuvassa asemassa olevien oikeuksia ja asemaa kah-</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>UM vaikutti vahvasti tyttöjen ja naisten oikeuksien puolesta lukuisissa neuvotteluissa YK:ssa ja myös EU:n sisällä.</p>

<p>denvälisesti, monenkeskisesti sekä osana eri rahoitusinstrumentteja.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM edisti Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman toimeenpanoa kansallisesti, mutta valtavirtaistamista on syytä tehostaa.</p> <p>UM edisti sukupuolten tasa-arvoa läpileikkaavasti erityistoimin sekä valtavirtaistamisen ja politiikkavaihtamisen keinoin. Suomi on edennyt kohti 85 % rahoitustavoitettaan sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi (vuonna 2023 78 %). Vuoden 2023 aikana on käyty läpi kaikki rahoitusinstrumenttien kokonaisuudet ja niiden mahdolliset katvealueet, ja varmistettu että niissä edistetään sukupuolten tasa-arvoa tavoitteellisesti ja parhaalla mahdollisella tavoin.</p> <p>UM:n kanavoimalla yleistuella UN-Women ja UNFPA toteuttivat sukupuolten tasa-arvoa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia edistävää työtä. Seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia on edistetty myös kahdenvälisen hankkeiden kautta Tansaniassa ja Mosambikissa, sekä tukien UNFPA Somalian maaohjelmaa. Suomi jatkoi myös merkittävää tukea Afganistanin naisten ja tyttöjen oikeuksien, aseman ja elämän perusedellytysten kohentamiseksi kanavoimalla rahoitusta maatasolle kv. järjestöjen kautta.</p>
<p>Vahvistetaan Suomen korkeaa profiilia ja vaikuttamista vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämisessä.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>UM edisti vammaisinklusion huomioimista läpileikkaavasti niin kahdenvälisessä kuin monenkeskisessä yhteistyössä. Suomi jatkoi osallistumistaan Global Action on Disability -verkostossa. Lisäksi UM jatkoi tukea YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien kumppanuusrahasolle.</p> <p>UM edisti kansainvälisesti vammaisinklusion huomioon ottamista humanitaarisessa avussa ja ilmasto-politiikassa. Suomen johdolla käynnistettiin samanmielisten maiden</p>

		<p>ryhmä, jonka tarkoitus on tehdä yhteistyötä vammaisinkluusion edistämiseksi ilmastoneuvotteluissa. Suomen tuella on myös varmistettu, että humanitaarisen YK-järjestöjen kapasiteetti vammaisinkluusiossa on vahvistunut.</p> <p>UM:n yhteistyön tuloksena U4:n kanssa on julkaistu selvitys korruption vaikutuksista vammaisten henkilöiden oikeuksiin.</p>
Edistetään oikeudellisen vastuun toteutumista vakavimmista kansainvälisistä rikoksista sekä humanitaarisen oikeuden kunnioittamista ja tunnetaavuutta Suomessa ja kansainvälisesti.	Toteutui osittain	<p>Suomi tuki kansainvälistä Kansainvälistä rikustuomioistuinta ja osallistui Venäjän hyökkäysrikosta käsittelevään ydinryhmään, joka jatkaa työtänsä. SIs Kaukoranta valittiin ICC:n osapuolikokouksen puheenjohtajaksi kolmevuotiskaudelle.</p> <p>UM edisti myös EU:n pakoteregimien humanitaarisia vapautuksia.</p>
Toimitaan pakotejärjestelmien kehittämisen ja täytäntöönpanon edistämiseksi.	Toteutui osittain	<p>UM edisti Suomen intressejä komission suuntaan ja vaikutti pakotteista, niiden täytäntöönpanosta ja sisällöstä käytyihin keskusteluihin ja päätöksiin. UM vaikutti EU:n Venäjään kohdistamien pakotteiden sisältöön. UM toimi toimeenpanon ja koordinaation vahvistamiseksi eri viranomaisten kesken ja samanmielisten maiden kanssa sekä yritysyhteistyön kautta. Sidosryhmien ja yritysten kanssa vuoropuhelu yleisestä kehityksestä ja myös yksittäisistä tapauksista oli jatkuva.</p>
Edistetään suomalaisten rekrytoitumista ja ehdokkuuksia EU-, YK- ja muihin kansainvälisiin järjestöihin sekä Suomen kansainvälisiä vaaliehdokkuuksia.	Toteutui täysin	<p>UM tehosti edelleen tukitoimia, saanut useisiin hakuihin hyviä suomalaisia ehdokkaita.</p> <p>Suomalaisia asiantuntijoita saatiin myös korkeisiin YK-tehtäviin. EU:iin saatiin korkea johtotehtävä siviilikriisinhallinnan puolelle sinnikkään vaikuttamistyön tuloksena. Etyjissä saatiin suomalainen päällikkö Uzbekistanin kenttäoperaatioon.</p>
Toimitaan antarktisen sopimusjärjestelmän turvaamista.	Toteutui täysin	<p>UM järjesti Helsingissä onnistuneesti Etelämanner-sopimuksen 45. konsultatiivikokouksen (ATCM) ja</p>

<p>miseksi järjestämällä Ete-lämanner-sopimuksen osapuolikokous Helsingissä keväällä 2023.</p>		<p>ympäristöpöytäkirjan 25. kokouksen touko-kesäkuussa 2023. Kokouksen yhteydessä järjestettiin ensimmäistä kertaa ATCM:n historiassa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin keskittyvä ATCM:n ja ympäristönsuojelupöytäkirjan (CEP) yhteisistuntopäivä. Kaksiviikkoinen kokous päättyi onnistuneesti loppuraportin ja Helsinki Declaration on Climate Change in the Antarctic -julkilausuman hyväksyntään.</p>
<p>Valmistaudutaan vuoden 2025 Etyj-puheenjohtajuuteen.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM:n Etyj-puheenjohtajuussihteeristö on aloittanut työnsä syksyllä 2023. Puheenjohtajuusohjelman sisällöllinen valmistelu ja käytännön järjestelyt on käynnistetty yhteistyössä sidosryhmien kanssa.</p> <p>Suomi puolustaa Etyjin periaatteita ja sitoumuksia, joihin nyt rikkoutunut Euroopan turvallisuusjärjestys on perustunut. Tavoitteena on säilyttää Etyjin toimintakyky ja tukea sen työtä kokonaisvaltaisen turvallisuuden edistäjänä Euroopassa.</p>
<p>Tuetaan monenvälisen sääntöperustaisen kauppajärjestelmän vahvistamista ja edelleen kehittämistä.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM vaikutti sekä EU:ssa että kahdenvälisesti sääntöperustaisen kauppajärjestelmän vahvistamiseksi ja kehittämiseksi. Keskusteluja käytiin vuoden 2023 ajan, mutta erimielisyydet kauppajärjestelmää ja sen sääntöjä sekä kehittämistarpeita koskien ovat jatkuneet. WTO:n ministerikokous sovittiin pidettäväksi helmikuussa 2024 Abu Dhabissa.</p>

Ihmisoikeudet ja Suomen jäsenyys YK:n ihmisoikeusneuvostossa

Ulkoministeriö jatkoi valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisen selonteon (2021) toimeenpanoa ja korosti sen mukaisesti ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja osallistumisoikeuksia Suomen kansainvälisessä toiminnassa. Ministeriö edisti Suomen pitkäaikaisia ihmisoikeuspoliittisia painopisteitä kuten naisten ja tyttöjen sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden oikeuksia myös EU:n kannanmuodostuksessa. Ulkoministeriö teki yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien kanssa, jotta heidän äänensä kuuluisi kansainvälisesti. Päivitettyjen (2022) kansallisten ihmisoikeuspuolustajaohjeiden jalkautusta ulkoasiainhallinnossa jatkettiin.

Kansainvälisillä ihmisoikeusfoorumeilla Suomi korosti kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän ja kansainvälisen oikeuden noudattamisen tärkeyttä ja edisti sitä, että Venäjän vastuu ihmisoikeusloukkauksista ja sen korvausvelvollisuus vahingoista Ukrainassa toteutuisi.

Euroopan neuvosto vahvisti toukokuisessa neljännessä huippukokouksessaan järjestön toimintaa ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltiokehitykseen kohdistuviin uusiin uhkiin vastaamiseksi sekä lujitti tukea Ukrainalle. Ulkoministeriö valmisteli Suomen liittymisen perustajajäseneksi Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan aiheutuneiden vahinkojen rekisteriin, joka oli huippukokouksen konkreettinen tulos.

YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenenä Suomi jatkoi toimintaansa ihmisoikeusloukkauksiin puuttumiseksi eri puolilla maailmaa. Suomi tuki riippumattoman tutkintakomission mandaatin jatkamista liittyen Venäjän hyökkäykseen Ukrainaan sekä useita aloitteita, jotka koskivat mm. ihmisoikeusloukkauksia Venäjällä, Afganistanissa, Iranissa ja Sudanissa. Suomi puolusti neuvostossa pitkäaikaisen ihmisoikeuspolitiikkansa mukaisesti erityisen vahvasti sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen, vammaisten henkilöiden, alkuperäiskansojen ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia, vastuuvollisuuden toteutumista sekä kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien toimintatilaa. Ulkoministeriö jatkoi johdonmukaista tukeaan YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimistolle (OHCHR) ja muille riippumattomille YK:n ihmisoikeusasiantuntijoille. Suomella oli jokaisessa kolmessa neuvoston istunnossa yhdessä muiden maiden kanssa myös omia aloitteita, jotka liittyvät sukupuolten tasa-arvoon, riittävään asuintasoon, laittomiin teloituksiin ja intersukupuolisten henkilöiden oikeuksiin. Suomen pysyvä edustaja valittiin joulukuussa ihmisoikeusneuvoston varapuheenjohtajaksi vuodeksi 2024.

Suomi antoi yleismaailmallisen ihmisoikeusjulistuksen 75-vuotisjuhlan johdosta YK:lle sitoumuksen, jossa linjataan kansallisen tason toimia ihmisoikeustyön tehostamiseksi. Ulkoministeriö järjesti ihmisoikeusjulistuksen merkkivuoden kunniaksi joulukuussa kansallisen arjen ihmisoikeusteot -teemaisen juhlatilaisuuden yhteistyössä kumppaneiden kanssa sekä samaa teemaa käsittelevän viestintäkampanjan.

Kansainvälinen oikeus

Ulkoministeriö jatkoi ponnisteluja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän ja monenkeskisen yhteistyön vahvistamiseksi ja kansainvälisen oikeuden kehittämiseksi kiristyvässä geopoliittisessa tilanteessa. Kansainvälisten merialueiden biodiversiteetin suojelusta ja kestävästä käytöstä (ns. BBNJ-sopimus) sekä kansainvälistä oikeusapua koskeva sopimus (MLA-sopimus) hyväksyttiin kesäkuussa 2023.

Ministeriö jatkoi osallistumista oikeudellisen vasteen kehittämiseen Venäjän laittomaan hyökkäyssotaan. EU:n rajoittavilla toimilla ja niiden asteittaisilla lisäyksillä on pyritty vaikuttamaan Venäjään ja sen mahdollisuuksiin käydä hyökkäyssotaa Ukrai-

nassa. Pakotteiden tehokkaaseen toimeenpanoon ja pakotteiden kiertämisen estämiseen on kiinnitetty erityistä huomiota tehostamalla viranomais- ja yritysysteistyötä, lisäämällä pakotekoulutusta ja tiedottamista pakoteasioissa.

Tiiviin kansainvälisen yhteistyön keinoin edistettiin Venäjän ja sen edustajien saamista vastuuseen, ml. korvausvastuu ja henkilökohtainen rikosvastuu. Suomi liittyi alkuvuodesta ydinryhmään, joka ajaa vastuuvollisuutta hyökkäysrikoksesta Ukrainaan. Suomi kuuluu toukokuussa perustetun hyökkäyssodan vahinkojen ja vaateiden rekisterin perustajajäseniin ja suomalainen Veijo Heiskanen valittiin sen hallitukseen.

Suomi teki väliintulon Ukrainan Venäjää vastaan nostamassa riitajutussa YK:n kansainvälisessä tuomioistuimessa. Väliintulolla Suomi toi tuomioistuimen tietoon näkemyksensä joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemiseksi ja rankaisemiseksi tehdyn sopimuksen tulkinnasta. Suomi teki väliintulon myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa valtiovalitusasiassa Ukraina v. Venäjä (X) käsitellen Euroopan ihmisoikeussopimuksen ekstraterritoriaalista soveltuvuutta konfliktitilanteissa.

Ulkoministeriö tuki Kansainvälisen rikostuomioistuimen ja Justice Rapid Response -mekanismin, työtä ja tuki rankaisemattomuutta vähentäviä ja uhrien asemaa edistäviä hankkeita, erityisesti SGBV-painotuksella.

YK:n yleissopimus tahdonvastaisista katoamisista tuli Suomen osalta voimaan. Ulkoministeriö jatkoi vaikuttamista tekoälyä ja ihmisoikeuksia koskevan puiteyleissopimuksen neuvotteluissa sekä ympäristöä koskevaan ihmisoikeusnormien kehittämiseen Euroopan neuvostossa.

Ulkoministeriö laati kansainvälisoikeudellisen selvityksen Ahvenanmaan kansainvälisestä erityisasemasta ja Venäjän Maarianhaminan-konsulinvirastoon liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä.

Vaikutamme Suomen Nato-jäsenyyden toteutumiseen. Valmistaudumme jäsenyyteen tiivistämällä Nato-kumppanuutta ja rakentamalla jäsenyyden edellyttämiä valmiuksia.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Jatketaan ja kehitetään laaja-alaista yhteistyötä Naton kanssa laajennettujen mahdollisuuksien kumppanuuden (EOP) sekä Naton, Suomen ja Ruotsin välisen (30+2) yhteistyön muodossa.	Toteutui täysin	Suomesta tuli Naton jäsenmaa 4.4.2023. Suomen integraatio Natoon sekä poliittisesti että sotilaallisesti on edennyt sujuvasti.

Kehitetään yhteistä tilan- netietoisuutta Itämeren alueella Suomen, Ruotsin ja Nato-maiden kesken.	Toteutui osittain	Suomi on johdonmukaisesti tuonut esiin Itämeren alueeseen liittyviä kysymyksiä sekä jakanut tietoa hyö- dyntäen Naton rakenteita ja tiivisty- neitä suhteita liittolaismaiden kanssa. Ruotsin Nato-jäsenyyden toteutumisen viivästyminen on hi- dastanut tavoitteen toteutumista.
Edistetään Suomen Nato- liittymissopimuksen mah- dollisimman pikaista ratifi- ointia Turkissa ja Unka- rissa.	Toteutui täysin	Suomesta tuli Naton jäsenvaltio 4.4.2023. Suomi edisti jäsenyyden toteutumista yhdessä liittolaismaiden kanssa.
Valmistaudutaan liittyy- mään Nato jäsenyyden edellyttämiin Naton jäsen- valtioiden välisiin valtiosopimuksiin	Toteutui täysin	UM antoi eduskunnalle HE 90/2023 koskien Nato SOFAa ja Pariisiin Pöytäkirjaa. Vuoden aikana hyväk- syttiin ja voimaansaatettiin Ottawan sopimus, ns. Brysselin sopimus, Naton tietoturvasopimus ja aseteti- tiin työryhmä valmistelemaan Ato- mal-sopimuksen hallituksen esi- tystä. UM antoi myös oikeudellista asiantuntija-apua puolustusministe- riön Naton teknisten sopimusten hallituksen esityksen valmistelulle.

Suomen Nato-jäsenyys

Suomi liittyi Pohjois-Atlantin liittoon eli Natoon 4.4.2023. Jäsenyyden toteutumisen jäl-
keen Suomi on osallistunut täysivaltaisena valmistelutyöhön ja päätöksentekoon kai-
kissa Naton rakenteissa ja kaikilla tasoilla, ml. Naton huippukokouksessa Vilnassa.
Suomi liittyi jäsenyysveloitteiden mukaisesti Ottawan sopimukseen, joka koskee Na-
ton kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön erioikeuksia ja vapauksia,
sekä Naton tietoturvasopimukseen, ja käynnisti muihin tarvittaviin sopimuksiin
liittymisen valmistelun.

Suomen erityisedustusto Natossa muutettiin pysyväksi edustustoksi ja sen toiminta-
edellytyksiä vahvistettiin merkittävästi. Nato-asioiden kansallista valmistelua ja tiedon-
kulkua kehitettiin olemassa olevien menettelytapojen pohjalta. Ulkoministeriö edisti
Suomen liittymistä Nato-jäsenyyden edellyttämiin Naton jäsenvaltioiden välisiin valtio-
sopimuksiin.

Syvennämme ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä Ruotsin kanssa ja lisäämme Norjan kanssa tehtävää yhteistyötä. Edistämme Itämeren ja arktisen alueen vakautta ja jatkamme pohjoismaisen yhteistyön syventämistä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Hyödynnetään pohjoismaisia yhteistyömahdollisuuksia erityisesti laajaan turvallisuuteen liittyvissä aiheissa ja kriisinhallinnassa.	Toteutui täysin	UM on syventänyt ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa sekä Pohjoismaiden kesken huomattavasti kuluneen vuoden aikana. Suomi on johdonmukaisesti edistänyt Ruotsin Nato-jäsenyyden toteutumista.
Varmistetaan, että turvallisuuspoliittiset kysymykset otetaan huomioon EU:n Itämeri- ja arktisessa politiikassa.	Toteutui täysin	UM kehitti CBSS:ää aiempaa joustavammaksi ajankohtaisen poliittisen keskustelun alustaksi. Kokonaisturvallisuus ja resilienssi ovat Suomen CBSS-puheenjohtajuuskauden 2023-2024 prioriteetteja. Ukrainalaisia toimijoita otettiin mukaan sekä CBSS:n että EUSBSR:n verkostoihin ja hankkeisiin. EU:n arktisen politiikan osalta UM toi esille erityisesti laajaan turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä kuten ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja alkuperäiskansojen oikeudet).
Vaikutetaan EU:n Itämeri-strategian toimintaan siten, että strategia saadaan toimimaan aiempaa tehokkaammin ja johdonmukaisemmin ja vastaamaan ajankohtaisiin haasteisiin.	Toteutui täysin	UM:llä oli keskeinen rooli strategian täytäntöönpanon tehostamisessa, mm. uuden monitorointi- ja evaluointitavan luomisessa, sekä ukrainalaisten toimijoiden mukaan ottamisessa.
Edistetään Itämeren alueellista yhteistyötä Itämeren valtioiden neuvoston (CBSS) puheenjohtajuuskauden kautta. Vaikutetaan neuvoston toimintaan siten, että se ottaa huomioon luontevan työnjaon Itämeren alueen muiden toimijoiden kanssa.	Toteutui täysin	UM kehitti Suomen puheenjohtajuuskaudella CBSS:n toimintaa niin, että se vastaa geopoliittisen tilanteen haasteisiin ja keskittyy erityisesti vahvuksiinsa. UM fokusoisen poliittisen tason keskusteluja ajankohtaisiin kysymyksiin ja keskittyi käytännön hankeyhteistyössä turvallisuuskysymyksiin, joissa CBSS on vahva ja tunnustettu yh-

		<p>teistyöalusta. UM oli tiiviisti yhteydessä muihin alueellisiin toimijoihin, jotta vältettiin päällekkäisyydet. Eriytyisen läheistä yhteistyötä UM teki EUSBSR:n kanssa mm. erilaisissa tapahtumissa.</p>
<p>Edistetään alueellista yhteistyötä Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajuuden, Pohjoisen ulottuvuuden politiikan ja Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen IBA-rahoituksen kautta.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM:n johdolla vietin onnistuneesti päätökseen Suomen puheenjohtajuus Barentsin euroarktisessa neuvostossa. Käytännön yhteistyö kohdistui Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisille alueille. Venäjän erottua neuvostosta syyskuussa 2023 sen jäsenenä ovat Pohjoismaat ja EU.</p> <p>UM edisti asiantuntijasekondeerauksilla pohjoisen ulottuvuuden yhteistyötä kulttuuri- sekä sosiaali- ja terveyssektoreilla. Pohjoisen ulottuvuuden ympäristökumppanuus lakkautettiin. UM edisti IBA-hankkeilla Suomen kansallisia tavoitteita alueellisessa yhteistyössä painottuen Suomen CBSS- ja BEAC-puheenjohtajuuksien tukemiseen.</p>
<p>Tuetaan yhteistyötä Arktisessa neuvostossa ja pyritään turvaamaan sen toimintavalmiudet.</p>	<p>Toteutui osittain.</p>	<p>UM osallistui EU:n arktisen politiikan kehittämiseen ja Arktisen neuvoston toimintaa koskevaan työhön yhdessä muiden Arktisen neuvoston jäsenmaiden kanssa. UM haki seitsemän jäsenmaan konsensusta etsittäessä toimintamallia Arktisen neuvoston toimintakyvyn turvaamiseksi, ottaen huomioon Venäjän eristämistä koskevat EU:n linjaukset. Jäsenmaat hyväksyivät kirjalliselle menettelylle menettelytapasäännökset, jotka astuivat voimaan syksyn 2023 alussa. Näiden avulla kyettiin turvaamaan ja uudelleen käynnistämään maaliskuun 2022 jälkeen neuvoston työryhmien päätöksentekokyky.</p> <p>UM osallistui VNK:n johdolla toimimaan arktisten asioiden neuvottelukuntaan ja ministeriöiden välisten arktisten vastuuvirkahenkilöiden työhön sekä kaikkiin tärkeimpiin</p>

arktista yhteistyötä koskeviin vuosittaisiin kansainvälisiin ja kansallisiin konferensseihin, joissa se toi esiin Suomen prioriteetteja.

BEAC-puheenjohtajuus

Suomen kaksivuotinen puheenjohtajuus Barentsin euroarktisessa neuvostossa saatiin ulkoministeriön johdolla päätökseen lokakuussa 2023. Suomen puheenjohtajuuskaudella luotiin toimintamalli yhteistyön jatkamiseksi muuttuneessa toimintaympäristössä ilman Venäjää niin valtioiden välillä kuin maakunnallisesti. Barentsin euroarktisen neuvoston jäsenenä jatkavat Pohjoismaat ja EU.

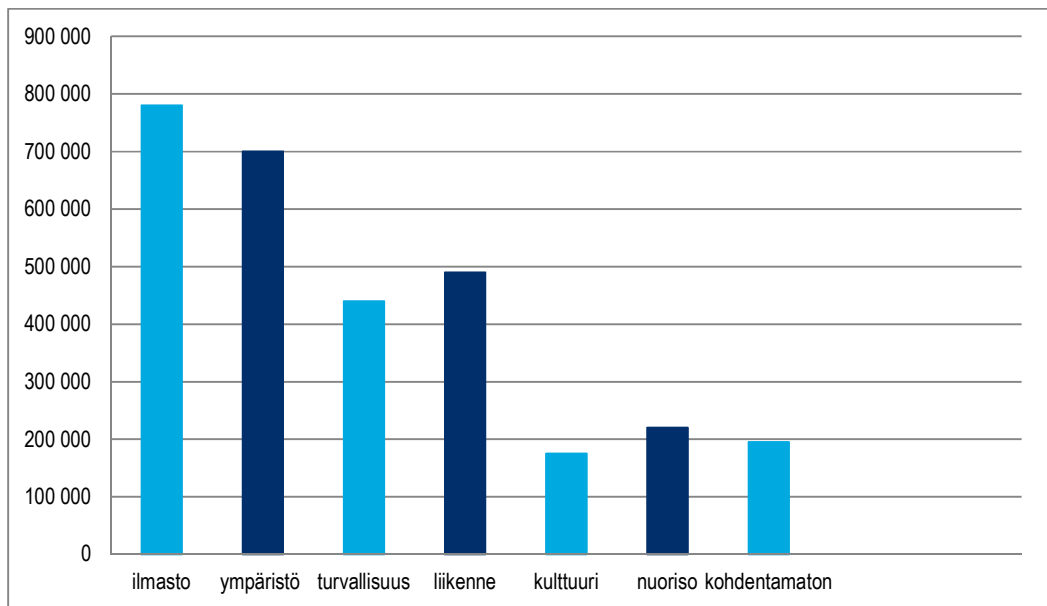
Ulkoministeriö edisti Suomen puheenjohtajuuskaudelle asetettuja painopisteitä: kestävä kehitys, ihmisten väliset yhteydet, liikenne ja logistiikka sekä vihreä siirtymä. Ulkoministeriö järjesti maaliskuussa 2023 Brysselissä Euroopan parlamentin tiloissa saamelaisuippukokouksen yhteistyössä BEAC:n alkuperäiskansatyöryhmän ja sidosryhmien kanssa. Puheenjohtajuuskauden aikana julkaistiin myös Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisten alueiden vihreän siirtymän toimintaohjelma.

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö

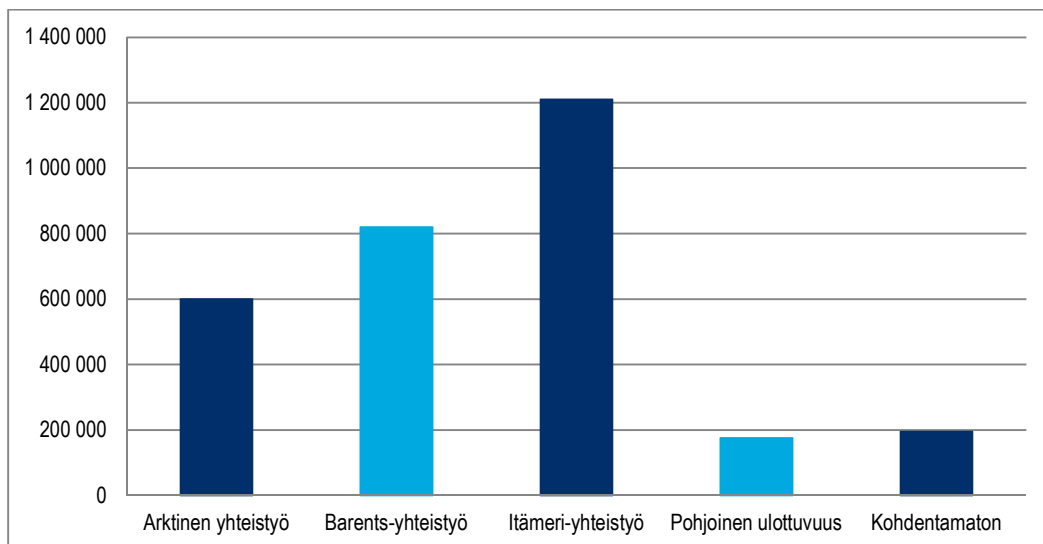
Vuonna 2023 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön osoitettiin talousarviossa yhteensä 3 milj. euroa. Hankkeilla edistettiin kansallisten tavoitteiden toteutumista alueellisessa yhteistyössä. Keskeisinä teemoina olivat ilmastonmuutos, ympäristö, vihreä siirtymä sekä turvallisuus ja varautuminen. Vuoden 2023 määrärahasta käytettiin Suomen CBSS-puheenjohtajuutta tukeviin Itämeri-hankkeisiin 40 %, BEAC-puheenjohtajuutta tukeviin Barents-hankkeisiin 27 %, arktisiin hankkeisiin 20 % ja pohjoisen ulottuvuuden hankkeisiin 6 %. Sektoreista painottuivat ilmasto (26 %) ja ympäristö (24 %).

Suurimpia rahoitettuja hankkeita olivat *Barentsin alueen kestävä vihreä siirtymä*, 450 000 euroa, *Vihreän siirtymän ja digitalisaation edistäminen Itämeren alueen kuljetuskäytävillä*, 340 000 euroa, ja *Ilmastonmuutos ja arktiset ekosysteemit: mineraalipölyn ekologiset ja terveysvaikutukset*, 330 000 euroa.

**Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoitus ulkoministeriön pääluokassa
vuonna 2023; määrärahat sektoreittain, yhteensä 3,0 milj. euroa**

**Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoitus ulkoministeriön pääluokassa
vuonna 2023; määrärahat alueittain, yhteensä 3,0 milj. euroa**

Toteutamme tavoitteellista ilmastoulkopolitiikkaa ja tuemme ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuutta tarkastellaan kokonaisuutena.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään globaalisti siirtymää vähäpäästöisiin/hii-lineutraaleihin ja ilmastokestäviin yhteiskuntiin vaikuttamalla relevantteihin toimijoihin, erityisyhteistyötä edistäen	Toteutui osittain	<p>UM edisti keskustelua mm. hiilen hinnoittelusta ja fossiilitukien reformista fossiilitukien poistamisen ystävärühmän työn kautta sekä vaikutti EU:n hiilirajamekanismiin, jolla kannustetaan muita maita päästövähennyksiin. UM tuki myös keskustelua aiheesta WTO:ssa.</p> <p>UM osallistui EU:n ilmastodiplomatian toimeenpanoon kolmansissa maissa osana EU:n kunnianhimoisten maiden ryhmää. Ilmasto- ja ympäristökysymykset olivat säännönmukaisesti esillä myös kahdenvälisissä keskusteluissa kolmansien maiden kanssa.</p> <p>Lisäksi UM edisti suomalaisten ilmastoratkaisujen näkyvyyttä yhteistyössä yritysten kanssa ilmastokokous COP28:ssa.</p>
Kasvatetaan ilmastorahoitusta ja sen tasapuolista jakaamaa hillintä- ja sopeutumisrahoituksen kesken.	Toteutui osittain	<p>Alustavien tietojen mukaan ilmastorahoitus pysyi korkealla tasolla myös vuonna 2023.</p> <p>UM neuvotteli erityisesti sopeutumistoimien rahoituksesta kehitys-poliittisilla sijoituksilla.</p>
Vaikutamme EU:n kauppasopimusten ympäristöön, työelämänoikeuksiin ja vastuulliseen liiketoimintaan liittyvien sopimusmääräysten sekä yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) toimeenpanoon tavalla joka parantaa niiden vaikutuksia kestäväan kehitykseen.	Toteutui osittain	<p>UM edisti keskustelua aihepiirin eri osa-alueilla EU:ssa, samoin kuin näitä teemoja vapaakauppasopimusneuvotteluissa. Usea neuvotteluprosessi ja myös EU:n GSP-asetusuudistustyö on vielä kesken, joten lopputulokset eivät tältä osin selvillä.</p>
Tuemme ympäristö- ja ilmastotuotteiden ja -palveluiden vapauttamista EU:n	Toteutui osittain	<p>Ympäristötuotteiden EGA-neuvottelujen uudelleenaloittamiseen ei ole päästy, mutta UM tuki keskustelua EU:n sisällä ja WTO:ssa. UM tuki</p>

<p>vapaakauppasopimuksissa ja WTO:ssa.</p>		<p>myös yhteistyötä ja teknisten kaupanesteiden purkamista ympäristö-tekniologia-alalla Yhdysvaltojen kanssa. Prosessi on vasta alkanut, joten lopputulokset eivät tältä osin selvillä.</p>
<p>Vaikutetaan kauppaan liittyviin ympäristö- ja ilmastotoaloitteisiin, kuten hiilirajamekanismi ja metsäkato-vapaat tuotantoketjut, sekä edistetään keskustelua kiertotaloudesta. Vaikutetaan kauppaan liittyviin ympäristö- ja ilmastotoaloitteisiin, kuten hiilirajamekanismi ja metsäkato-vapaat tuotantoketjut, sekä tuetaan kiertotaloutta edistäviä.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM edisti keskustelua aloitteista ja tavoitteista globaalitasolla varsinkin kiertotalouteen liittyen. Lisäksi UM osallistui aktiivisesti EU:ssa eri ympäristöön liittyvistä aloitteista käytävään keskusteluun ja niissä vaikuttamiseen. EU:n sisäisesti on edistytty usealla saralla, mutta globaalitasolla tilanne on ollut vaikeampi.</p>
<p>Edistetään bio- ja kiertotalouden sekä cleantech-yri-tysten vientiä Team Finland (TF) -toiminnan kautta.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Team Finland -työssä edistettiin suomalaisen osaamisen ja kokonaisratkaisujen tarjoamaa niin pandemiasta kestävästi toipumisessa kuin vihreässä siirtymässä yleisemmin globaaleihin ympäristöhaasteisiin vastattaessa.</p> <p>UM järjesti Maailman kiertotalousfoorumin yhteydessä yhdessä Business Finlandin kanssa tilaisuuden ja kahdenvälisiä tapaamisia suomalaisten kiertotalousalan yritysten ja kehitysrahoituslaitosten välillä.</p>
<p>Korostetaan polaariyhteistyössä ilmastomuutoksen, alkuperäiskansojen ja alueen väestön asemaa ja osallistumismahdollisuuksia sekä kestävästä kehitystä.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM keskitti vapaaehtoisrahoitusta ja tuki Saamelaisneuvostoa ja Arktisen neuvoston alkuperäiskansasih-teeristöä.</p>

Ilmastoulkopolitiikka ja -rahoitus

Ulkoministeriö edisti keskustelua mm. hiilen hinnoittelusta, fossiilitukien reformista ja muista ympäristöön liittyvistä aloitteista niin EU:n sisällä, EU:n vapaakauppasopimusneuvotteluihin liittyen kuin globaalilla tasolla. Team Finland -työssä edistettiin suoma-

laisen osaamisen ja kokonaisratkaisujen tarjoamaa niin pandemiasta kestävästi toipumisessa kuin vihreässä siirtymässä yleisemminkin globaaleihin ympäristöhaasteisiin vastattaessa.

Suomi järjesti vuonna 2023 ensimmäistä kertaa YK:n ilmastokokous COP28:ssa yrityspaviljongin, jossa tuotiin esiin suomalaisia ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillintään ja vähähiilisiin yhteiskuntiin siirtymiseen. Osana EU:ta Suomi oli mukana kokouksessa neuvottelemassa historiallista sopua fossiilista polttoaineista irtautumisesta.

Suomi tukee Pariisin sopimuksen velvoitteiden mukaisesti kehittyvien maiden ilmasto-toimia, osana kehitysyhteistyötä. Ulkoministeriön hallinnoimaa Suomen ilmastorahoitusta kanavoitiin vuonna 2023 useiden eri kanavien kautta. Ulkoministeriö päätti loka-kuussa osallistua Vihreän ilmastorahaston toiselle viralliselle lisärahoituskaudelle yhteensä 60 miljoonalla eurolla. Ilmastorahoituksen osalta Suomi on pitänyt kansainvälisellä tasolla keskusteluissa esillä kansallisen resurssimobilisaation merkitystä, sekä tarvetta laajentaa avunantajapohjaa nykyisestä.

Toteutamme ihmisoikeusperustaista kehityspolitiikkaa, joka poistaa köyhyyttä ja vähentää eriarvoisuutta.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään etenkin naisten ja nuorten yritys- ja innovaatiotoimintaa kehittyvissä maissa. Vahvistetaan yritys vastuuta kehittyvissä maissa niin rahoituksen kuin politiikkavaikutuksen kautta.	Toteutui täysin	UM:n tukemat kauppa- ja kehitysohjelmat ovat edistäneet mm. naisten ja nuorten työllistymistä ja yrittäjyyttä eteläisessä Afrikassa sekä yritys vastuuta kehittyvissä maissa. UM rahoitti naisten ja nuorten yritys- ja innovaatiotoimintaa erityisesti kansainvälisten rahoituslaitosten ja yksityisen sektorin instrumenttien kautta. Lisäksi UM julkisti kaksi tutkimusta, jotka käsittelevät yritys vastuuta kehittyvissä maissa. Yritys vastuukysymyksissä on vaikuttettu julkisten tilaisuuksien ja sidoryhmyhteistyön kautta. UM vaikutti EU:ssa yritys vastuusääntelyn kehittämiseen. UM kehitti yksityisen sektorin rahoitusmuotoja yritys vastuun vahvistamiseksi. Kehityspoliittisissa lainoissa ja sijoituksissa sekä Finnfundin sijoitustoiminnassa edistettiin sukupuolten tasa-arvoa läpileikkävästi sekä edistettiin yritys vastuun

		<p>periaatteiden kunnioitusta sijoituskohteissa.</p> <p>UM rahoitti myös suomalaisten ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen toimintaa yritysten ihmisoikeusvastuun edistämiseksi.</p>
<p>Syvennetään monenkeskistä innovaatioyhteistyötä ja edistetään teknologian, innovaatioiden ja sukupuolten välisen tasa-arvon yhteyttä osana multivaikuttamista.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Suomi toimi Generation Equality -hankkeessa teknologia- ja innovaatiokoalition kanssapuheenjohtajana. UM jatkoi Generation Equality -kampanjan toteuttamista vuoden 2023 aikana tasa-arvokysymysten huomioon ottamiseksi teknologia- ja innovaatiosektorilla.</p> <p>Työ UNICEF:in uusissa innovaatiokeskuksissa Helsingissä käynnistynyt täysimääräisesti. UN Global Pulsen Suomen toimiston työ on vakiintunut ja yhteistyö suomalaistoimijoiden kanssa vahvistunut.</p> <p>UM jatkoi yhdessä Business Finlandin kanssa yhteistyötä Aasian kehityspankin ADB Ventures -rahaston kanssa, joka rahoittaa uusia innovatiivisia teknologioita kehittäviä alkuvaiheen yrityksiä ja edistää sukupuolten tasa-arvoa.</p> <p>Suomi piti esillä tasa-arvokirjauksen sisällyttämistä Global Gatewayn lipulaivahankkeisiin.</p>
<p>Vahvistetaan Suomen painoarvoa koulutusalan kehityspolitiikan toimijana ja konkreettista osallistamista globaalin oppimisen kriisin ratkaisuihin.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Koulutusalan tukemista on edistetty aktiivisesti sekä kehityspolitiikassa yleensä että koulutusvienninsektorilla. UM:n tuella FinCEED-osaimiskeskus pääsi mukaan kahden alueellisen TEI/GG-hankkeen toteutukseen ja sekondeerasi asiantuntijoita keskeisiin multijärjestöihin (WB, GPE, EU). UNICEF:in oppimisinnovaatioiden keskus saavutti täyden toimintavalmiuden.</p> <p>UM tuki 9 maaohjelmassa oppimisen kriisin ratkaisua kahdenvälisellä, monenkeskisellä sekä kansalaisjärjestötuella.</p>

Vahvistetaan työtä demokratian ja oikeusvaltiokehityksen sekä kansalaisyhteiskunnan tilan edistämiseksi kehittyvissä maissa.

Toteutui osittain

UM:n yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa oli tiivistä. ION-jäsenyyskaudella UM on järjestänyt ulkoministerin kuulemisia 3 krt/vuodessa. UM:llä on kansainvälisten kansalaisjärjestöjen kanssa yhteistyötä esim. sivutapahtumien muodossa.

UM tuki kansalaisyhteiskunnan vahvistamista yhteensä yli 70 maassa 23 pitkäjänteisellä kehitysyhteistyöohjelmalla ja kymmenillä pienemmillä hankkeilla. Esimerkiksi Myanmarin maaohjelmalla tuettiin maanpaossa olevaa demokraattista oppositiota ja Mosambikin maaohjelman kautta käynnistettiin uusi hanke kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien tukemiseksi. Keski-Aasian oikeusvaltiotyötä laajennettiin Kirgisian ja Tadjikistanin lisäksi Uzbekistaniin.

Tukea myönnettiin lisäksi kansainvälisille kansalaisjärjestöille (INGO) sekä Suomessa tapahtuvaan viestintä- ja globaalikasvatukseen ja suomalaisten YK-taustaisten järjestöjen toimintaan.

UM jatkoi OECD DAC:n vuonna 2021 antamien suositusten toimeenpanoa kansalaisyhteiskunnan tukemiseksi.

UM osallistui aktiivisesti EU:n Team Europe Democracy-aloitteeseen, ollen rinnakkaispuheenjohtaja yhdessä Belgian kanssa verkoston poliittinen ja kansalaisosallistuminen-työryhmässä. Aloite pyrkii vahvistamaan kehittyville maille annettavaa demokratiatukea.

Jatketaan yksityisen sektorin kehitysyhteistyöinstrumenttien kehittämistä, jotta ne edistävät innovaatioita, toimivat tehokkaasti ja edistävät kehityspoliittisia tavoitteita ja ihmisoikeuksien toteuttamista sekä suomalaisen

Toteutui osittain

Kehittämistyö on ollut onnistunutta ja suuntaus oikea tavoitteiden saavuttamisen tukemisessa. Yrityskenttää ja sen aktivoitumista on tuettu. Vuoden 2023 alussa asetettiin työryhmä valmistelemaan Finnfundia ja korkotukiluottoja koskevien lakien uudistamista. Tavoitteena on

yrityskentän osallistumista
kehityspolitiikan toimeen-
panoon.

yritysinstrumenttien tehostaminen
ja monipuolistaminen. Työryhmän
työ on edennyt aikataulussa. Joulu-
kuussa 2023 hyväksyttiin uusi
koko hallituskauden kattava omis-
tajohjausmuistio Finnfundille. Muis-
tiossa korostetaan suomalaisyritys-
ten tuomaa lisäarvoa ja sen poh-
jalta suomalaisyrityksiä otetaan
kiinteämmin mukaan hankevalmis-
teluun. Myös Finnpartnership ja
PIF instrumentteja koskevat ehdot
uusittiin vuoden aikana. Developing
Markets Platform (DevPlat) alustaa
koskeva sopimus innovaatioyhteis-
työstä Business Finlandin kanssa
yritysten tueksi jatkettiin vuoden
2024 loppuun.

Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö

Kehityspolitiikassa toimeenpantiin uuden hallitusohjelman linjauksia muun muassa seuraavien lähtökohtien pohjalta: kaupan ja kehityksen entistä tiiviimpi kytkeytyminen yhteen, kehitysyhteistyön painopisteen siirtyminen kahdenvälisistä maaohjelmista kottimaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön, kolmansille maille annettavan kahdenvälisen kehitysyhteistyön tekeminen ehdolliseksi. Työssä painotetaan läpileikkaavasti naisten ja tyttöjen oikeuksia, koulutusta, digitalisaatiota ja ilmastoa.

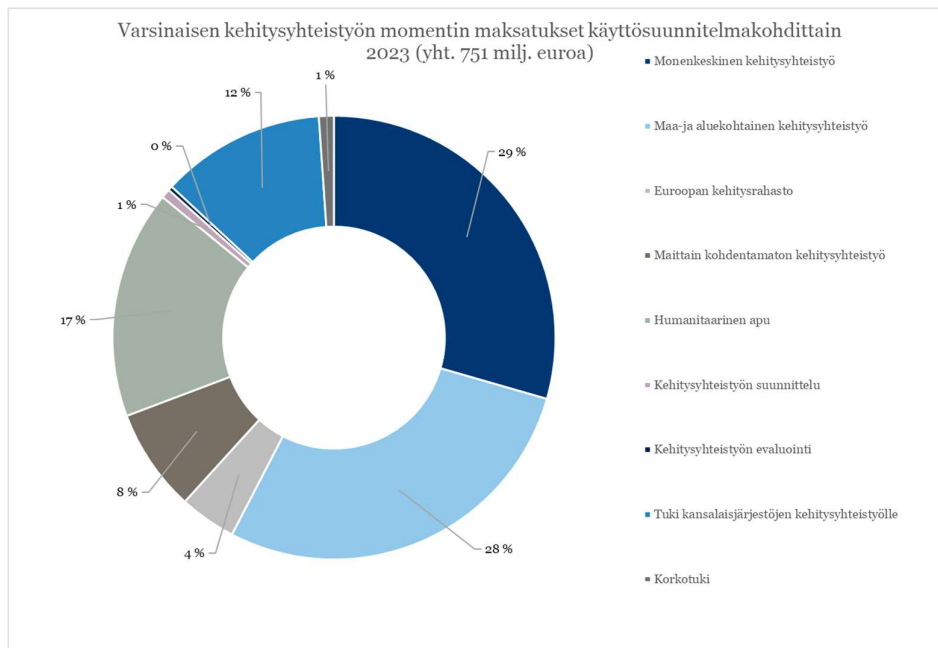
Ulkoministeriö aloitti kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon valmistelun. Osana tätä selontekoa hallitus linjaa kehityspolitiikan painopisteistä sekä Suomen suhteista kehittyviin maihin. Tavoitteena on osallistaa suomalaisia yrityksiä entistä enemmän kehityspolitiikkaan ja edistää suomalaisten yritysten osallistumista EU:n ja kansainvälisten kehitysrahoituksen mahdollistamiin investointihankkeisiin kehittyvissä maissa.

Suomi jatkoi vankkumatonta tukea Ukrainalle, ja Ukraina oli Suomen keskeisin kumppani kehitysyhteistyössä vuonna 2023. Ukrainalle annettavaan tukeen tehtiin merkittäviä lisäyksiä. Minimitasoksi tuelle asetettiin 58 miljoonaa per vuosi. Ulkoministeriö nimitti Ukraina-erityisedustajan ja julkaisi yhteistyössä elinkeinoelämän ja Team Finland -verkoston kanssa kansallisen suunnitelman Ukrainan jälleenrakentamiseen osallistumisesta.

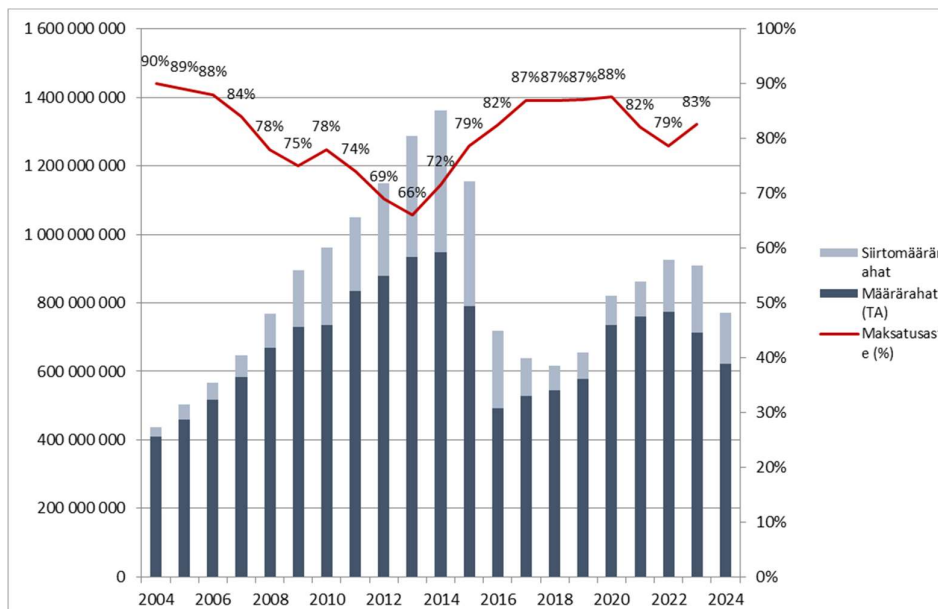
Määrärahat talousarviossa	TA 2021	TA 2022	TA 2023
Varsinainen kehitysyhteistyö			
24.30.66.1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö	240,8	229,2	219,2
24.30.66.2.1 Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	185,8	201,4	190,2
24.30.66.3 Euroopan kehitysrahasto	75,5	45,8	28,7
24.30.66.4 Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	55,3	48,6	66,3
24.30.66.5 Humanitaarinen apu	85,0	127,7	92,0
24.30.66.6 Kehitysyhteistyön suunnittelu, tukitoiminnot ja tiedotus	4,4	4,8	5,7
24.30.66.7 Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	2,1	2,1	1,6
24.30.66.8 Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö	79,9	88,0	88,0
24.30.66.9 Korkotuki	28,4	24,9	22,9
24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö yhteensä	757,2	772,2	714,5
Muu kansainvälinen kehitysyhteistyö luvussa 24.30			
Ulkoministeriön hallinnonalan muilla momenteilla	191,1	194,4	206,2
Sisäministeriön hallinnonala	48,5	37,3	17,9
Valtiovarainministeriön hallinnonala	191,1	299,7	195,2
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6,1	4,9	5,8
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	0,2	0,2	0,2
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2,1	1,8	1,5
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	2,6	22,0	2,5
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	45,3	9,0	37,1
Ympäristöministeriön hallinnonala	0,9	0,6	0,6
Muu kehitysyhteistyö yhteensä	487,9	569,9	467,1
Kehitysyhteistyö yhteensä	1 245,0	1 342,2	1181,6
24.30.67 Demokratia- ja oikeusvaltiotuki	3,0	3,0	3,1
24.30.88 Finnfundin osakepääoman korottaminen	10,0	10,0	10,0
24.30.89 Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset	129,7	129,7	129,7

Kehitysyhteistyön maksatukset olivat alustavan arvion mukaan vuonna 2023 yhteensä 1 457 milj. euroa eli n. 0,52 % bruttokansantulosta. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentin 24.30.66 maksatukset olivat vuonna 2023 yhteensä 751 milj. euroa. Tästä humanitaarista apua oli 125 milj. euroa, monenkeskisen kehitysyhteistyön käyttösunnitelmakohdalta maksettiin 221 milj. euroa ja kansalaisjärjestöyhteistyön käyttösunnitelmakohdalta 90 milj. euroa. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentin vuoden 2023 maksatusaste oli 83 prosenttia. Maksatusaste nousi noin 4 prosenttiyksikköä vuoden 2022 tasosta ja 1 prosenttiyksikköä vuoden 2021 tasosta, ja jäi jälkeen enää noin 4-5 prosenttiyksikköä vuosien 2017-2020 tasosta.

Varsinaisen kehitysyhteistyön momentin maksatukset käyttösuunnitelmakohdittain vuonna 2023 (graafi)

Kehitysyhteistyön maksatusasteen kehitys 2004-2023 (graafi)

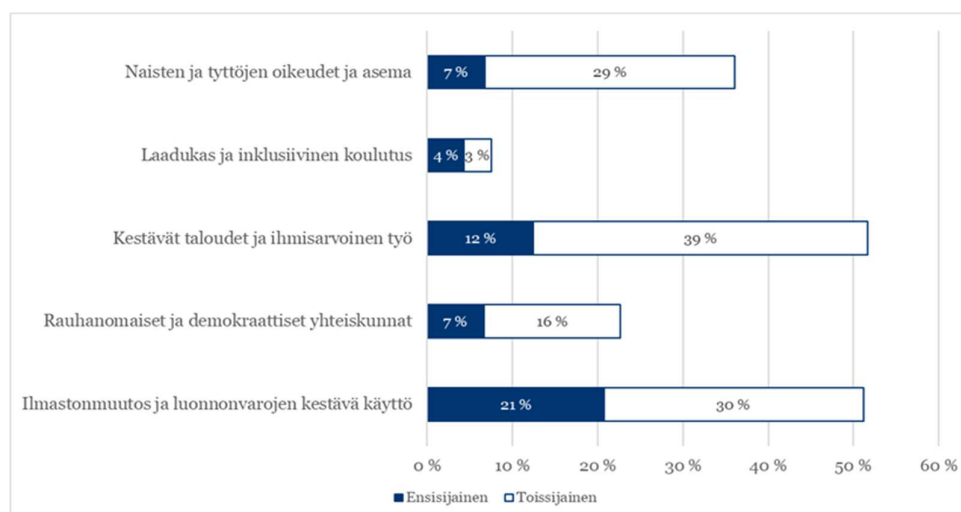

Varsinaisen kehitysyhteistyön momentin maa- ja aluekohtaiset (24.30.66.2) maksutukset 2021-2023 (taulukko)

2021 (MEUR)		2022 (MEUR)		2023 (MEUR)	
Afganistan	21,01	Ukraina	25,00	Ukraina	42,55
Etiopia	16,08	Afganistan	17,60	Afganistan	21,80
Tansania	13,62	Etiopia	14,89	Mosambik	13,37
Nepal	13,06	Somalia	13,14	Etiopia	12,83
Somalia	12,76	Tansania	12,97	Myanmar	12,73
Mosambik	12,24	Myanmar	12,93	Nepal	11,80
Myanmar	8,03	Mosambik	11,78	Somalia	10,40
Palestiinalaisalueet	7,05	Nepal	11,50	Tansania	9,31
Ukraina	4,31	Palestiinalaisalueet	6,00	Kenia	7,67
Syyria	4,25	Kenia	3,52	Palestiinalaisalueet	6,63
Kenia	2,71	Sambia	2,74	Syyria	3,31
Irak	2,51	Turkki	2,47	Sambia	2,43
Turkki	2,51	Syyria	2,08	Turkki	1,94
Sambia	2,08	Libanon	1,74	Libanon	1,86
Libanon	1,08	Irak	1,46	Kirgisia	1,49

Kehityspolitiikan painopistealueita tukevat rahoituspäätökset vuonna 2023, %-osuus (teksti ja taulukko)

Vuonna 2023 varsinaisen kehitysyhteistyön ja finanssisijoitusten momenteilta tehtyjen rahoituspäätösten summa oli 0,911 mrd. euroa. Rahoituspäätösten euomäärästä 94 % tuki yhtä tai useampaa kehityspolitiikan painopistettä. Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistamista tuki ensi- tai toissijaisesti 36 % päätöksistä. Laadukasta ja inklusiivista koulutusta ensisijaisesti 7 %, demokratiakehitystä tuki vastaavasti 23 %, työpaikkojen lisäämistä ja talouden vahvistamista kehittyvissä maissa 52 % sekä ruokaturvaa ja luonnonvarojen kestävä käyttöä 51 % rahoituspäätösten euomäärästä.

Osallistumme konfliktien ennaltaehkäisyyn ja rauhanvälitykseen ja -rakkenukseen sekä kansainväliseen kriisinhallintaan.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Vahvistetaan Suomen osallistumista kansainväliseen sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan huomioiden hallitusohjelman, ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja parlamentaarisen kriisinhallintakomitean suositukset sekä toimintaympäristön muutokset.	Toteutui täysin	Turvallisuustilanteen kiristyminen ja toimintaympäristöjen muutokset ovat heijastuneet Suomen osallistumiseen kansainväliseen kriisinhallintaan Afrikassa, Lähi-idässä ja Euroopassa. Suomella on tällä hetkellä noin 450 sotilasta kymmenessä kriisinhallintaoperaatiossa. Suomella on noin 140 siviilikriisinhallinnan asiantuntijaa EU:n, YK:n, Etyjin, ICC:n ja Naton tehtävissä. Suomi toimi aktiivisesti EU:n siviilikriisinhallinnan kehittämiseksi.
Osallistutaan aktiivisesti siviilikriisinhallinnan kehittämistyöhön EU:n ja muiden organisaatioiden puitteissa.	Toteutui täysin	UM vaikutti EU:n siviilikriisinhallinnan kompaktisopimuksen kehittämiseen, toimeenpanoon ja sovitusta tavoitetasosta kiinnittämiseen. UM ajoi vahvaa YTPP-tukea Ukrainalle ja Euroopan rauhanrahaston käyttöä ja kehittämistä Ukrainan tarpeet huomioiden.
Edistetään Suomen aktiivista roolia rauhanprosessissa ja dialogeissa mm. tukemalla Serbian ja Kosovon välistä vuoropuhelua suhteiden normalisointiseksi ja vahvistetaan strategista yhteistyötä keskeisten rauhanvälityskumppanien kanssa.	Toteutui täysin	Suomen oma aloitteellisuus ja osallistuminen rauhanvälitysprosessiin kasvoi. UM mm. järjesti useita tapaamisia ja työpajoja Serbia-Kosovo -hankkeen puitteissa vuoropuhelun edistämiseksi. UM:n strategista yhteistyötä kansainvälisten ja kansallisten kumppanien kanssa on vahvistettu esimerkiksi yhteisillä aloitteilla ja koulutusyhteistyöllä. Valtiovierailun yhteydessä solmittiin aiesopimus Etelä-Afrikan kanssa.
Vahvistetaan naisten ja nuorten roolia ja osallistumista rauhanvälitykseen ja rauhanprosessiin kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus - sekä nuoret,	Toteutui osittain	UM laati uuden kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman. Toimintaohjelma on Suomen neljäs ja kattaa vuodet 2023–2027. UM on edistänyt toimintaohjelman toimeenpanoa kansallisesti, mutta

<p>rauha ja turvallisuus -toimintaohjelmien mukaisesti.</p>		<p>valtavirtaistamista on edelleen syytä tehostaa.</p> <p>UM laati Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman ensimmäisenä maailmassa ja on toimeenpannut ohjelmaa suunnitellusti. UM tukee toimintaohjelman toimeenpanoa esimerkiksi rauhanvälityskumppanuuksien avulla.</p>
<p>Vahvistetaan ulkoasiainhallinnon osaamista ja osallistumista rauhanvälitykseen liittyvissä kysymyksissä.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>UM:ssä järjestettiin useita koulutuskokonaisuuksia omalle henkilökunnalle. Kysyntä Suomen valtiolliselle toimijuudelle rauhanvälityksessä on lisääntynyt.</p>

Kriisinhallinta

Suomi jatkoi hallitusohjelman mukaista osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan. Loppuvuonna 2023 Suomi osallistui 9 sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon yhteensä noin 344 sotilaalla. Eniten suomalaisia sotilaita oli Libanonissa (UNIFIL) ja Irakissa (OIR). Siviilikriisinhallintatehtävissä Suomella oli vuoden 2023 lopussa noin 147 lähetettyä asiantuntijaa, joista naisia oli 62, EU:n, YK:n, Etyjin, ICC:n ja Naton tehtävissä kentällä ja sihteeristöissä. Siviilikriisinhallinnassa suurin yksittäinen osallistuminen oli EU:n neuvonanto-operaatio Ukrainassa (European Union Advisory Mission, EUAM).

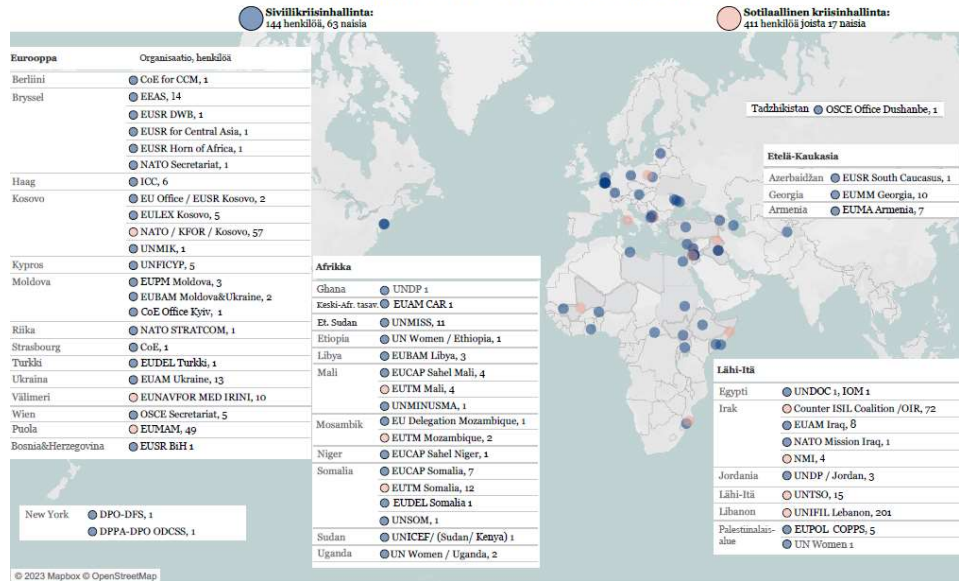
EU:lla on seitsemän sotilaallista kriisinhallintaoperaatiota, joista Suomi osallistui neljään vuonna 2023 yhteensä 80 sotilaalla. Suomi osallistui EU:n sotilaallisiin koulutusoperaatioihin Euroopassa (EUMAM Ukraine) sekä Afrikassa Mosambikissa (EUTM Mozambique), Somaliassa (EUTM Somalia) ja Malissa (EUTM Mali). Suomi osallistui myös Välimerellä toimivaan EUNAVFOR MED Irini –operaatioon, jonka päätehtävänä on YK:n turvallisuusneuvoston asettaman Libya koskevan asevientikiellon täytäntönpäön edistäminen.

Suomi osallistui yhtä lukuun ottamatta kaikkiin EU:n kolmeentoista siviilioperaatioon. Suurin määrä suomalaisasiantuntijoita oli Ukrainassa, Irakissa, Etelä-Sudanissa, Georgiassa ja Somaliassa. EUAM Ukraine - ja EUCAP Somalia -operaatioissa toimi suomalainen päällikkö. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoistamme noin 20 prosenttia toimii Afrikassa.

Suomen osallistuminen kriisinhallintaan

Sotilaallinen kriisinhallinta						Siviilikriisinhallinta					
Operaatiot			Henkilötyövuodet			Operaatiot			Henkilötyövuodet		
2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
9	9	10	405	335	434	20	20	20	119	118	123

Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan

Rauhanvälitys

Ulkoministeriö jatkoi Suomen valtiollisten rauhanvälitysaloitteiden toimeenpanoa, Suomen eri rauhanvälitystoimijoiden välisen yhteistyön syventämistä sekä laajensi Suomen kansainvälistä yhteistyötä muiden rauhanvälitystoimijoiden kanssa. Suomen edustustoverkko on ollut merkittävä voimavara diplomaattisen rauhanvälityksen kehittämisessä.

Suomalaisten järjestöjen ohella eduskunnan rauhanvälitysverkosto sekä ulkoministeriön perustamat naisrauhanvälittäjäverkosto ja vesidiplomatiaverkosto edustavat keskeisiä yhteistyötahoja. Vuonna 2023 naisrauhanvälittäjäverkostoa laajennettiin 31-jäseniseksi. Verkosto jatkoi aktiivista toimintaansa luoden yhteyksiä etenkin ukrainalaisiin toimijoihin ja muiden alueellisten naisrauhanvälittäjäverkostojen edustajiin. Ulkoministeriö tuki verkoston toimintaa ja osallistumista kansainvälisiin kokouksiin, ja järjesti myös verkoston toimintaa ukrainalaisten kanssa tukevan tilaisuuden Brysselissä yhdessä Suomen EU-edustuston kanssa.

Ulkoministeriö tuotti vesidiplomatiaan liittyvää osaamista kansainvälisen yhteisön käyttöön. Asiantuntemusta on hyödynnetty sekä luottamukselliseen työhön että julkisiin tilaisuuksiin kuten koulutuksiin. Vuonna 2023 toteutettiin Jordan-joen pyöreänpöydän keskustelu, johon osallistuttiin Israelista, Palestiinasta ja Jordaniasta. Lisäksi laadittiin vesidiplomatia-analyysi Kaukasian tilanteesta ja tuotiin maat yhteen keskustelemaan alueellisista ennakkovaroitusjärjestelmistä. YK:n vesikonferenssissa Suomi järjesti yhdessä Afrikan unionin kanssa vesi, rauha ja turvallisuus Afrikassa - tapahtuman ja puhui vedestä ja rauhasta Suomea YK:n turvaneuvostossa.

Ulkoministeriön oma rauhanvälitystoiminta jatkui Länsi-Balkanilla ja Lähi-idän alueella sekä Afrikan sarvessa, jossa edustaja Said Ahmed toimi ministeri Haaviston erityisedustajana. Osa aloitteista toteutettiin yhteistyössä joko suomalaisen tai kansainvälisen järjestön kanssa.

Suomi piti esillä nuorten ja naisten vaikuttavan roolin vahvistamista rauhanvälityksessä. YK:n korkean tason seminaari Gender and Inclusive Mediation Strategies (GIM) järjestettiin Porvoossa. Ulkoministeriö kutsui myös koolle kansallisen koordinaattoryhmän, jolla lisätään valmiutta vastata ulkopuolelta tulleisiin uskontoon sidottuihin vaikutusyrityksiin. Helsingissä järjestettiin uskonnollisten ja perinteisten toimijoiden roolia konfliktinehkäisyyssä ja -ratkaisussa käsittelevä pyöreänpöydän keskustelu ja syksyllä 10-vuotisjuhlavuottaan viettänyt Kirkon Ulkomaanavun perustama ja ulkoministeriön rahoittama uskonnollisten ja perinteisten rauhantoimijoiden verkosto kokoontui Helsinkiin.

Presidentti Niinistön valtiovierailun yhteydessä Suomi ja Etelä-Afrikka solmivat aiesopimuksen yhteistyön kasvattamiseksi rauhanvälityksessä. Vuoden 2023 aikana ministeriö vastasi myönteisesti Kenian, Algerian sekä Turkin ja islamilaisen yhteistyöjärjestön (Organisation of Islamic Cooperation) pyyntöihin toteuttamalla näiden diplomaateille suunnatun rauhanvälityskoulutuksen. Yhdessä yhteistyökumppanien kanssa toteutetuissa koulutuksissa keskityttiin rauhanvälityksen perusteisiin Suomelle tärkeitä arvoja painottaen.

Edistämme kansainvälistä yhteistyötä monipuolistuviin turvallisuusuhkiin varautumisessa ml. uusien teknologioiden kehitykseen liittyvät turvallisuusuhat, hybridi- ja kybervaikuttaminen ja terrorismin torjunta.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään hybridiuhkien torjuntaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä EU:n ja Nato-kumppanuiden puitteissa sekä samanmielisten maiden kesken.	Toteutui osittain	UM osallistui aktiivisesti kansalliseen, kansainväliseen, EU:n ja Naton puitteissa tehtävään sekä kahdenväliin yhteistyöhön hybriditoiminnassa. Hybridikeskuksen osallistujavaltioiden määrä kasvanut ja toiminta laajentunut.

<p>Tuetaan kansainvälistä terrorismin vastaista yhteistyötä ml. sopimukset ja velvoitteet sekä toimitaan aktiivisesti terrorismin ennalta ehkäisemiseksi ja torjumiseksi mm. YK:n, EU:n, Etyjin ja Euroopan neuvoston piirissä.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM toimi terrorismin vastaisessa taistelussa erityisesti Isisin vastaisen koalition puitteissa sekä hybriduhkien torjunnassa keskeisillä kansainvälisillä foorumeilla.</p> <p>UM valmisteli yhdessä muiden vastuuministeriöiden kanssa hallituksen esityksen Suomen liittymisestä Euroopan neuvoston terrorismin vastaisen yleissopimuksen lisäpöytäkirjan (nk. vierastaistelijalisäpöytäkirja) osapuoleksi. Sopimus hyväksyttiin ja voimaansaatettiin. Sls Päivi Kairamo toimi puheenjohtajana Euroopan neuvoston terrorismintorjunnan johtokomiteassa (CDCT) 2022-2023.</p>
<p>Tuetaan kansainvälistä terrorismin torjuntaa edistäviä toimenpiteitä erityisesti alueilla, joiden terrorismitilanteella on vaikutuksia Suomeen.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Suomi lähetti asiantuntijoita terrorismin torjunnan ja väkivaltaisen ekstremismin torjunnan tehtäviin EU:n sihteeristöön ja kenttätehtäviin mm. siviilikriisinhallintaoperaatioissa.</p> <p>UM tuki unionin ulkosuhdetyössä EU:n näkyvää roolia kansainvälisessä terrorismin vastaisessa yhteistyössä ja tuki tavoitetta, että EU rahoittaa varsinkin unionin lähialueilla toimia, joilla pyritään ennalta ehkäisemään mahdollisesti terrorismiin johtavan väkivaltaisen ekstremismin leviämistä. Lisäksi ministeriö on rahoittanut pienimuotoisesti tätä tavoitetta tukevaa kansainvälistä toimijaa.</p>
<p>Vaikutetaan kansainvälisen kyber- ja teknologia-politiikan kannalta keskeisten kansainvälisten organisaatioiden; erityisesti YK:n, EUn, Naton ja Etyjin, ja yhteistyöfoorumien toimintaan, erityisesti kansainvälisen normien ja standardien kehittämisen osalta.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM osallistui uusista teknologioista ja standardeista käytävään keskusteluun, mutta vaikuttaminen kansainvälisten järjestöjen kautta ei ole ollut niin laaja-alaista kuin alati kasvava kyber- ja teknologia -asiakokous ja Suomeen kohdistuvat odotukset edellyttäisivät.</p>
<p>Osallistutaan kansallisten ja kansainvälisten terroris-</p>		<p>UM tuki globaalia ydinterro-rismin vastaista aloitetta (GICNT) ja osal-</p>

mintorjunnan yhteistyöryhmien työhön ja kansallisen terrorismin torjunnan strategian täytäntöönpanoon sekä huolehditaan kansainvälisen yhteistyön koordinoinnista.

listui siihen. Lisäksi UM tuki Globaalikumppanuusaloitteen (Global Partnership, GP) alla tehtävää joukkotuhoojien leviämisen vastaista työtä.

UM osallistui kansalliseen terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisyyn ja torjunnan yhteistyöryhmiin ja toimeenpannut kansallista terrorismintorjunnan strategiaa omilla vastualueillaan.

UM jatkoi myös kansainväliseen terrorismin vastaiseen yhteistyöhön liittyvien asioiden koordinoitua kansallisella tasolla ja välitti tietoa ajankohtaisista asioista muille vastuuta-

Toimimme kansainvälisen asevalvontajärjestelmän vahvistamiseksi. Painotamme asevalvontasopimusten noudattamista ja luottamusta lisääviä toimia erityisesti Suomen lähialueilla.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään vuoropuhelua ja luottamista lisääviä toimia ydinasevalvonnassa kansainvälisillä foorumeilla ja kahdenvälisesti.	Toteutui täysin	Suomi johti puhetta ydinsulkusopimuksen (NPT) tarkastelusyklin ensimmäisessä valmistelukomiteassa sekä työmenetelmiä käsitelleessä työryhmäkokouksessa ja loi näin hyvää pohjaa alkaneelle tarkastelusyklille.
Tehostetaan toimia joukkotuhoojien leviämisen estämiseksi ja niistä koituvien uhkien torjumiseksi.	Toteutui täysin	UM osallistui ydin-, kemiallisten ja biologisten aseiden uhkien torjuntaan ja ydinturvan vahvistamiseen kansainvälisillä foorumeilla ja monenkeskisissä aloitteissa. UM profiloitui erityisesti Ukrainan ydinturvan ja ydinturvallisuuden parantamiseen liittyvässä työssä. UM:n vaikuttamistyössä hyödynnettiin IAEA:n ja OPCW:n hallintoneuvostojäsenyyksiä. UM tuki ao. asevalvontasopimusten toimeenpanoa käytännön hanketöinnillä sekä kehittyvien maiden kapasiteettia toimeenpanna kemiallisten aseiden kieltosopimusta sekä

		edistänyt biologisten aseiden kielto-sopimuksen toimeenpanoa Tansaniassa. Yhdysvaltojen energiainisteriön hankkeella kehitetään Ukrainan rajaviranomaisten valmiutta estää ydinmateriaalin ja radioaktiivisen materiaalin salakuljetusta.
Toimitaan aktiivisesti pien- ja muiden tavanomaisten aseiden laittoman leviämisen estämiseksi.	Toteutui täysin	UM osallistui asekauppasopimuksen (ATT) vapaaehtoisrahaston ja YK:n pienaserahastojen työhön niiden merkittävänä tukijana. Suomella on käynnissä myös hanke ammushallinnon kehittämiseksi UNIDIR:n kanssa. Pienase- ja humanitaarisen miinatoiminnan hankkeilla on saavutettu käytännön tuloksia.
Edistetään autonomisia asejärjestelmiä koskevan sääntelyn kehittämistä.	Toteutui täysin	UM osallistui autonomisia asejärjestelmiä koskeviin neuvotteluihin ja asiantuntijatyöryhmän työhön. Työryhmän lopputulos perustui esitykseen, jota Suomi oli mukana ajamassa. Neuvottelujen tavoitteena on kansainvälinen ohjeistus, johon sitoutuvat kaikki näitä teknologioita kehittävät maat. UM osallistui myös tekoälyn vastuullista sotilaskäyttöä koskeviin aloitteisiin.

Vahvistamme edelleen suhteita keskeisiin eurooppalaisiin kumppaneihin ja Yhdysvaltoihin.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Syvennetään kontakteja Yhdysvaltain hallintoon ja vaikuttajiin laaja-alaisesti Suomen tavoitteiden edistämiseksi. Toimeenpannaan osavaltioyhteistyötä.	Toteutui täysin	UM tuki valtionhallintoa laaja-alaisen transatlanttisten suhteiden kehittämisessä. Yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa mm. puolustus- ja teknologiasektoreilla (mm. DCA-sopimus, yhteisjulistus 6G-yhteistyöstä). Vierailuvaihto Yhdysvaltojen ja Suomen välillä oli tiivistä valtiopäämies- ja ulkoministeritasolla. Osavaltioyhteistyötä vahvistettiin edelleen mm. vierailuin ja yrityskontaktein. Myös Team Finland -työ oli aktiivista. Erinäisiä sektorikohtaisia

		vienninedistämismatkoja järjestettiin niin Yhdysvaltoihin kuin Suomeenkin, erityisesti biotalous- ja teknologia-aloilla.
Tuetaan EU:n transatlanttista suhdetta ja vaikutetaan dialogin sisältöön.	Toteutui osittain	UM piti johdonmukaisesti esillä transatlanttisen suhteen merkittävä vaikutti dialogiin aktiivisesti, sekä EU:n kautta että kahdenvälisesti mm. vierailuvaihdon avulla.
Vaikutetaan EU:n yhteiseen kauppapolitiikkaan ja kaupallis-taloudelliseen yhteistyöhön transatlanttisissa suhteissa (ml. TTC) siten, että EU:n toiminta on avointa kauppaa tukevaa ja transatlanttisia kumppaneita tähän sitouttavaa.	Toteutui osittain	Suomen kannat saatiin hyvin esiin EU:ssa ja liike-elämän eduista onnistuttiin huolehtimaan olosuhteisiin nähden hyvin. UM vaikutti aktiivisesti EU-keskustelussa ja EU on pysynyt varsin yhtenäisenä suhteessa Yhdysvaltoihin. EU:n ja Yhdysvaltain suhteissa on päästy josain määrin eteenpäin, joskin kahdenvälisissä suhteissa on edelleen merkittäviä ongelmakohtia. EU:n ja Yhdysvaltain yhteinen kauppa- ja teknologianeuvosto (Trade and Technology Council, TTC) on jatkanut työtään. Suomi ajoi TTC-rakenteen institutionalisoimista sekä yhteistyön vahvistamista paitsi kauppa- myös teknologiakysymyksissä.
Haetaan aktiivisesti yhteistyöpohjaa eurooppalaisiin kumppaneihin Suomelle tärkeiden tavoitteiden edistämiseksi ja panostetaan tapaamisten ja vierailujen sisältökysymyksiin.	Toteutui osittain	UM vaikutti aktiivisesti yhteistyössä kumppanimaiden kanssa keskeisten teemojen edistämiseksi. UM järjesti Turkin kanssa useita tapaamisia eri kokoonpanoissa Suomen Nato-ratifiointin edistämiseksi. Myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa järjestettiin lukuisten korkean tason tapaamisia. UM käynnisti valmistelut Suomen ja Iso-Britannian strategisen kumppanuuden julkilausumasta.

Transatlanttiset suhteet

Suomen suhdetta Yhdysvaltoihin vahvistettiin tuloksellisesti. Yhteydenpidossa korostettiin Yhdysvaltojen merkitystä Euroopan turvallisuudelle ja maan sitouttamista transatlanttiseen yhteistyöhön. Suomen Nato-jäsenyys sekä Yhdysvaltain kanssa solmittu puolustusyhteistyösopimus (DCA) laajensivat mahdollisuuksia kahdenvälisen yhteis-

työn syventämiseen. Hallitusohjelman mukaisesti ulkoministeriö edisti suhteita erityisesti murrosteknologioissa. Yritys- ja tutkimusyhteistyötä edistettiin mm. 6G-yhteistyötä koskevalla julkilausumalla, joka allekirjoitettiin ulkoministeri Blinkenin Suomen vierailun yhteydessä kesäkuussa 2023. Innovaatio- ja tutkimusyhteistyötä vahvistettiin myös muissa strategisissa uusissa teknologioissa.

Osavaltioikumppanuudet lujittivat maiden välisiä yhteyksiä ja avasivat yhteistyömahdollisuuksia erityisesti ilmasto-, energia- ja ympäristöaloilla molemmissa maissa. Vierailuvaihto osavaltioiden kanssa jatkui tiiviinä. Yhdysvallat nousi Suomen suurimmaksi vientikohteeksi ensimmäistä kertaa vuonna 2022, kun Suomen kokonaisviennistä 13 % kohdistui Yhdysvaltoihin (vuoden 2023 luvut eivät vielä saatavilla). Yhdysvallat oli toiseksi suurin ulkomainen investoija Suomeen Ruotsin jälkeen. Vuoden aikana tasavallan presidentti Niinistö vieraili Washingtonissa ja presidentti Biden puolestaan Suomessa. Ulkoministeri Valtonen vieraili joulukuussa 2023 Washingtonissa.

Myös yhteydet Kanadaan lisääntyivät. Saman arvopohjan omaavana liittolaisena ja arktisena kumppanina Kanadan merkitys Suomelle on kasvanut. Venäjän hyökkäyssota on lisännyt myös koordinaatiota ja yhteydenpitoa EU:n ja Kanadan välillä.

Kokonaisvaltainen Eurooppa-politiikka

Ulkoministeriö jatkoi kokonaisvaltaisen Eurooppa-politiikan toteuttamista Euroopan yhtenäisyyden vahvistamiseksi ja toimi johdonmukaisesti eurooppalaisissa rakenteissa, mukaan lukien Euroopan unionissa. Uusi toimintaympäristö, sisäisten ja ulkoisten politiikkojen linkittyminen, Euroopan korostuminen suomalaisten yritysten kasvun lähteenä sekä Suomen Nato-jäsenyys korostivat tarvetta hoitaa kokonaisvaltaisesti suhteita Euroopan maihin ja eurooppalaisiin yhteistyörakenteisiin. Ulkoministeriö hyödynsi tehokkaasti edustustoverkostoaan tiedonhankinnassa, ennakkoinnissa ja vaikutamisessa.

Ulkoministeriön keskeisiä vaikuttamisvälineitä olivat myös kahdenväliset tapaamiset Euroopan maiden kanssa eri tasoilla, viennin ja investointien edistäminen sekä tiivis yhteistyö kansallisten toimijoiden kesken kaikilla tasoilla.

Ylläpidämme tiiviitä ja toimivia suhteita Kiinaan EU:n politiikkalinjausten puitteissa.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Vaikutetaan EU:n yhteiseen Kiina-politiikkaan Suomen intressien pohjalta. Tuemme EU:n yhtenäisyyttä suhteessa Kiinaan.	Toteutui osittain	UM osallistui EU:n sisäiseen keskusteluun ja yhteisten kantojen valmisteluun. Koordinaatio samanmielisten maiden kesken mm. taloudellisen turvallisuuden kysymyksissä lisääntyi.

		UM koordinoi kansallisen selvityksen Kiina-riippuvuuksista, ja se noteerattiin laajasti muissa EU-maissa. EU-maiden Kiina-linjaukset eivät kaikilta osin olleet täysin yhteneväisiä.
Tiivistetään Aasiaa ja erityisesti Kiinaa koskevaa viranomaiskoordinaatiota ja ylläpidetään ajantasaista tilannekuvaa.	Toteutui täysin	UM jatkoi tiivistä tiedonvälitystä ja koordinaatiota viranomais- ja sidosryhmäverkostoissaan Kiinan avauttua koronarajoitusten jälkeen ja tiedontarpeen lisääntyessä geopolittisten jännitteiden myötä.
Edistetään EU:n Kiina-politiikassa markkinoiden toimintaa ja Kiinan markkinoille pääsyä tukevia tavoitteita.	Toteutui osittain	Taloudellisen turvallisuuden kysymykset, suurvaltakilpailu ja Kiina-Venäjä-suhteen kehittyminen vaikuttivat EU:n kauppapolitiikan tavoitteiden toteutumiseen. UM vaikutti EU:ssa Kiinaa koskevissa kaupallis-taloudellisissa keskusteluissa. Edellytykset investointisopimuksen viimeistelylle todettiin olemattomiksi. Osapuolilla on muissakin teemoissa erilaisia näkemyksiä.
Edistetään kahdenvälisesti suomalaisyritysten pääsyä Kiinan markkinoille	Toteutui osittain	Kiina avautui vuoden 2023 aikana vierailuille ja TF-toiminnalle COVID-19-pandemian jälkeen. Geopoliittinen tilanne vaikutti yritysten halukkuuteen hakeutua Kiinan markkinoille. UM edisti suomalaisyritysten intressejä komission ja Kiinan suuntaan. Kahdenvälisissä kaupallisissa kysymyksissä on vaikutettu aktiivisesti.

Suhteet Kiinaan

Ulkoministeriö edisti hyvien ja toimivien suhteiden ylläpitämistä Kiinan kanssa dialogin ja vierailuvaihdon avulla. Valtiosihteeri Salovaara kävi poliittiset konsultaatiot Pekinissä. Ministeriö jatkoi vuorovaikutusta uuden hallituksen linjausten mukaisesti suunnatun yhteistyötä Suomen intressien kannalta keskeisille sektoreille. Suomen ja Kiinan kahdenvälisen kumppanuuden toimeenpanosuunnitelman päivitys käynnistyi ulkoministeriön johdolla.

Ulkoministeriön johdolla laadittu Kiina-riippuvuusselvitys vastasi tarpeeseen arvioida kriittisesti maiden strategisia riippuvuuksia ja resilienssiä. Selvitys kontribuoi merkittä-

västi EU-tason selvityksiin ja keskusteluun taloudellisesta turvallisuudesta. Sitä tukivat komission linjaukset Kiinaan liittyvästä riskien hallinnasta.

Kiinan ja Venäjän tiivistyneet suhteet ja Kiinan sotilaallinen uhittelu Taiwanin sal-
messa lisäsivät geopoliittisia jännitteitä sekä aktiivisen tilanteen seurannan tarvetta.
Nato-jäsenyyden myötä ministeriö osallistui aktiivisesti Kiinaa koskevaan keskuste-
luun ja koordinaatioon liittokunnan sisällä.

Tiivistämme suhteita Aasian nouseviin talouksiin, erityisesti Intiaan ja muihin samanmielisiin kumppanimaihin.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Järjestetään säännölliset poliittiset ja kaupallistaloudelliset konsultaatiot.	Toteutui täysin	Poliittiset konsultaatiot toteutuivat Intian, Japanin ja Etelä-Korean kanssa; kaupallistaloudelliset konsultaatiot Etelä-Korean kanssa. Poliittiset konsultaatiot järjestettiin Latinalaisen Amerikan maista Perun ja Uruguayn kanssa.
Tiivistetään kahdenvälistä vierailuvaihtoa.	Toteutui täysin	Vuoden kuluessa tehtiin useita ministeritason vierailuja Intiaan. Tasavallan presidentti vieraili Brasiliassa.
Vahvistetaan Suomen asemaa nouseville talouksille hyödyllisenä kumppanina vauhdittamalla mm. korkean teknologian yhteistyötä.	Toteutui osittain	UM edisti aktiivisesti Suomen intressejä kahdenvälisissä suhteissa ja kumppanuuksien luomisesta sektorilla on tuettu. TKI-yhteistyön vahvistaminen oli johdonmukaisesti keskusteluagendoilla erityisesti Intian, Japanin ja Etelä-Korean kanssa.
Edistetään EU:n käynnissä olevia vapaakauppa-sopimusneuvotteluja Intian ja Indonesian kanssa tavoitteena neuvottelujen päättäminen ja sopimusten voimaan astuminen mahdollisimman nopeasti.	Toteutui osittain	Intian kanssa vapaakauppa-sopimus- ja investointisopimusneuvottelut jatkuivat haastavina. Indonesian kanssa 10 vuotta kestäneet sopimusneuvottelut yritetään saada päätökseen vuonna 2024. UM toi esiin Suomen tarkennettuja intressejä ja pragmaattista suhtautumista.
Edistetään uudelleenkäynnistyneitä neuvotteluja Thaimaan kanssa. Suhtaudutaan positiivisesti tunnusteluihin käynnistää	Toteutui osittain	UM korosti uusien kauppasopimusten tärkeyttä ja uusia kumppanuuksia. Thaimaan kanssa vuosia tauolla olleet vapaakauppa-sopimusneuvottelut käynnistettiin uudelleen

keskeytetyt kauppasopimusneuvottelut alueen muiden maiden kanssa (Malesia, Filippiinit).

keväällä 2023. Filippiinien ja Malesian kanssa komissio aloitti tekniset tunnustelut keskeytettynä olleiden vapaakauppasopimusneuvottelujen uudelleen aloittamiseksi.

Suhteet Intiaan ja samanmielisiin kumppanimaihin

Intian ja Aasian muiden nousevien talouksien kansainvälinen painoarvo on kasvamassa. Ulkoministeriö edisti kahdenvälistä Intia-suhdetta kokonaisvaltaisesti korkean tason vierailuvaihtoa hyödyntäen: useat ministerit vierailivat Intiassa vuoden aikana, minkä lisäksi maiden väliset poliittiset konsultaatiot järjestettiin marraskuussa. Mumbai pääkonsulaatin toiminnan käynnistyminen vahvisti erityisesti Suomen kaupallista-loudellista profiilia Intiassa. Syksyllä lanseerattu DESI-toimintamalli kokoaa suomalaisia sidosryhmiä saman kehyksen alle, tavoitteena erityisesti Team Finland -toiminnan fokuksen ja näkyvyyden vahvistaminen.

Koronavuosien jälkeen järjestettiin useita konsultaatioita, muun muassa Japanin ja Etelä-Korean kanssa. Yhteistyön tiivistäminen teknologiassa oli niin konsultaatioissa kuin muissakin tapaamisissa johdonmukaisesti esillä. Ulkoministeriön aloitteesta Etelä-Korealle esitettiin pääministeritasolla kahdenvälisen suhteen korottamista strategiseksi kumppanuudeksi.

Suomi käynnisti myös prosessin ystävyys- ja yhteistyösopimuksen (Treaty of Amity and Cooperation) solmimiseksi ASEANin kanssa. Sopimuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä vahvistaa suhteita järjestöön ja sen yksittäisiin jäsenmaitiin Suomen kaupallistaloudellisten ja poliittisten tavoitteiden edistämiseksi.

Monipuolistamme ja syvennämme suhteita Afrikkaan Suomen Afrikka-strategian mukaisesti.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Jatketaan työtä johdonmukaisuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi ja kehitetään koordinaatiota ulkoministeriön ja laajemmin valtionhallinnon sisällä sekä keskeisten sidosryhmien kanssa.	Toteutui täysin	UM tuki EU:n ulkopoliittisen johdonmukaisuuden ja vaikuttavuuden sekä EU:n geopoliittisen roolin vahvistamista mm. Global Gateway –strategialla ja siihen liittyvillä investointihankkeilla Afrikassa.
Lisätään suunnitelmallisesti poliittista ja taloudellista vuorovaikutusta ja yhteistyötä mm. säännöllis-	Toteutui osittain	Korkean tason vierailuvaihto alueelle on jatkunut tiiviinä vuonna 2023 (ml. TP Niinistön valtiovierailut Etelä-Afrikkaan ja Namibiaan),

<p>ten konsultaatioiden ja poliittisen tason dialogin avulla sekä kasvatetaan kunniakonsuliverkostoa.</p>		<p>ja poliittista dialogia käytiin ulkoministeritasolla useiden Afrikan maiden kanssa niin puhelimitse, kansainvälisissä konferensseissa kuin Suomeen ja Suomesta suuntautuneilla vierailuilla. Taloudellisen yhteistyön edistämistä on tehty tarjolla olevia mahdollisuuksia hyödyntäen, ml. korkean tason delegaatioita hyödyntäen. Konsultaatioita ja eri tason poliittisia dialogeja järjestettiin eteenpäin katsovalla ja konkreettiseen yhteistyöhön painottavalla tavalla.</p>
<p>Kehitetään suhteita pitkäaikaisiin kumppanimaihien maastrategioiden mukaisesti.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>Useiden pitkäaikaisten kumppanimaiden kanssa on poliittisen dialogin lisäksi painotettu kaupallisten suhteiden kehittämistä. Maastrategioiden toimeenpanoon liittyen on otettu huomioon uuden hallitusohjelman painotukset. Tässä kokonaisuudessa on hyödynnetty laajasti kehitysyhteistyön yksityisen sektorin instrumentteja yritysten välisen suoran yhteistyön lisäksi. Suomen kokonaisjalanjälki pitkäaikaisissa kumppanimaissa on kasvanut.</p>
<p>Jatketaan yhteistyön kehittämistä TF-verkoston ja keskeisten kaupallisten toimijoiden kanssa ja edistetään suomalaisten toimijoiden osallistumasta EU:n Team Europe ja Global Gateway -aloitteisiin.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>UM vaikutti eri yhteyksissä TF-verkostossa ja yritysten kanssa niiden osallistumisen tukemiseksi aloitteiden toimeenpanossa. Yhteyksiä on luotu ja neuvontaa jatkettu, ja liiketoimintamahdollisuuksia on avautunut yrityksille jossain määrin.</p>

Jatkamme suhteidemme syventämistä Lähi-idässä ja Persianlahdella.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Vastataan alueen maiden kasvavaan Suomi-kiinnostukseen mm. jatkamalla ja säännöllistämällä konsultaatioita.	Toteutui täysin	Konsultaatioita järjestettiin, lisäksi korkean tason vierailuvaihto Suomeen ja Suomesta oli runsasta, erityisesti Persianlahden maiden kanssa.
Pidetään yllä realistista tilannekuvaa, jonka pohjalta tiivistetään tavoitteellisesti poliittisia suhteita ja edistetään kaupallisia suhteita yhdessä TF-verkoston kanssa.	Toteutui täysin	Toimintaa kumppanimaiden kanssa on jatkettu aktiivisesti ja poliittisia suhteita kehitetty tavoitteellisesti eri tasoilla. Team Finland -yhteistyön kehittämistä maakohtaisten tarpeiden osalta on jatkettu, ja vilkkaan vierailuvaihdon seurauksena on saavutettu konkreettisia tuloksia, kuten uusien yhteistyömuotojen perustamista, ja selkeät askelmerkit jatkoon on tunnistettu.
Jatketaan fokusoitua ja kysyntäveitoista tukea alueen maiden pyrkimyksille vaikuttaviin toimiin ja yhteisiin mekanismeihin.	Toteutui osittain	Alueen maille tarjottiin erilaisia keskustelualustoja ja foorumeita, joiden avulla luottamusta voitiin lisätä ja avoimia keskusteluja käydä. Näihin tarjouksiin myös tartuttiin, joskin alueen vaikean tilanteen vuoksi osa tapaamisista jouduttiin siirtämään.

Ylläpidämme tarvittavia yhteistyökanavia Venäjän kanssa kahdenvälisissä suhteissa mm. rajaturvallisuuteen, rikostorjuntayhteistyöhön, muuttoliikerekysymyksiin, liikenteeseen ja huoltovarmuuteen liittyen pakotteiden sallimissa rajoissa.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Jatketaan ja tehostetaan Ukrainan laaja-alaista tukemista sekä avustamista kahdenvälisesti sekä osana Euroopan unionia.	Toteutui täysin	Suomen laaja-alainen tuki Ukrainalle jatkui vahvana eri alueilla (mm. puolustusmateriaalituki, kehitysyhteistyö ja humanitaarinen apu). Suomen poliittinen tuki Ukrainalle niin kahdenvälisesti kuin osana EU:ia jatkui vahvana.
Jatketaan ja tehostetaan itäisen kumppanuuden ja Keski-Aasian maiden vakauden ja kestäväen kehityksen tukemista kahdenvälisesti ja osana Euroopan unionia.	Toteutui osittain	Suomi tuki Euroopan unionin ja Keski-Aasian maiden suhteiden tiivistymistä ja jatkoi maiden vakauden ja kestäväen kehityksen tukemista kahdenvälisesti mm. kehitysyhteistyön avulla. Suomen kahdenvälinen kauppa alueen maihin on vaatimatonta, mutta on kasvanut. Suomi tehosti toimia pakotteiden kierron ehkäisyssä; toimista huolimatta pakotteita kierretään Suomen kautta (pl. rajasulku).
Vaikutetaan EU:n yhteiseen Venäjää ja Valko-Venäjää koskevaan pakotepolitiikkaan.	Toteutui osittain	UM toteutti onnistuneesti ennakoivaikuttamista neuvoston pakotesäädösten valmistelussa, myös yhteistyössä samanmielisten maiden kanssa. UM edisti Suomen intressejä aktiivisesti komission suuntaan ja vaikutti aktiivisesti vuonna 2023 pakotteista, niiden täytäntöönpanosta ja sisällöstä käytyihin keskusteluihin ja päätöksiin. Samanmielisten maiden kanssa asiaa pidettiin yllä EU-yhteyksissä. Sidosryhmien ja yritysten kanssa vuoropuhelu yleisestä kehityksestä ja myös yksittäisistä tapauksista oli jatkuvaa.

Venäjä

Venäjä peruutti Suomen Pietarin-pääkonsulaatin sekä sen alaisten Petroskoin ja Murmankin toimipisteiden toimiluvat. Ulkoministeriö sulki pääkonsulaatin ja toimipisteet

vuoden 2023 aikana. Vastatoimena Suomi peruutti toimiluvan Venäjän Turun-konsulaatilta, joka suljettiin syksyllä 2023. Suomen Moskovan suurlähetystö jatkaa toimintaansa.

Venäjä kohdisti syksystä 2023 alkaen laitonta maahantuloa Suomeen avustamalla ja sallimalla ilman viisumia matkustavien turvapaikanhakijoiden rajanylityksiä. Ulkoministeriö osallistui yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa itärajan rajanylityspaikkojen sulkemiseen liittyvään valmistelutyöhön, toimeenpanoon ja viestintään.

Yhteistyö Venäjän kanssa pysyi jäädytettynä laajasti eri sektoreilla. Ulkoministeriö jatkoi diplomaattista yhteydenpitoa Venäjän kanssa vain välttämättömien käytännön asioiden hoitamiseksi. Ulkoministeriö huolehti Venäjään liittyvästä kansallisesta koordinaatiosta valtionhallinnossa.

Ministeriö jatkoi suomalaisyritysten auttamista Venäjän markkinoilta poistumisessa ja kauppavirroissa tapahtuneiden muutosten seurantaan kahdenvälisen kaupan voimakkaasti vähentyessä. Pakotekoordinaation lisäksi ulkoministeriö vastasi osaltaan pakotteisiin ja Venäjän hyökkäyssotaan suoraan tai välillisesti liittyvien kysymysten käsittelystä, tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Lisäksi ulkoministeriö käsiteli mm. raja- ja liikennesektoriin ja Suomen Venäjällä edustautumisen toimintaedellytyksiin liittyviä erityiskysymyksiä.

Vaikutamme EU:n kauppasuhteiden kehittämiseen ja kauppasopimusten toimeenpanoon sekä edistämme Suomen vientiä ja suomalaisten yritysten kansainvälisiä liiketoimintamahdollisuuksia talouskasvun ja työllisyyden tukemiseksi.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Tuetaan monenvälisen sääntöperustaisen kauppajärjestelmän vahvistamista ja edelleen kehittämistä.	Toteutui osittain	UM vaikutti sekä EU:ssa että kahdenvälisesti sääntöperustaisen kauppajärjestelmän vahvistamiseksi ja kehittämiseksi. Keskusteluja käytiin aktiivisesti vuoden 2023 ajan, mutta erimielisyydet kauppajärjestelmää ja sen sääntöjä sekä kehittämistarpeita koskien ovat jatkuneet. WTO:n ministerikokous sovittiin pidettäväksi Abu Dhabissa helmikuussa 2024.
Vahvistetaan EU:n resilienssiä samalla varmistetaan EU:n avoimuus kaupalle ja investoinneille jatkossakin.	Toteutui osittain	UM vaikutti EU-tason keskusteluun liittyen strategisen autonomian vahvistamiseen ja taloudelliseen turvallisuuteen, korostaen kaupan ja investointien avoimuutta ja toimitusketjujen vahvistamista.

Määritetään Suomen kansalliset tavoitteet ja vaikutaan EU:n kantoihin ja neuvotteluihin, niin WTO:ssa kuin EU:n kahdenvälisissä kauppasopimusneuvotteluissa. Edistetään kauppasopimusten toimeenpanoa.	Toteutui täysin	Kannanmuodostus ja sen myötä vaikuttaminen on ollut oikea-aikaista ja proaktiivista. UM tuki EU:n yhteistä kauppapolitiikkaa ja vaikutti EU:n vapaakauppasopimusneuvotteluihin, kauppapoliittisen strategian toimeenpanoon ja kauppasopimusten toimeenpanon parantamisesta käytyyn keskusteluun. UM vaikutti aktiivisesti myös WTO:n tukemiseksi yhdessä muiden EU-maiden kanssa ja kahdenvälisesti. Syksyllä 2023 käynnistettiin hallitusohjelmassa määritellyn kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon valmistelutyö.
Käydään aktiivista vuoropuhelua sidosryhmien, yritysten ja kansalaisjärjestöjen kanssa.	Toteutui täysin	Sidosryhmien ja yritysten kanssa vuoropuhelu yleisestä kehityksestä ja myös yksittäisistä tapauksista oli jatkuvaa, ja tiedonjakoa eri muodoissaan on tehty aktiivisesti.
Julkaistaan yritysten maailmanmarkkinoilla kohtaan kaupanesteitä koskeva kyselyn tulokset (VN TEAS –hanke).	Toteutui täysin	Selvitys valmistui ja julkaistiin maaliskuussa 2023.

Kauppapolitiikka

Venäjän hyökkäyssodan vaikutus heijastui edelleen vuonna 2023 ulkoministeriön toimintaan, ml. kauppapolitiikkaan ja kaupallistaloudellisiin suhteisiin laajemmin. Ministeriön rooli Venäjään kohdistuvien pakotteiden suunnittelussa ja toimeenpanossa säilyi keskeisenä.

Suurvaltakilpailu, globaali kilpailu kriittisestä teknologiasta ja raaka-aineista, taloudellisen turvallisuuden ja EU:n strategisen autonomian vahvistaminen, kauppasuhteiden monipuolistaminen ja riskien vähentäminen hallitsivat pitkälti kauppapoliittista keskustelua. Monenvälisen kauppajärjestelmän haasteet vaikuttivat taustalla yhteisistä kaupan säännöistä sopimiseksi ja Maailman kauppajärjestön (WTO) uudistamiseksi. WTO:n seuraava ministerikokous saatiin sovituksi helmikuulle 2024.

Ulkoministeriö jatkoi EU:n kauppapolitiikkaan vaikuttamista, erityisesti aktiivisella yhteistyöllä samanmielisten maiden kanssa. EU:n säilymistä avoimena kaupalle ja investoinneille korostettiin, samalla ottaen huomioon muuttunut globaali toimintaympäristö. Suomen tavoitteet otettiin keskeisiltä osin huomioon osana EU:n yhteistä kauppapolitiikkaa. Ulkoministeriö korosti pragmaattista otetta ja tapauskohtaista harkintaa, niin

kauppasopimusneuvottelujen edistämässä ja viimeistelyssä, kuten myös EU:n lainsäädäntöagendalla.

Ulkoministeriö toimi aktiivisesti suhteiden kehittämisessä Yhdysvaltojen kanssa, niin EU:n kautta kuin kahdenvälisesti. Markkinoiden monipuolistamiseen ja haitallisten riippuvuuksien kartoittamiseen kiinnitettiin huomiota Kiinan säilyessä tärkeänä kauppakumppanina ja kilpailijana myös Suomelle. Ulkoministeriö jatkoi työtä yritysten markkinoillepääsyn edistämiseksi ja kaupan esteiden purkamiseksi. Tilattu kaupanesteselvitys julkaistiin maaliskuussa 2023.

Kaupan ja kestävän kehityksen periaatteita ja ratkaisuja edistettiin sekä vaikuttamalla EU:ssa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla että kauppa tukevalla kehitysyhteistyöllä. Työssä vaikutettiin mm. EU:n vapaakauppasopimusten kestävän kehityksen kappaleiden vahvistamiseen, keskusteluun ympäristötekniikan tuotteiden kaupan vapauttamisesta WTO:ssa, EU:n yleisen tullietuusjärjestelmän uudistamiseen, EU:n eri kaupan liittyvien kestävyys sääntelyn valmisteluun sekä kriittisten mineraalien kumppanuksien solmimiseen.

Kartoitamme uusia vientimarkkinoita, ja vastaamme yritysten viennin avustamistarpeisiin yhteistyössä valtion muun TF-verkoston kanssa. Edistämme suomalaistoimijoiden mukaan pääsyä EU- ja muun kansainvälisen rahoituksen kautta toteutettaviin hankkeisiin.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Vahvistetaan edelleen Team Finland -toimijoiden yhteistyötä.	Toteutui osittain	Yhteistyön tiivistämistä TF-palveluissa jatkettiin ja keskinäinen tuntemus kasvoi edelleen. UM osallistui TF-strategian uudistamistyöhön, joskin sen viimeistely lykkääntyi. Syksyllä 2023 käynnistettiin selvitys TF-toiminnan uudistamisesta.
Toteutetaan Team Finland -strategiaa ja toimeenpannaan Viennin- ja kansainvälisen kasvun ohjelmaa (VKKO) uudistetun TF-vuosisuunnittelun ja asiaspalautteen pohjalta. Viestitään suomalaisyrityksille avautuvista mahdollisuuksista eri kansainvälisillä markkinoilla.	Toteutui osittain	TF-strategiaa ja Viennin ja Kansainvälisen Kasvu Ohjelmaa (VKKO) edistettiin johdonmukaisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

<p>Edistetään yhteistyössä Business Finlandin (BF) kanssa kansainvälisten järjestöjen hankintoihin liittyviä liiketoimintamahdollisuuksien osoittamista, yhteysien luomista ja neuvontaa koskevia palveluja suomalaisille yrityksille.</p>	<p>Toteutui osittain</p>	<p>Kansainvälisten järjestöjen hankintoihin liittyvää työtä jatkettiin. Yhteysien luomista ja neuvontaa jatkettiin, ja liiketoimintamahdollisuuksia on avautunut yrityksille jossain määrin.</p>
<p>Jatketaan Virtual Finland -hankkeen ratkaisujen testaamista ja toteutusta yhdessä keskeisten sidosryhmien kanssa.</p>	<p>Toteutui täysin</p>	<p>UM jatkoi Virtual Finland -hankkeen edistämistä suunnitelman mukaisesti. Hankkeessa on mm. testattu ulkomaalaisten osaajien ja yritysten maahantuloprosessien sujuvoittamista, maahantulijoiden digitaalista identiteettiä ja tiedonvälitystoimintoja.</p> <p>Syksyllä 2023 aloitettiin hankkeen loppuvaihe, tarkoituksena sen päättäminen vuoden 2024 alkupuoliskolla.</p>

Team Finland

Ulkoministeriö jatkoi aktiivista yhteistyötä Team Finland -toimijoiden verkostossa ja TF-palvelujen tuottamisessa osaltaan. Yhteistoiminta elinkeinoelämän kanssa jatkui tiiviinä. Yrityksiltä kerättyä palautetta hyödynnettiin toiminnan kehittämisessä ja ulkoministeriön saama palaute on ollut edelleen hyvin positiivista.

Ministeriö osallistui aktiivisesti TF-verkoston uudistamistyöhön. Alkuvuonna 2023 jatkettiin koko verkoston yhteisen TF-strategian uudistamistyötä. Hankkeessa päästiin pitkälle, mutta lopullinen viimeistely ja mahdollinen strategian lanseeraus jätettiin tuonnemmaksi. Syyskaudella aloitettiin hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti työ TF-toiminnan uudistamiseksi. Uudistamistyössä konsultoitiiin syksyn kuluessa laajasti eri tahoja sekä ministeriön sisäisesti että ulkoisesti, ml. muut ministeriöt ja TF-toimijat sekä erityisesti eri sidosryhmät, kuten elinkeinoelämä. Hallitusohjelman mukaisena tavoitteena on vahvistaa ulkoministeriön ohjausroolia valtion viennin ja kansainvälistymisen edistämistoiminnoissa, arvioida vienninedistämistoimintaa sekä selvittää Business Finlandin ulkomaantoimintojen mahdollista siirtoa osaksi edustustoverkkoa. Uudistushanketta jatketaan vuonna 2024, ja työn tulokset selviävät myöhemmässä vaiheessa.

Vuonna 2023 näkyi edelleen jo edellisenä vuonna alkanut kehitys, jossa pandemian helpottua vienninedistämistyössä palattiin laajassa mitassa perinteisiin fyysisiin matkoihin. Kohteissa painottuivat edellisvuoden tapaan sekä Suomelle keskeiset että

myös potentiaaliset lupaavat vientikohdemaat. Myös yritysten toiveisiin perustuvia nopeita fast track -vierailuja jatkettiin. Lisäksi jatkettiin työtä aktiivisesti uusien markkinoiden avaamiseksi mm. suurelta osin loppuneen Venäjän-kaupan korvaamiseksi.

1.3 Toiminnan tehokkuus

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Ulkoiset palvelut

Tarkastelemme edustustoverkon kehittämistä muuttuvassa maailmantilanteessa.

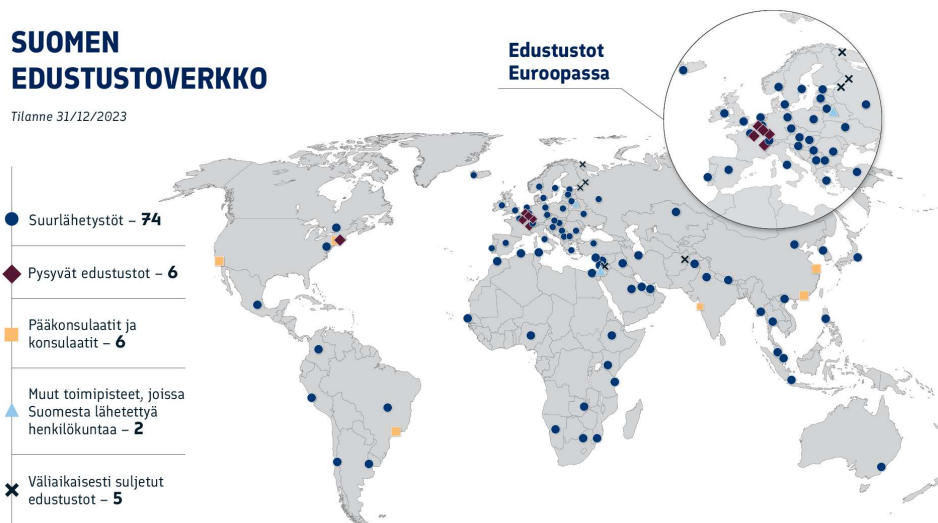
Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Jatketaan edustustoverkon toimintaedellytysten, ml. resurssit, tarkastelua ja kehittämistä.	Toteutui täysin	Pietarin pääkonsulaatti ja sen alaiset toimipisteiden toiminta päättyi vuoden 2023 aikana. Ministeriö valmisteli Wienin suurlähetystön alaisen Etyj-delegaation hallinnollista eriyttämistä pysyväksi edustustoksi. UH-uudistusta valmistellut ministeriön sisäinen työryhmä tarkasteli ja antoi suosituksia edustustoverkon toimintaedellytyksiin ja resursseihin liittyen.
Varmistetaan vuonna 2022 avattujen uusien edustustojen toiminnan käynnistyminen ja niiden toimitilahankkeiden eteneminen.	Toteutui osittain	Vuonna 2022 avattujen Islamabadin suurlähetystön ja Mumbain pääkonsulaatin toiminta käynnistettiin, lukuun ottamatta Islamabadiin suunniteltuja konsulipalveluja. Edustustot toimivat edelleen väliaikaisissa toimitiloissa.

Edustustoverkko

Suomen ulkomaanedustustot luovat osaltaan edellytyksiä Suomen turvallisuuden ja hyvinvoinnin ylläpitämiselle. Edustustot hoitavat sekä yleisiä poliittisia tehtäviä että viranomaistehtäviä. Lisäksi ne ovat keskeinen osa suomalaisen toiminnan verkostoa asemamaassa. Edustustoissa hoidetaan mm. ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, kauppapolitiikkaa, kehitysyhteistyötä ja konsulipalveluja, edistetään työperäistä maahanmuuttoa sekä tehdään maakuva- ja vienninedistämistyötä.

Suomen edustustoverkko on suhteellisen kattava mutta miehitykseltään ohut. Lähetettyä henkilökuntaa on yhteensä 88 edustustossa. Vuoden 2023 aikana Pietarin pääkonsulaatti ja sen alaiset toimipisteet Murmanskissa ja Petroskoissa jouduttiin sulkemaan. Nato-jäsenyyden myötä Suomen edustuston status muuttui erityisedustustosta pysyväksi edustustoksi Natossa. Ministeriö valmisteli Wienin suurlähetystön alaisen Etyj-delegaation hallinnollista eriyttämistä pysyväksi edustustoksi. Edustustoverkon ylläpito maksoi ulkoasiainhallinnolle noin 183 miljoonaa euroa (netto), mikä vastasi noin 0,22 prosenttia valtion vuoden 2023 kokonaisbudjetista.

Turvallisuusriskit ovat merkittävä ja kasvava trendi ulkoasiainhallinnon toimintaympäristössä. Sota Euroopassa lisäsi epävakautta entisestään. Edustustoverkostosta noin 20 toimipistettä sijaitsee alueilla, joilla esiintyy jatkuvaa turvallisuusvajetta. Tieto- ja kyberturvallisuuden merkitys on jatkuvasti kasvanut hallinnonalan toiminnassa. Venäjän hyökkäyssodan myötä uhkatekijät ovat entisestään korostuneet. Ulkoasiainhallintoon kohdistui Naton hakemusprosessin aikana ja jäsenyyden alkaessa laajaa tiedustelu- ja häiriötoimintaa. Kohdennettujen haittaohjelmien, kehittyneiden verkkohyökkäysten, valeutisoinnin sekä muiden erilaisten tiedonkeruu- ja hybriditoiminnaksi katsottavien vaikuttamisyritysten rooli on laajentunut sekä monipuolistunut ja trendin voidaan ennakoita jatkuvan.

Vahvistamme vastuullamme olevien maahantuloasioiden käsittelyä ministeriössä ja edustustoissa, erityisesti liittyen työperäiseen maahanmuuttoon.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Valmistellaan humanitaarista viisumia koskeva hallituksen esitys.	Ei toteutunut	Hanke ei sisällynyt uuteen hallitusohjelmaan.
Panostetaan työperäisen maahanmuuton lupaprosesseihin ja niiden hoitamiseen edustustoverkossa, erityisesti Talent Boost -kohdemaissa.	Toteutui täysin	Edustustojen maahantulo prosessien ohjausta tehostettiin ja tuettiin prosessien hoitamista, painopisteenä etenkin Talent Boost -kohdemaat. Lisäksi luotiin mittareita tavoitteiden seurantaan.
Etähaastattelupilotin tulosten perusteella päätetään etähaastattelumahdollisuuksien laajentamisesta yhteistyössä Migrin kanssa.	Toteutui osittain	Pilottia laajennettiin uusiin edustustoihin ja keskustelua laajentamisesta jatkettiin Migrin kanssa.
Toteutetaan VIS-asetuksen edellyttämät kansalliset lainsäädäntömuutokset.	Toteutui osittain	Hanke viivästyi EU-tason kehitystyön viiveiden vuoksi.
Laajennamme paikkariippumatonta viisumihakemuskäsittelyä ja kehitämme viisuminmyönnön tasalaatuisuutta ja kykyä reagoida tarvittaessa nopeastikin kysynnän vaihteluihin.	Toteutui täysin	Paikkariippumattomaan viisumikäsittelyyn siirtyi viisi uutta maata (Kazakstan, Intia, Nepal, Indonesia ja Thaimaa). Viisumikäsittelyn laadun seurantaa kehitettiin edelleen vuonna 2023.
Valmistaudutaan digitaalisen henkilöllisyydistuksen käyttöönottamiseen edustustoissa.	Ei toteutunut	Lakihanke raukesi eduskunnassa.
Valmistellaan uuden EU:n tilapäistä matkustusasiakirjaa (EU ETD) koskevan direktiivin vaatimia lainsäädäntömuutoksia ja käytettävää tietojärjestelmää.	Toteutui täysin	Hallituksen esitys valmistui ja tietojärjestelmän kehitys aloitettiin.

Otetaan käyttöön uusi passienmyönnön käyttöliittymä ml. siihen liittyvä koulutus.	Toteutui täysin	Toteutui täysin suunnitellusti sekä käyttöön otettiin että koulutuksen suhteen. Uusi käyttöliittymä otettiin käyttöön 13.3.2023.
---	-----------------	--

Maahantuloasiat

Vuoden 2023 aikana Suomi jatkoi Venäjän kansalaisten maahantulon rahoituksia valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Venäjältä haetaan rajoituksista huolimatta yhä mm. perhesyistä viisumeita Suomeen, mutta hakemusten määrä on laskenut noin kymmenekseen vuodesta 2019 ja tilanteen arvioidaan jatkuvan nykyisenlaisena pitkään.

Vuoden 2023 aikana viisumihakemuksia otettiin yhteensä vastaan edustustoverkossa noin 90 000 kappaletta. Viisumikysynnän painopiste on siirtynyt selvästi Aasiaan, etenkin Kiinaan ja Intiaan, jossa viisumihakemusten määrä on kasvanut selvästi entisen. Hakemusmäärien ennakoidaan kuitenkin jäävän huomattavasti koronapandemiaa edeltävän ajan määriä pienemmiksi myös pidemmällä aikavälillä.

Yhä suurempi osuus viisumihakemuksista käsiteltiin paikkariippumattomasti Suomessa. Huolellisella hakemuskäsittelyllä mahdollistetaan sujuva saapuminen Suomeen; samalla torjutaan laitonta maahanmuuttoa, ihmiskauppaa sekä mm. matkustusrajoitteiden ja pakotteiden kiertämistä. Viisumihakemuskäsittelyssä joudutaan aiempaa enemmän arvioimaan viranomaisyhteistyönä hakijan mahdollisesti muodostamaa uhkaa Suomen kansalliselle turvallisuudelle tai Schengen-alueen turvallisuudelle.

Kehitämme ja ylläpidämme ulkoasiainhallinnon tarjoamia konsulipalveluita.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Avustetaan ja neuvotaan suomalaisia ulkomailla konsulipalvelulain mukaisesti, ml. hätäkeskuslaitoksen kanssa toteutettava ympärivuorokautinen päivystys.	Toteutui täysin	Edellisvuosien tapaan ulkoministeriö ja sen edustustot antoivat palvelut lakisääteiset tehtävänsä täytäten. Hätäkeskuslaitoksessa toimivat päivystys on nykyään integroitu osa toimintaa.
Tarjotaan ja kehitetään tasokkaita ja kohdennettuja matkusturvallisuuspalveluita.	Toteutui täysin	Vuonna 2023 lanseerattiin matkusturvallisuuteen keskittynyt viestintäkampanja.

Ylläpidetään kriisivalmiutta ministeriössä ja edustustoissa ulkomailla tapahtuvien kriisitilanteiden varalta.	Toteutui täysin	Kriisivalmiutta ylläpidettiin ja kehitettiin jatkuvasti mm. edustustojen kriisiharjoituksilla. Vuotta 2023 värittivät kriisitilanteiden hoitaminen ja evakuoinnit Sudanista ja Israelista.
Kehitetään ulkoministeriön matkustusviestintää, ml. ajantasaisen puhelinsovelluksen suunnittelu ja toteutus.	Toteutui osittain	Sovelluksen kehitystyö on edelleen käynnissä.

Konsulipalvelut

Matkailu jatkoi pandemian jälkeistä kasvua vuoden 2023 aikana, mikä näkyi myös matkustusilmoitusten määrän nousussa edellisvuodesta. Vuonna 2023 ulkoministeriölle matkustusilmoituksen teki yli 190 000 matkailijaa 203 maahan tai alueeseen Matkustusilmoitus.fi -palvelun kautta. Eniten ilmoituksia tehtiin Espanjaan, Kreikkaan, Italiaan ja Thaimaahan. Matkustustiedotteita julkaistaan tällä hetkellä yli 150 maasta tai alueesta ja ne ovat edelleen ulkoministeriön ulkoisten verkkosivujen luetuinta sisältöä. Matkustustiedotteiden lukijamäärissä suosituimmat matkustustiedotteet vuonna 2023 olivat Espanja, Italia ja Kreikka ja Thaimaa. Kriisialueiden maiden matkustustiedotteita seurataan myös aktiivisesti.

Vuonna 2023 toimenpiteitä vaatineita kriisi- ja poikkeustilanteita on ollut 71 kappaletta. Näistä isoimmiksi konsulikriiseiksi nousivat Sudanin sisäinen konflikti toukokuussa ja Hamasin hyökkäys Israeliin lokakuussa 2023. Konsulikommennuskunnan avulla Israelista avustettiin pois lähes 200 suomalaista. Samoin konsuliavustettavien auttaminen pois Gazan kaistalta työllisti ministeriötä ja alueen edustustoja. Vuoden 2023 tilastoissa nousevat lisäksi esille erilaiset luonnononnettomuudet.

Vuonna 2023 edustustoissa ja ulkoministeriössä konsulipalveluita annettiin ministeriön tilastojen mukaan noin 244 000 asiakkaalle. Määrä on pysynyt suunnilleen samana edelliseen vuoteen verrattuna. Erityisesti neuvontatapausten määrä on pysynyt korkeana. Vuonna 2023 kotiutettiin myös Ukrainasta ensimmäinen suomalainen vapaaehtoisena sotimaan lähtenyt kaatunut.

Konsultitapaukset (kpl)	2021	2022	2023
Muu konsulipalvelulain mukainen neuvonta	236 931	248 670	234 525
Kuolemantapaukset	550	652	541
Pidätetyt ja vangitut	175	184	112
Rikoksen uhrin	75	171	51
Muut rikosasiat	22	16	17
Rikoksentehtävien luovuttaminen	21	38	22
Tuomittujen siirtäminen	4	4	5
Suomessa pidätetty ulkomaan kansalainen	13	3	5
Sairaustapaukset	309	303	214
Olosuhdetiedustelut	59	122	80
Muu avustaminen	421	706	421
Elatusapuasiat (vapaaeht.)	5	2	3
Isyyden selvittäminen/tunnustaminen	172	149	146
Lastensuojeluasiat	28	34	17
Lapsikaappaukset	13	13	21
Kansalaisuusasiat	73	67	34
Muu virka-apu	40	69	58
Tiedoksiannot ja oikeusapuasiat	204	234	235
Sukuselitykset, osoitetiedustelut, henkilöasiakirjat	237	173	155
Takaisinmaksusitoumukset	76	84	81
Varojen välitys talletusta vastaan	65	50	28
Vähäinen taloudellinen avustus	57	45	35
Asevelvollisuusasiat	1	1	27
Yhteensä	239 551	256 585	243 945
Notaariasiat	10 797	15 344	19 912
Väestörekisteri-ilmoitukset	5 381	5 237	5 457

Kasvatamme Suomen vaikuttavuutta ja edistämme Suomen tavoitteiden saavuttamista suunnitelmallisella viestinnällä ja maakuvatyöllä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Viestinnän strategisuu- ta ja vaikuttavuutta lisätään ulkoasiainhallinnon viestintä- strategian ja muuttuneen viestintäympäristön tarpeiden mukaan.	Toteutui täysin	UM kehitti työkaluja Suomen str- ategisten viestien tehokkaammaksi jakamiseksi hallinnonalalla (mm. Suomen viestit -työtila, sähköposti- jakelut) sekä lisäksi muita tuotteita vaikuttavuuden lisäämiseksi.
Vahvistetaan Suomen ja sen liittolaisten narratiivia strategisella viestinnällä ja parantamalla toimintaky- kyä vihamielisessä viestintä- ympäristössä.	Toteutui osittain	UM teki tiivistä yhteistyötä Naton viestinnän sekä Naton strategisen viestinnän osaamiskeskuksen kanssa tavoitteen edistämiseksi. UM laati ja jakoi entistä tehok- kaammin laajalle käyttäjäkunnalle Suomen viestejä myös vastaa- maan väärin viestien narratiiveihin, esim. itärajan suhteen.

Tuetaan Ukrainaa ja Nato-prosessia viestinnällä ja liittäään suomalaisten Natotietoisuutta.	Toteutui osittain	Ukraina ja Nato ovat olivat ulkoisen UM:n ulkoisen viestinnän kaksi keskeisintä teemaa. Kansalaisviestinnässä kehitettiin Nato-esitteitä sekä tukevoitettiin verkkosivuilla olevaa tietoa.
Tehostetaan viestinnän vaikuttavuutta visuaalisuutta ja analytiikkaa hyödyntämällä, tavoitteena maailman huippua oleva digitaalinen diplomatia ja maakuva-työ.	Toteutui osittain	Lähes kaikissa UM:n twitter-postauksissa ja tiedotteissa on mukana kuvaa. UM tuotti valmiit standardikuvat tilanteisiin, joissa valokuvaa/videota ei ole saatavilla.
Kansainvälisen viestinnän asemaa vahvistetaan ohjaamalla edustustoja strategiseen, vaikuttavaan viestintä- ja maakuva-työhön ja tukemalla sitä tuoreilla sisällöillä ja työkaluilla.	Toteutui täysin	Edustustojen ohjaus- ja tukityö jatkuu aktiivisena; käyttöön otettiin uusia työkaluja, kuten Suomen viestintätyötila ja Hootsuite, jotka ohjaavat edustustoja yhteiseen strategiseen viestintään. Maakuva-työhön kehitettiin uusia työkaluja ja vanhojen työkalujen ja konseptien jalkauttamista jatkettiin. Maakuvamateriaalit kokoavan Finland Toolboxin uudistustyö sekä Suomi-ilmeen päivitys ovat käynnissä.
Tehostetaan Finland Promotion Board -maakuva-verkoston yhteistyötä ja sitoutumista yhteisiin maakuvaallisiin tavoitteisiin ja sisällöntuotantoon.	Toteutui täysin	Verkostomaisen toimintatavan vahvistamista jatkettiin ja maakuva-työtä tekeviä sitoutettiin mm. yhteisen teemakalenterin kautta. Valmistautuminen maakuva-työn strategian uudistamiseen uuden FPB:n kanssa aloitettiin.
Toteutetaan hyvin kohdennettuja media- ja vaikuttajavierailuja vuosittaisen, Team Finland- ja maakuva-työteemoja tukevan suunnitelman pohjalta.	Toteutui täysin	Suunnitellut vierailut toteutettiin. Vierailujen teemat tukivat TF- ja maakuva-työteemoja, mm. Ilmasto, digitaalisuus, tasa-arvo.

Viestintä ja maakuva-työ

Ulkoasiainhallinnon viestintästrategian mukaisesti viestintää kehitettiin edelleen strategisemmaksi ja vaikuttavammaksi mm. ottamalla käyttöön uusia työkaluja. Viestinnän päätehtävänä oli Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tukeva strateginen viestintä. Tähän kokonaisuuteen liittyivät mm. Suomen Nato-jäsenyys, lähialueiden turvallisuustilanne sekä Suomen tuki Ukrainalle. Laajemmassa turvallisuuspoliittisessa kontekstissa

viestinnällisiä painopisteitä olivat myös esim. Suomen ja Yhdysvaltain puolustusyhteistyösopimus, itärajan tilanne sekä Itämeren kaasuputkien vahingoittamista koskeva tappaus.

Nato-jäsenyyden myötä kansainvälisen median kiinnostus Suomea kohtaan pysyi korkeana, etenkin vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla. Suomen tai suomalaiset mainitsemia otsikko-osumia oli yli 450 000. Nato, itäraja ja muut ulko- ja turvallisuuspoliittiset asiat jatkoivat keskeisinä Suomi-teemoina, piikkeinä Naton lisäksi Biden-vierailu, kaasuputkirikko sekä itärajan sulk.

Kotimainen media kohdisti ulkoministeriötä kohtaan erityistä kiinnostusta kaikkeen Venäjään liittyvään uutisointiin liittyen. Yksittäinen suuri viestinnällinen tapahtuma oli presidentti Bidenin vierailu Helsinkiin yhteispohjoismaiseen tapaamiseen.

Suomen maakuva kehittyi 2023 kansainvälistentutkimusten valossa myönteisesti, joskin erityisesti kesän 2023 keskustelu rasismista toi Suomeen myös negatiivista mediahuomiota, jota seurattiin tiiviisti. Maakuvatyön verkostomaisen mallin kehittämistä jatkettiin varautumalla vuoden 2024 uuteen Finland Promotion Boardin nimeämiseen ja maakuvatyön strategian päivittämiseen. Kulttuurin roolin vahvistamiseen maakuva-työssä panostettiin; työssä otettiin huomioon Suomen muuttunut toimintaympäristö.

Kehityksen ja kaupan viestintä onnistuivat hyvin vuonna 2023. Kehitysviestinnän tavoitavuus ylitti verkon viestintäkampanjoissa 10 miljoonaa näyttökertaa. Kehityslehti palkittiin parhaana organisaatiomediana vuonna 2023 ProCom ry:n OmaMedia kilpailussa. Kaupan viestinnässä luotiin yhdessä kansainvälisen kaupan osaston kanssa päälinjat viestinnälle.

Protokollapalvelut

Avustamme valtiojohtoa valtiollisissa juhlatilaisuuksissa sekä kehitämme kahdenvälisiä suhteita avustamalla korkean tason vierailuissa ja turvaamalla ulkovaltojen edustustojen toimintaedellytyksiä Suomessa Wienin yleissopimukseen pohjautuen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Juhlamenoissa, vierailuissa ja konferenssivalmennuksessa huomioidaan erityisesti kustannustehokkuus ja keskeytysperiaatteet.	Toteutui osittain	UM lisäsi sähköistä asiointia ja vähensi paperin käyttöä. Tilaisuuksissa suosittiin lähi- ja luomuruokaa tarjoilussa sekä kiinnitettiin huomiota hävikin minimoimiseen.
Turvataan ulkovaltojen edustustojen toimintaedellytykset kehittämällä ja sujuvoittamalla yhteistyötä, mm. asiointin asteittaisella digitalisoinnilla.	Toteutui osittain	UM kehitti sähköistä asiointia diplomaattiportaalissa, ALV-palautusjärjestelmän digitalisointi etenee (käyttöönotto 2025).

Vuonna 2023 ulkoministeriö toteutti Suomeen suuntautuvia valtionpäämiesvierailuja 4 kappaletta, pääministeritason vierailuja 15 kappaletta ja ulkoministeritason vierailuja 11 kappaletta sekä muita korkean tason vierailuja 4. Tämän lisäksi presidentti Martti Ahtisaaren valtiollisiin hautajaisiin osallistui 3 valtionpäämiestä ja muita arvovieraita. Protokollapalvelut otti käyttöön tammikuussa 2023 Suomessa sijaitseville suurlähetystöille ja kansainvälisille järjestöille suunnatun sähköisen asiointipalvelun verovapaan tuonnin hakemuksille. Vuoden 2023 alkupuolella käynnistettiin protokollapalveluiden aloitteesta hanke Verohallinnon kanssa arvonlisäveronpalautushakemusten sähköistämiseksi Suomessa sijaitseville suurlähetystöille ja kansainvälisille järjestöille, hankkeessa hyödynnetään verovapaan tuonnin yhteydessä kehitettyä asiointipalvelua.

Sisäiset palvelut

Ulkoasiainhallinnon tarpeita vastaavien tietotekniikkapalvelujen varmistaminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Tuetaan ja vaikutetaan valtioneuvoston kanslian ja Valtorin toimintaan toimialariippumattomien palvelujen laadun ja jatkokehittämisen takaamiseksi.	Toteutui osittain	UM:llä ja VNK:lla on eriäviä näkemyksiä erityisesti palveluratkaisujen turvallisuusvaateista suhteessa UH:n toimintaan. Palvelujen uudistaminen esim. ulkoisten palvelutoimittajien kilpailuttamisen suhteen ei edistynyt. Erityisesti tietoliikennehyteyskapasiteetin osalta parannustoimenpiteet ovat olleet hitaita.
Kehitetään ulkoministeriön oman tietohallinnon toimintaa toimialasidonnaisen järjestelmä- ja teknologiaratkaisujen toteuttamisessa.	Toteutui osittain	UM:ssä on luotu periaatteet pilvipalvelujen ja tekoälyn hyödyntämisen suhteen, mutta varsinaisia tekoälyn hyödyntämisen pilotointihankkeita ei ole käynnistetty. Asianhallinnan ja turvallisen tiedonhallinnan kehittämistä on edistetty suunnitelmallisesti.

Kehitämme hallinnonalan tieto-, hybridi- ja kyberturvallisuuteen liittyviä kyvykkyyksiä tehostaen teknisiä ja toiminnallisia edellytyksiä havaita ja estää hallinnonalan toimintaan liittyviä digitaalisen turvallisuuden uhkakiteijöitä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
ISO27001-tietoturvasertifioinnin ylläpito ja toiminnan kehittäminen.	Toteutui täysin	Sertifikaatti uudistettiin suunnitellulla tavalla ja aikataulussa.
Ennakointi-, valvonta- ja tarkastustoiminnan ylläpito toteuttaen hallinnonalan tietoturvastrategiaa.	Toteutui täysin	Tarkastusohjelma vietiin lävitse suunnitellusti. Valvonnan ja ennakoinnin suhteen oltu aloitteellisia myös VNK:n ja Valtorin suuntaan.
Yhteistyö valtionhallinto- ja valtioneuvostotasolla tieto- ja kyberturvallisuuden kehittämiseksi erityisesti sektoreilla, jotka vaikuttavat ulkoasiainhallintoon.	Toteutui osittain	UM osallistui aktiivisesti eri työryhmien toimintaan tuoden esille UH:n näkökulmat ja tarpeet toiminnalle. Yhteisten palveluiden osalta ei ole kyetty ottamaan sellaisia palveluita tai toiminnallisuuksia käyttöön, jotka edistäisivät UH:n tietoturvallisuuden tasoa.
Kehitetään turvaluokitellun tiedon käsittelyratkaisuja erityisesti Nato-sidonnaisen tiedonhallinnan tarpeiden mukaisesti.	Toteutui täysin	Toiminnassa on edetty laaditun etenimissuunnitelman mukaisesti.

Hallinnonalan digitalisaation edistäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Tietohallinnon toimintasuunnitelman toteutumisen edistäminen suunnitellusti.	Toteutui täysin	Vuosisuunnittelussa asetetut tavoitteet saavutettiin niiltä osin, kuin UM kykeni niihin vaikuttamaan.
Osallistutaan VN-tasoiiseen digitalisaation kehitystyöhön.	Toteutui osittain	VN-tason kehitystyö on ollut verrattain hahmottomaton kokonaisuus, jossa digitalisaation edistämisen prosessien pohdinta on ollut lähinnä periaatetasoista ilman varsinaista konkretiaa.

Hyödynnetään moderneja digitaalisia työkaluja ulkoasiainhallinnon sisäisessä viestinnässä.	Toteutui täysin	Hyödyntämistä edistettiin systemaattisesti erityisesti digivalmenuksen keinoin.
--	-----------------	---

Kiinteistöstrategian toimeenpano.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Kiinteistöhallinnon toimintatapojen ja prosessien kehittäminen tehostamaan kiinteistöstrategian toimeenpanoa.	Toteutui osittain	Ylläpidon osalta tapahtui merkittävää toimintatapojen kehitystä.
Kiinteistöjen ja tilojen ryhmittely kategorioihin.	Ei toteutunut	Päätettiin, että ryhmittelyä ei toistaiseksi toteuteta

Ympäristöasioiden edistäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Edistetään hallinnonalan ympäristöohjelmaa kausille 2021 – Agenda2030.	Toteutui osittain	Kampanjointia toteutettiin, mutta ei erityisen aktiivisesti. Käytännön toteutuksessa on eroja eri toimialojen kesken.
Osallistutaan kansallisen hankintastrategian toimeenpanon ns. Toimi-projektiin, jossa yhtenä edistettävänä aiheena on ekologinen kestävyys.	Toteutui osittain	Ekologista kestävyttä edistettiin hankintojen avulla. Tavoitteiden saavuttamisessa on eroja eri toimialojen kesken.

Turvallisuusjohtamisen ja riskienhallinnan edistäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Tuetaan edustustojen turvallisuustoimintaa, annetaan turvallisuuskoulutusta ja pyritään hoitamaan ulkoasiainhallinnon turvallisuuteen liittyvää Covid-19 -pandemian vuoksi kasvanutta korjausvelkaa pienemmäksi.	Toteutui täysin	Koronapandemian aikana syntynyt korjausvelka on pääosin purettu. Edustustoja kyettiin tukemaan suunnitellusti.
Luodaan ja pilotoidaan edustustojen kokonaisvaltainen turvallisuusriskienhallintamalli.	Ei toteutunut	Projekti on kesken.

Aloitetaan ulkoministeriön turvallisuusstrategian päivitystyö.	Toteutui osittain.	Projekti on aloitettu.
Päivitetään ulkoasiainhallinnon valmiussnormi.	Toteutui osittain	Projekti on aloitettu.

Säädösvalmistelun laadun kehittäminen.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Kootaan ja ylläpidetään ulkoasiainhallinnon lainsäädäntösuunnitelma.	Toteutui täysin	Hoidettiin määräajassa.
Koulutetaan valtioneuvoston yhteisissä säädösvalmistelukoulutuksissa ja itsenäisesti valtiosopimus-säädösvalmistelusta.	Toteutui osittain	Yhteistä koulutusta on vähennetty.

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus

Vuoden 2023 laskelmassa on hyödynnetty Kiekun työajankohdennustietoja. Siltä osin kun työaika on jäänyt kohdentamatta, on pohjatietoja täydennetty samassa suhteessa kuin toiminnoille on kohdennettu työaika.

Henkilötyövuositiedot ovat Kiekusta saadun raportoinnin mukaisia pl. ne Kiekun ulkopuoliset edustustojen paikallisesti palkatut työntekijät (713 htv), joiden tiedot on laskettu osaksi manuaalisesti. Kiekusta saatuihin kustannuslukuihin on lisätty VNHY:n ilmoittamat vuoden 2023 palvelutuotannon kustannukset 32 592 396 euroa, joiden määräraha on aikanaan siirretty ulkoministeriöltä VNHY:lle.

Työajankohdennuksen kattavuudessa on parantamisen varaa, vaikka henkilötyövuosien ja kustannusten jakautumisen toiminnoille voidaan katsoa perustuvan työajan seurannasta saatuun pohjatietoon. Kohdentamisen kattavuuden parantamiseksi tehdään toimenpiteitä.

Toiminnot, henkilötyövuodet ja kustannukset (1 000 euroa)

	Muutos-% 2023/2022		2023		2022		2021	
	Htv	Kust.	Htv	Kust.	Htv	Kust.	Htv	Kust.
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	-6	12	292	62 203	310	55 717	313	48 752
Kauppapolitiikka ja kaupallis-taloudelliset suhteet (ml. Team Finland)	-5	-2	146	26 290	154	26 813	148	22 814
Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö	10	28	123	16 321	112	12 735	122	11 366
Suomalaisten etujen ja oikeuksien valvominen, konsulipalvelut ja vastaavat muut viranomaispalvelut ulkomailla	3	11	326	35 026	318	31 490	295	27 087
EU-oikeudelliset ja kansainvälisoikeudelliset asiat	-5	31	52	10 025	55	7 632	52	7 242
Ulkoasiainhallinnon muut kansainväliset tehtävät (Suomen ulkomaanedustus)	-2	4	100	18 325	102	17 634	95	14 420
Vieraiden valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen edustautuminen Suomessa	25	34	10	2 549	8	1 900	7	1 703
Ydintoiminnot yhteensä	-1	11	1 049	170 739	1 059	153 921	1 032	133 384
Ohjaustoiminnot	27	52	19	3 235	15	2 134	13	1 496
Tukitoiminnot (ml. johtaminen)	6	5	1 337	199 143	1 267	189 685	1 276	173 066
Ulkoasiainhallinto yhteensä	3	8	2 405	373 117	2 341	345 740	2 321	307 946

Toimintojen jaottelussa on noudatettu Valtiokonttorin toimintotilikartan hierarkiaa.

Vuoden 2023 osalta laadittujen kustannuslaskelmien mukaan ulkoasiainhallinnossa ydintoimintoihin käytettiin yhteensä 1049 htv:n (43,6 %) työpanos, ohjaustoimintoihin 19 htv:n (0,8 %) työpanos sekä johtamiseen, hallintoon ja muihin tukitehtäviin 1337 htv:n (55,6 %) työpanos. Kustannuksista ydintoimintojen osuus oli 171 miljoonaa euroa (45,8 %), ohjaustoimintojen osuus 3,2 miljoonaa euroa (0,9 %) sekä johtamisen, hallinnon ja muiden tukitehtävien osuus 199 miljoonaa euroa (53,4 %).

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä kauppapolitiikan ja kaupallistaloudellisten suhteiden henkilötyövuosissa on lievää laskua, johon on osaltaan vaikuttanut vuonna 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa.

Tukitoimintojen henkilötyövuosissa on noin kuuden prosentin (5,52%) nousua edellisvuoteen, josta 67 henkilötyövuoden nousu kohdistuu muihin tukitehtäviin edustustoissa. Tukitehtävien kasvua edustustoissa selittää osin kahden uuden edustuston avaaminen vuoden 2022 loppupuolella. Koko ulkoasiainhallinnon henkilötyövuosimäärä on noussut kolme prosenttia edellisvuodesta.

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Julkisoikeudelliset suoritteet

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotanto ulkoasiainhallinnossa perustuu ulkomaalais- ja passilainsäädäntöön sekä konsulipalvelulakiin. Pääasialliset suoritteet ovat viisumit, passit ja oleskeluluvat.

Julkisoikeudelliset suoritteet	Muutos -% 2023/2022	Toteuma 2023 (kpl)	Toteuma 2022 (kpl)	Toteuma 2021 (kpl)
Viisumihakemukset	-45	90 628	164 363	59 141
Passihakemukset	-14	20 369	23 709	23 454
Edustustoissa vireille tulleet oleskelupahakemukset	-5	38 750	40 666	30 146

Julkisoikeudellisten suoritteiden maksujen perusteet on määritelty valtion maksupestelaisissa säädetyllä tavalla ulkoministeriön maksuasetuksella. Viisumihakemusten käsittelymaksuista säädetään EU:n viisumisäännöstössä ja käsittelymaksun suuruudesta päättää EU:n neuvosto. Oleskelulupien ja pitkäaikaisten viisumien käsittelystä perittävät maksut sisältyvät sisäministeriön maahanmuuttoviraston maksullisista suoritteista annettuun asetukseen. Ulkoministeriölle kohdistettava oleskelulupien ja pitkäaikaisten viisumien maksuosuus on sovittu sisäministeriön hallinnonalan, työ- ja elinkeinoministeriön ja ulkoministeriön välisellä sopimuksella.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen seurauksena Suomen kolmen viisuminantotoimipisteen sulkeminen Venäjällä on vaikuttanut alentavasti viisumimääriin. Toisaalta Aasian suurissa edustustoissamme on käsitelty edellisvuotta suurempia viisumihakemuskmääriä. Viisumituloja kertyi 742 969 euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Oleskelulupatuloloissa ei ole suurta muutosta edellisvuoteen. Passien hakemuskäärän laskuun vaikuttaa osin passin hinnan korotus ulkomaan edustustoissa haettaessa, joka ohjaa hakijoita hakemaan passia Suomessa ollessaan. Muissa julkisoikeudellisissa suoritteissa suurimman erän muodostaa todistukset ja asiakirjaotteet, joista tuloja kertyi 984 576 euroa. Julkisoikeudellisten suoritteiden tulokertymä oli 17,9 milj. euroa, missä on yhden prosentin verran laskua edellisvuoteen.

Julkisoikeudelliset suoritteet	Muutos-% 2023/2022	Toteuma 2023 (euroa)	Toteuma 2022 (euroa)	Toteuma 2022 (euroa)
Viisumit	-10	6 833 025	7 575 994	2 249 989
Passit	-6	4 336 700	4 601 169	3 679 377
Oleskeluluvat	7	5 593 775	5 234 125	3 523 215
Muut julkisoikeudelliset suoritteet	48	1 171 093	793 327	494 006
Yhteensä	-1	17 934 593	18 204 614	9 946 587

Oheinen kustannusvastaavuuslaskelma perustuu 40 tuloja tuottavan edustuston tuottojen ja kustannusten seurantaan. Seuranta kattoi 90,5 prosenttia julkisoikeudellisten suoritteiden tuloista. Kustannusvastaavuuslaskelma on laadittu ko. seurannan pohjalta täysimääräisesti. Laskelma perustuu seuraavien edustustojen kustannusseurantaan: Abu Dhabi, Abuja, Ankara, Astana, Bangkok, Berliini, Bern, Bryssel, Canberra, Haag, Hanoi, Hongkong, Jakarta, Kairo, Kathmandu, Kööpenhamina, Lontoo, Los Angeles, Madrid, Manila, Moskova, Nairobi, New Delhi, New York, Oslo, Ottawa, Pariisi, Peking, Petroskoi, Pietari, Pretoria, Pristina, Rabat, Shanghai, Singapore, Tallinna, Teheran, Tokio, Tukholma ja Tunis.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 21 744 106 euroa alijäämäinen. Kustannusvastaavuusprosentti, joka kertoo tuottojen osuuden kokonaiskustannuksista, oli 45. Suoritekohtaisesti kustannusvastaavuusprosentti oli viisumeilla 33, passeilla 72 ja oleskeluluvilla 69.

Kokonaiskustannukset ovat jonkin verran laskeneet vuodesta 2022. Toisissa menoryhmissä on kasvua kun toisissa on vastaavasti laskua. Henkilökustannusten laskun ja palveluiden ostojen kasvun selittää osin siirtyminen ulkoisten palvelun tarjoajien asiakkaisiksi. Myös Suomen kolmen toimipisteen sulkeminen Venäjällä vaikuttaa alentavasti henkilöstökustannuksissa. Korkojen nousu nostaa kustannuksia. Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotoilla katetaan vain osa suoritteisiin kohdistuvista kustannuksista.

Kustannusvastaavuus	2023	2022	2021
Tuotot			
Maksullisen toiminnan tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	17 934 593	18 204 614	9 946 587
Maksullisen toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	17 934 593	18 204 614	9 946 587
Erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	50 803	78 145	25 084
Henkilöstökustannukset	6 108 537	7 246 281	9 276 844
Vuokrat	9 414	9 309	2 250
Palvelujen ostot	810 168	82 600	78 535
Muut erilliskustannukset	1 837 836	1 590 135	1 643 948
Erilliskustannukset yhteensä	8 816 758	9 006 470	11 026 662

Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	22 199 412	22 716 220	15 850 336
Poistot	1 101 884	1 477 545	1 364 318
Korot	1 013 878	704 294	0
Muut yhteiskustannukset	6 546 767	7 275 017	8 574 125
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	30 861 941	32 173 075	25 788 779
Kokonaiskustannukset yhteensä	39 678 699	41 179 545	36 815 441
Kustannusvastaavuus			
(tuotot – kustannukset)	-21 744 106	-22 974 931	-26 868 853
Käytetty MPL 7.1. §:n mukainen hintatuki			
Kustannusvastaavuus hintatuen jälk.	-21 744 106	-22 974 931	-26 868 853
Kustannusvastaavuus-%	45	44	27

Liiketaloudelliset suoritteet

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusseuranta kattaa 24 edustustoa sekä kuusi kulttuuri- ja tiedeinstituuttikiinteistöä. Mukana ovat Abuja, Astana, Berliini, Budapest, Canberra, EUE Bryssel, Kuala Lumpur, Kööpenhamina, Lima, Madrid, Meksiko, Moskova, New Delhi, YKE New York, Nikosia, Oslo, Pariisi, Pietari, Riad, Tokio, Tukholma, Varsova, Washington ja Wien. Lisäksi mukana on Ateenan kulttuuri ja -tiedeinstituutti ja asuntola, Pariisin kulttuuri- ja tiedeinstituutti, Rooman Villa Lante ja asuntola Via Falda sekä Venetsia paviljonkeihin kuuluva Suomen Aalto-paviljonki.

Kirjanpidon mukaan vuokra- ja käyttökorvaustuloja kertyi yhteensä 1 946 616 euroa. Kustannusseurantalaskelmassa mukana olevien edustustojen ja kulttuuri- ja tiedeinstituuttien vuokra- ja käyttökorvaustulot ovat 1 676 247 euroa. Laskelman ulkopuolelle jääviä vähäisiä erii ovat valtion omistamista asuinhuoneistoista saadut vuokratulot sekä tulot tunti-/päiväveloituksella vuokratuista edustustojen monitoimitiloista. Pääosa tuloista kertyy edelleen Business Finland Oy:lta.

Kustannusseurantalaskelmassa alijäämä on 764 030 euroa, kustannusvastaavuusprosentti on 71,81 %. Huomattava muutos suhteessa edellisiin vuosiin tulee korkokustannuksesta, joka vuonna 2023 oli jopa 3,0 %. Lisäksi erilliskustannukset nousivat huomattavasti ja useimpien alivuokralaisten kohdalla maksuosuudet perustuvat edellisen vuoden laskennallisiin osuuksiin. Vuokramenojen määrä on pienentynyt merkittävästi, mutta palvelujen ostojen määrä toisaalta kohonnut huomattavasti verrattuna edellisiin vuosiin. Menojen kirjaaminen on muuttunut siten, että palvelujen ostot –kustannuksiin sisältyy toiminnan kuluja ja myös kiinteistön hoitokustannuksia. Erilliskustannusten kokonaissumma on pysynyt kuitenkin lähes ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Kulttuuri-instituuteista Villa Lanten syyskuun alussa alkanut peruskorjaus pienensi kiinteistöistä saatavia vuokratuloja merkittävässä suhteessa aiempiin vuosiin. Varsovan kanslian peruskorjauksesta johtuen on Business Finland Oy joutunut siirtämään väistötiloihin eikä vuokratuloja siltä osin ole saatavissa. Sekä omistus- että vuokratilojen edelleenvuokrauksen osalta peruslähtökohtana on kustannukset kattava

toiminta. Tämä on saavutettu 19 kohteessa ja ei-kattavien vuokratilojen määrä on kasvanut kahdella edelliseen vuoteen verrattuna. vuokrasuhteissa lähtökohtana ovat olleet toiminnalliset ja hallinnolliset olosuhteet sekä etu, joka saavutetaan toimittaessa samoissa tiloissa vuokralaisten kanssa TeamFinland -toimintakonseptin mukaisesti, näin liiketaloudellinen kannattavuus ei ole ollut aina mahdollista saavuttaa. Laajojen peruskorjausten valmistumisen jälkeen vuokrakattavuus tulee paranemaan.

Edustustoille vuokrattavat uudet kansliatilat pyritään mitoittamaan oman henkilökunnan tilatarpeen mukaan, mutta myös TF -toimijoille heidän ollessa valmiita sitoutumaan tiloihin pidemmäksi ajaksi.

Kustannusvastaavuus	2023	2022	2021
Tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 652 375	1 862 650	1 844 837
Maksullisen toiminnan muut tuotot	254 254	207 320	155 703
Maksuperustelain mukaiset liiketaloudelliset tuotot elinkeinoelämästä	39 987	34 667	22 501
Tuotot yhteensä	1 946 616	2 104 637	2 023 041
Kustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 414 000	1 342 709	918 007
Henkilöstökustannukset	2 047 144	1 986 538	1 957 176
Vuokrat	1 577 875	4 401 767	3 975 758
Palvelujen ostot	6 180 919	3 106 919	2 227 143
Muut erilliskustannukset	154 372	162 534	50 058
Erilliskustannukset yhteensä	11 374 310	11 000 467	9 380 793
Vuokralaisten osuus kustannuksista	1 735 728	1 656 218	1 048 066
Käyttöjäämä	901 650	413 752	973 855
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset			
Poistot	425 472	422 780	461 321
Korot	524 293	273 205	0
Muut yhteiskustannukset	25 153	18 624	18 770
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	949 765	695 985	461 321
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 710 646	2 370 827	1 528 157
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-764 030	-266 190	444 060
Kustannusvastaavuus-%	71,81%	88,77%	128,12%
Käyttöjäämä-%	46%	20%	45%
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-39%	-13%	22%

1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Ulkoministeriö on vuoden 2023 aikana osallistunut Yhteisrahoitteisen toiminnan hankkeisiin kahdessa sisäministeriön hallinnoimassa rahastossa (sisäisen turvallisuuden rahasto ISF, rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukiväline BMVI, toimeenpanokausi 2021-2027) yhteensä kuuden ulkoministeriön tietohallinnon projektin kanssa. Vuonna 2022 viivästynyt BMVI -rahaston toimeenpano-ohjelman käynnistyminen on vuoden 2023 aikana palautunut alkuperäisen aikataulun mukaiseksi.

Projekteista KEHUMEESEI kohdistui sisäisen turvallisuuden rahastoon ja muut (2D, UMPIO, VISU, Revised VIS sekä Suomen kansallinen viisumitietojärjestelmä VISA) rajaturvallisuuden- ja viisumipolitiikan rahoitusvälineeseen.

EUSA -rahastojen Suomen kokonaisrahoitus ohjelmakaudella 2021-2027 on noin 180 miljoonaa euroa. Rajaturvallisuuden- ja viisumipolitiikan rahastoon (toimeenpanokausi 2021-2027) toimitettujen hankkeiden väliraportit on laadittu ajallaan. Maksatusten mukaisia maksatuseriä on tilitetty ulkoministeriön tilille 2 791 624,90 euroa vuonna 2023 aikana.

Ulkoministeriön hankkeiden avulla on kehitetty, tehostettu, parannettu ja ylläpidetty ulkoministeriön viisumitietojärjestelmän toiminnallisuuksia ja vaadittavia rajapinta- ja integraatoratkaisuja eri viranomaisten järjestelmien välillä. On toteutettu myös EU -komission asetusten mukaisia muutoksia, mm. EES:n (Entry-Exit System) -toiminnallisuudet sekä laaja-alaisten tietojärjestelmämuutosten (Interoperability) mukaisia toiminnallisuuksia.

Hankkeiden suunnitteluun, laadintaan ja hallinnointiin on osallistunut ulkoministeriön tietohallinnosta sekä maahantulolupien palveluyksiköstä yhteensä viisi virkamiestä vuoden 2023 aikana. Palkkakustanteita henkilötyövuosiin sekä vuokralukuun suhteutettuna kertyi 239 317,67 euroa.

Ulkoministeriön VISU- ja VISA -hankkeissa on edetty suunnitellusti kohti hankkeen päämääriä. Järjestelmän ylläpidon puolella on turvattu olemassa olevan järjestelmän korkea käytettävyys 24/7/365 ja mahdollisimman häiriötön toiminta, ja näin mahdollistettu sujuva, moitteeton vaadittava yhteys kansallisen ja keskustietojärjestelmän välillä. UMPIO -hanke on viivästynyt alkuperäisestä aikataulusta. Hankkeelle odotetaan tarkennuksia eu-LISA:lta (European Union Agency for the Operational Management of Large-Scale IT Systems in the Area of Freedom, Security and Justice, eu-LISA), mikä on edellytys Interoperabilityn tekniseen toteutukseen.

Kustannusvastaavuus	2023	2022	2021
Tuotot			
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	0	0	0
EU:lta saatu rahoitus	2 791 625	386 229	1 045 875
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	0	0	0
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	2 791 625	386 229	1 045 875
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	49 559
Henkilöstökustannukset	0	0	0
Vuokrat	0	0	0
Palveluiden ostot	374 3180	2 881 497	970 457
Muut erilliskustannukset	0	0	0
Erilliskustannukset yhteensä	3 743 180	2 881 497	1 020 016
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus			
Tukitoimintojen kustannukset	239 318	232 870	181 751
Poistot	0	0	0
Korot	0	0	0
Muut yhteiskustannukset	117 960	116 830	113 444
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	357 278	349 700	295 196
Kokonaiskustannukset yhteensä	4 100 458	3 231 197	1 315 212
Tuotot - Kustannukset	-1 308 833	-2 844 968	-269 337
Omarahoitusosuus, %	32 %	88 %	20 %

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotanto ulkoasiainhallinnossa perustuu ulkomaalais- ja passilainsäädäntöön sekä konsulipalvelulakiin. Pääasialliset suoritteet ovat viisumit, passit ja oleskeluluvat.

Julkisoikeudelliset suoritteet	Muutos -% 2023/2022	Toteuma 2023 (kpl)	Toteuma 2022 (kpl)	Toteuma 2021 (kpl)
Viisumihakemukset	-45	90 628	164 363	59 141
Passihakemukset	-14	20 369	23 709	23 454
Edustustoissa vireille tulleet oleskelulupahakemukset	-5	38 750	40 666	30 146

Julkisoikeudelliset suoritteet	Muutos-% 2023/2022	Toteuma 2023 (euroa)	Toteuma 2022 (euroa)	Toteuma 2022 (euroa)
Viisumit	-10	6 833 025	7 575 994	2 249 989
Passit	-6	4 336 700	4 601 169	3 679 377
Oleskeluluvat	7	5 593 775	5 234 125	3 523 215
Muut julkisoikeudelliset suoritteet	48	1 171 093	793 327	494 006
Yhteensä	-1	17 934 593	18 204 614	9 946 587

1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Ulkoasiainhallinnon palvelukykyä ja -laatua koskevat tulostavoitteet ja niiden toteumatiedot sisältyvät pääasiassa lukuun 1.3.1 Toiminnan tuottavuus.

Suoritteet, toteuma/kpl	2023	2022	2021
Ministeriön esittelemät/antamat hallituksen esitykset (PTJ)	3	10	3
Käsitellyt vientilupahakemukset ja vientivalvontaan liittyvät tiedustelut	1 092	1 244	1 026
Verkkosivujen kävijämäärät	10 323 237	13 539 000	14 960 000
Pakotteisiin liittyvät poikkeuslupahakemukset ja tiedustelut	718	1 072	16

Valtionasiamiestoiminta

Vuonna 2023 kansainvälisissä lainkäyttö- ja tutkintaelimissä vireillä olleissa ihmisoikeusvalitusasioissa Suomi antoi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle (EIT) 10 vastinetta tai kirjelmää ja YK:n sopimusvalvontaelimille 38 vastinetta tai kirjelmää. Suomi osallistui ilmastomuutoksen haitallisia vaikutuksia koskevan valitusasian suulliseen kuulemiseen EIT:n suuressa jaostossa ja teki kaksi kolmannen osapuolen sivuväliintuloa EIT:ssa vireillä olevissa valitusasioissa. Vuoden aikana Suomi raportoi 18 EIT:n ns. vanhemman tuomion täytäntöönpanosta ja EN:n ministerikomiteassa tuomioiden täytäntöönpanon valvonnassa suljettiin 12 Suomea koskeneen tuomion täytäntöönpanon valvonta.

EU-tuomioistuinasioiden hoitaminen kuului ulkoministeriön tehtäviin 31.12.2023 saakka, minkä jälkeen se siirrettiin hallitusohjelman mukaisesti valtioneuvoston kansliaan. Suurin osa Suomen toiminnasta EU-tuomioistuimessa on oma-aloitteista osallistumista sellaisiin asioihin, joiden lopputulokseen vaikuttaminen on Suomen edun mukaista. Vuonna 2023 Suomi esitti EU-tuomioistuimessa kirjelmiä yhteensä 25 asiassa ja osallistui kuuden asian suulliseen käsittelyyn. Ne koskivat mm. suden pyyntilupajärjestelmää luontodirektiivin valossa, sähkömarkkinadirektiiviä, Venäjään hyökkäyssodan johdosta kohdistettuja pakotteita, GDPR-asetuksen tulkintaa, alkoholin etämyyntiä Suomessa sekä kuluttajien oikeuksia kulutusluotoissa ja lentomatkustamisessa. Vuonna 2023 Suomi sai 20 virallista huomautusta (rikkomusmenettelyn ensimmäinen vaihe) ja yhdeksän perusteltua lausuntoa (rikkomusmenettelyn toinen vaihe). Komissio ei nostanut Suomea kohtaan yhtäkään rikkomuskannetta.

YK:n sopimusvalvontaelimille raportoitiin kahden ratkaisun kansallisista täytäntöönpanotoimista. Suomi antoi ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanosta viisi määräaikaissraporttia (vähemmistökielet, kansalliset vähemmistöt, naisiin kohdistuva väkivalta, lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ja sosiaaliset oikeudet) ja osallistui lapsen oikeuksista annetun määräaikaissraportin tarkastelun suulliseen kuulemiseen YK:n sopimusvalvontaelimessä. Suomeen teki valvontavierailun kaksi sopimusvalvontaelintä tarkastellen ihmiskaupan vastaisia toimia ja vähemmistökieliä. Suositusten täytäntöönpanon valvonnasta Suomi antoi raportit KP- ja TSS-oikeuksista sekä naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Lisäksi Suomi osallistui YK:n ihmisoikeusneuvostossa yleismaailmallisen määräaikaistarkastelunsa hyväksyntään.

Vientivalvonta

Vientivalvonnassa ulkoministeriö saavutti asetetut tavoitteet hyvin. Työmäärä pysyi sektoripakotteiden osalta korkeana erityisesti viranomaisyhteistyössä ja muun toiminnan osalta mm. teknologisen kehityksen vuoksi.

Kansallinen työ kaksikäyttötuotelain uudistamiseksi on parhaillaan meneillään EU:n kaksikäyttötuotteiden vientivalvonta-asetuksen pohjalta. EU:n ja Yhdysvaltain vientivalvontatyön yhteistyö jatkui EU-Yhdysvallat -kauppa- ja teknologianeuvoston puitteissa. Yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa pienryhmätasolla lisättiin vientivalvontajärjestelyiden turvallisuuspoliittisista syistä johtuvien haasteiden vuoksi.

Vuonna 2023 myönnettiin kaksikäyttötuotteiden vienneille 902 yksittäislupaa ja 12 koontilupaa. Lisäksi vastattiin yhteensä 76 ennako- tai valvonnanalai tiedusteluun sekä huomattavasti suurempaan määrään epävirallisia tiedusteluja. Ulkoministeriö antoi edellä mainittujen lisäksi Tullille 514 lausuntoa koskien tuotteiden valvonnanalaisuutta pääasiassa Venäjä-pakotteisiin liittyen. Ulkoministeriön vientivalvontatyöryhmässä käsiteltiin vuoden aikana 230 lausuntopyyntöasiata. Ministeriöstä vastattiin yhteensä 869 sähköpostikyselyyn yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä, ja lisäksi annettiin neuvontaa puhelinkeskusteluissa päivittäin.

Sähköisten järjestelmien toimivuuden ja käytettävyyden kehittämistä jatkettiin edelleen. Erityisesti työ keskittyi ministeriön käytössä olevan tietojärjestelmän kytkentään Euroopan tullien CERTEX-järjestelmään.

Pakotteet

Pakotteiden toimeenpanoa koskevat viranomaistehtävät säilyivät erittäin korkealla tasolla vuonna 2023 Venäjän hyökkäyssodan johdosta asetettujen laajojen pakotteiden johdosta. Ulkoministeriö panosti pakotteita koskevia poikkeuslupien tehokkaaseen käsittelyyn samoin kuin elinkeinoelämälle, yksityishenkilöille ja muille viranomaisille annettaviin neuvontapalveluihin.

Ulkoministeriö myönsi yhteensä 55 pakotteisiin liittyvää poikkeuslupaa ja vastasi 600 pakotteiden toimeenpanoon liittyvään viranomais-, yritys- ja kansalaiskyselyyn. Poikkeuslupien keskimääräinen käsittelyaika oli 59 päivää ja kyselyiden 24 päivää. Ministeriö koordinoi pakotteiden toimeenpanon viranomaisyhteistyötä mm. kansallisessa pakoteyhteistyöryhmässä. Pakotteita koskevilla oikeudellisilla tulkinnoilla oli huomattavaa vaikutusta mm. rajaliikenteeseen, ml. Venäjällä rekisteröityjen ajoneuvojen maahantuloa rajoittavasti.

Ulkoministeriö oli vastaajana useissa pakotteita koskevissa riita-asioissa, joilla on merkittävää vaikutusta pakotteiden laajuuteen. Ministeriö toimii Suomessa EU:n pakoteasetusten mukaisena kansallisena toimivaltaisena viranomaisena, pakotteiden tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi.

Verkkoviestintä

Ulkoministeriön um.fi- ja ulkomaanedustustojen finlandabroad.fi-sivustojen käyntimäärät laskivat edellisten vuosien huippulukemista, mutta pysyivät edelleen korkeampina kuin ennen koronavuotia. Käyntejä kertyi yhteensä vajaa 8 miljoonaa, kun huippuvuosina käynnit ylittivät 10 miljoonaa käyntiä. Vierailuimmat sisällöt koskivat kansalaispalveluja. Um.fi -sivuille suurin osa liikenteestä tuli hakukoneiden kautta, vuonna 2023 69 %. Yksistään matkustustiedotteet keräsivät noin 30 % sivuston käynneistä. Suosituin yksittäinen sivu oli englanninkielinen viisumisivu, joka vastasi noin 5 % sivulatauksista. Reilu 70 % käynneistä kohdistui suomenkielisiin sisältöihin ja 8 % ajankohtaissisältöihin. Verkkosivuilla julkaistiin vuoden aikana 167 tiedotetta ja 156 uutista.

Ministeriön Facebookin, Instagramin ja LinkedInin sisältöjen tavoitavuus kasvoi Instagramin avaamisen myötä 244 % noin 4 miljoonaan. X:ssä sisällöt saivat vuoden aikana 16 miljoonaa näyttökertaa. Kuva- ja videosisältöjen määrät ovat kasvaneet merkittävästi kaikissa kanavissa. Yleisön sitoutuminen ministeriön somesisältöihin on muuta valtionhallintoa korkeammalla tasolla.

Kehitys-lehden suunnitelmallinen markkinointi ja hakukoneoptimointi tuplasivat verkkoversion käynnit kahdessa vuodessa ennätyslukemaan 84 000 käyntiä.

Somekanavien kasvu oli selvintä Instagramissa, 33 %, ja sitoutumisaste etenkin Facebookissa korkea, 8-10 %. Kaupapolitiikka.fi verkkosivujen käyntimäärät puolittuivat noin 17 000 käyntiin, mutta sosiaalisessa mediassa seuraajamäärät jatkoivat kasvuaan ja sitoutumisaste pysyi erittäin hyvänä.

Kahdeksalla kielellä julkaistava maakuvan verkkosivusto thisisFINLAND.fi tavoitti 2,5 miljoonaa käyntiä vuonna 2023. Englannin-, venäjän- ja kiinankielisten sosiaalisen median kanavien katselukerrat nousivat merkittävästi yhteensä 38 miljoonaan. ThisisFINLANDin sosiaalisen median vaikuttavuus on kasvanut uuden strategian myötä.

Väline / Mittari	2023	Muutos-% vs 2022
Kehityslehti.fi-sivusto, kävijät	84 085	27,4
Kaupapolitiikka.fi-sivusto, kävijät	17 348	-48,9
ThisisFINLAND-verkkosivu kävijämäärät	2 439 127	-8,1
Finland Toolbox, kävijät	91 977	13,3
Um.fi-sivusto, kävijät	3 547 460	-26,0
SuomiUlkomailla-sivusto, kävijät	4 143 240	-21,3
Verkkosivukävijämäärät yhteensä	10 323 237	-19,9
Edustustojen Facebook-tilit	79	-2,3
Edustustojen Twitter-tilit	73	-5,2
Edustustojen Instagram-tilit	59	13,5
Edustustojen LinkedIn-tilit	17	54,6
UM:n Facebook-tili (seuraajat)	36 020	2,6
UM:n Twitter-tili (seuraajat)	131 645	3,4
UM:n LinkedIn-tili (seuraajat)	39 094	14,1
ThisisFINLAND Facebook-tili (seuraajat)	231 809	10,3
ThisisFINLAND Twitter-tili (seuraajat)	111 434	3,2
ThisisFINLAND Instagram-tili (seuraajat)	38 793	21,2
Eto Finlandian Facebook-tili (seuraajat)	44 463	0,4
Eto Finlandian Twitter-tili (seuraajat)	4 731	2,6
Eto Finlandian Telegram-tili (seuraajat)	771	35,7
Eto Finlandian VK.com-tili (seuraajat)	12 849	12,3
Kehitys-Utveckling Twitter-tili (seuraajat)	2 326	1,9
Kehitys-Utveckling Facebook-tili (seuraajat)	8 302	2,5
Kehitys-Utveckling Instagram-tili (seuraajat)	1 518	33,7
Kaupapolitiikka Twitter-tili (seuraajat)	3 263	2,4
Kaupapolitiikka Facebook-tili (seuraajat)	1 656	2,0
Kaupapolitiikka LinkedIn-tili (seuraajat)	1 889	27,1
Lehdistö- ja muita mediatilaisuuksia	50	-21,9
Median yhteydenottoja viestintäpäivystykseen	328	-27,8
Lehdistötiedotteet	213	7,6
Korkean tason vierailut Suomeen	6	-64,7
Toimittaja- ja vaikuttajavieraat	106	-31,2
UM:n asiantuntijat mediassa, osumat	3 450	36,2
This is FINLAND Magazine	58 500	0,0
Kaupapolitiikka-lehti (yksittäistilaaajat)	9 895	1,8
Kehitys-Utveckling -lehti (yksittäistilaaajat)	15 822	1,3
Kehityslehti-utiskirje (tilaajat)	3 660	-
Kehityslehti-utiskirje (tavoitettu*)	25 046	-
Pakoteutiskirje (tilaajat)	1 215	17,4
Pakoteutiskirje (tavoitettu*)	4 461	-27,9

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työmme kohdennetaan tärkeimpiin tavoitteisiin.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Parannamme päätöksentekoa resursseista ja lisäämme joustoa uudelleen kohdennuksin.	Toteutui osittain	Venäjän hyökkäyssodan ja Nato-liittymiseen liittyen tehtiin merkittävää sisäistä resurssien uudelleen kohdentamista. Muilta osin on edelleen työstettävä järjestelmää osastojen sisäisten resurssien joustavammaksi hyödyntämiseksi.
Käymme keskustelua priorisoinneista ja poisvalinnoista ja teemme tarvittavat päätökset.	Toteutui osittain	Poisvalintoja tehdään ensisijassa välttämättömyyden johdosta, pyrki myksenä laajempi strateginen ennakoinva poisvalinta ja resurssien uudelleen suuntaaminen.
Varmistamme koko työyhteisön toimivuuden edistämällä moderneja työskentelytapoja ja edistämällä kokonaisvaltaista työympäristöajattelua.	Toteutui osittain	Erilaisia hybridityön käytäntöjä kehitettiin ja koulutettiin sekä osallistuttiin kattavaan tutkimukseen asiasta. Edustustoverkostossa työympäristöhaasteet linkittyvät VN yhteisten järjestelmien soveltuvuuteen Suomesta poikkeavissa olosuhteissa.

Tuemme osaamisen kehittymistä ja työhyvinvointia työn organisoinnilla sekä tiimi- ja ryhmäkäytänteillä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Huolehdimme päivittäin yhteisen hyvinvoinnin ylläpitämisestä työn organisoinnilla sekä tiimi- ja ryhmäkäytänteillä	Toteutui osittain	Eri mittareilla toteutettujen arvioiden perusteella yleisesti työyhteisöt ovat hyvin toimivia. Syntyviä työyhteisöhaasteita käsitellään aktiivisesti olemassa olevilla prosesseilla.

Ministeriö tarjoaa työntekijöilleen välineitä ja johtamista työtehtävien kannalta tärkeään osaamisen kehittämiseen.	Toteutunut osittain	Osaamisen kehittämisen tarjonta on laajaa, ml. VN yhteinen tarjonta. Osaamisen johtamista tuettiin sekä take-ohjeistuksessa, että suorassa tuessa. Systematisointia ja tasa-laatuisuutta pyritään lisäämään. UM henkilöstöllä on vahva usko siitä, että työssä voi oppia ja uudistua ja että vuorovaikutus- ja keskustelutilanteet työyhteisössä tukevat osaamista ja uudistumista.
Merikasarin monitilatyöympäristö otetaan onnistuneesti käyttöön ja omaksutaan uudet toimintatavat.	Toteutui täysin	Työtilat on otettu käyttöön ja työ-kulttuuria on kehitetty uuteen työympäristöön soveltuvaksi. Samalla on jatkettu työympäristön viimeistelyn työstä.

Yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus toteutuu yhdessä.

Toimenpiteet	Arviointi	Perustelu
Turvaamme työssä onnistumisen ja tulosten vaikutavuuden töitä organisoimalla ja noudattamalla yhteisiä sääntöjä.	Toteutui osittain	Töitä on organisoitu painopisteiden ja vaikuttamistavoitteiden pohjalta. Eri mittareiden, ml. työtyytyväisyysbarometri, mukaan työn tavoitteet tunnetaan hyvin ja se koetaan merkitykselliseksi.

Ulkoministeriön voimavara on sen osaava, motivoitunut, jatkuvasti uudistuva ja kehittyvä henkilöstö. Asiantuntijaorganisaationa ulkoasiainhallinto palvelee valtiojohtoa, valtionhallintoa laajemmin, yritysmaailmaa ja koko suomalaista yhteiskuntaa. Suomen ja EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittiset prioriteetit, nopeasti muuttuva maailma, yllättävätkin tapahtumat, kansainväliset vastuutehtävät, kansalaisten palvelut, työperäinen maahanmuutto ja monet muut tehtävät asettavat henkilöstön osaamiselle ja resursseille jatkuvasti muuttuvia haasteita.

Keskeiset tunnusluvut	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 toteuma
Henkilöstön lukumäärä	1 413	1 419	1 388
Henkilöstön lukumäärän muutosprosentti	0,2	0,4	-2,2
naiset	-1,7	1	-3,1
miehet	4,2	-0,6	-0,4
Henkilötyövuodet	2 280	2 421	2 258
—Ulkoministeriö	849	868	841
—Ulkomaanedustus	565	605	586
—Paikallisesti palkatut	866	948	864
Keski-ikä	48,8	48,8	49
naiset	48,2	48,4	48,2
miehet	49,9	49,7	50,6
Ikäjakauma			
15 – 24	3	1	5
25 – 34	167	171	152
35 – 44	349	352	355
45-54	420	404	376
55 – 64	432	442	442
65 -	42	48	58
Henkilöstömäärä ja –rakenne (lkm)	2021	2022	2023
Vakinaiset	1 152	1 177	1 163
naisia %	68	68	67
miehiä %	32	32	33
Määräaikaiset	261	242	225
naisia %	61	63	64
miehiä%	39	37	36
Kokoaikaiset	1 388	1 395	1 362
naisia %	66	66	66
miehiä %	34	34	34
Osa-aikaiset	25	25	26
naisia %	96	88	100
miehiä %	4	12	0
Henkilöstökulut	2021	2022	2023
Tehdyn työajan %-osuus säännöllisestä vuosityöajasta	83,7	82,5	82,7
Kokonaistyövoimakustannukset meuroa/vuosi	105,1	110,4	113,1
Tehdyn työajan palkat %-osuus palkkasummasta	80,0	78,3	79,0
Välillisten työvoimakustannusten %-osuus tehdyn työajan palkoista	49,6	53,6	49,3

Työhyvinvointi	2021	2022	2023
Työtyytyväisyysindeksi	3,8	3,7	3,8
Lähtövaihtuvuus % henkilöstöstä	15,1	23,5	20,8
Tulovaihtuvuus % henkilöstöstä	2,8	15,7	22,7
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen % henkilöstöstä	0	0,1	0
Sairauspoissaolot pv/htv	4,0	5,7	4,8
Työterveyshuolto eur/htv	933,2	827,0	836,4
Työkunnan edistäminen eur/htv	118,0	118,8	146,8
Työtyytyväisyyden edistäminen eur/htv	382,7	368,9	422,6

Osaaminen	2021	2022	2023
Koulutus ja kehittäminen eur/htv	559,6	811,2	705,8
Koulutus ja kehittäminen työp/htv	1,0	1,5	2,5
Koulutustaso indeksiluku	6,3	6,4	6,4

1.6 Tilinpäätösanalyysi

1.6.1 Rahoituksen rakenne

Ulkoasiainhallinnon rahoitus on lähes täysimääräisesti valtion talousarviorahoitusta. Hallinnonalan vuonna 2023 käyttämistä toimintamenoista (momentti 24.01.01) katettiin 6,9 % tuotoilla. Hallinnonalan toimintamenoihin kirjatut tuotot olivat 19,9 milj. euroa, josta maksullisen toiminnan osuus oli 11,2 milj. euroa.

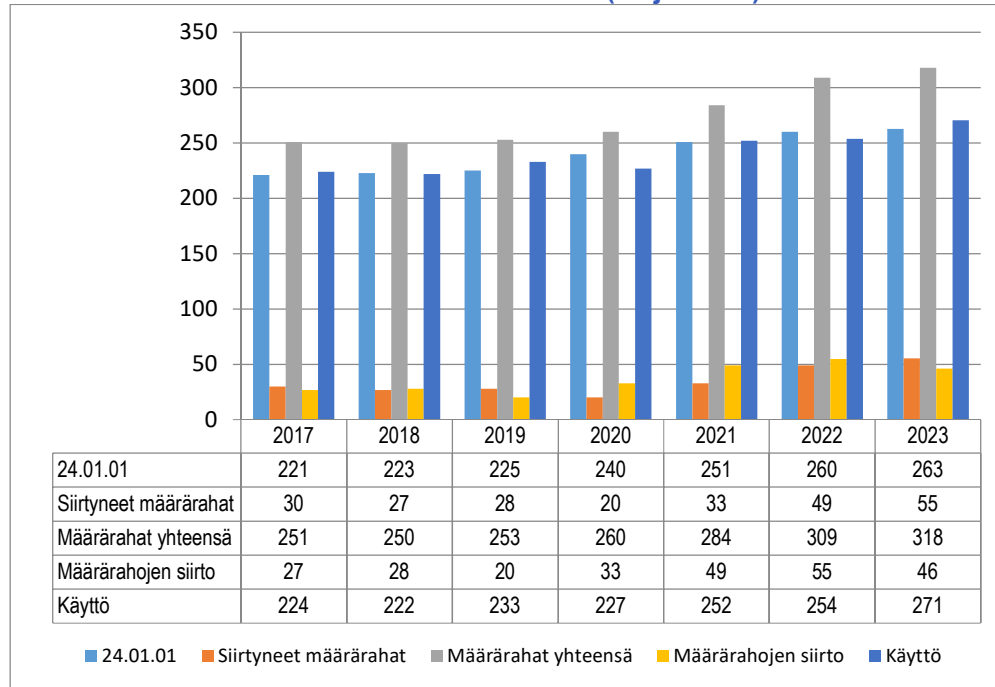
Ulkoministeriö asetti muiden tilivirastojen käyttöön vastuullaan olevia jakamattomina määrärahoja siviilikriisinhallinnan momentilta 24.10.21 sisäministeriön hallinnonalan käyttöön yhteensä 18,1 milj. euroa ja Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön momentilta 24.90.20 kymmenen eri kirjanpitoyksikön käyttöön yhteensä 2,8 milj. euroa.

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Ulkoasiainhallinnon pääluokkaan osoitettiin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa määrärahoja yhteensä 1 332,2 milj. euroa. Lisätalousarvioissa hallinnonalan määrärahoihin lisättiin yhteensä 11,5 milj. euroa. Aikaisemmilta vuosilta vuodelle 2023 siirtyi 435,8 milj. euroa ja vuodelle 2024 siirtyi kaiken kaikkiaan 346,3 milj. euroa. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot varsinaisessa talousarviossa vuonna 2023 olivat 258,5 milj. euroa ja lisätalousarvioissa määrärahoja lisättiin yhteensä 4,313 milj. eu-

roa. Edelliseltä vuodelta siirtyneitä eriä oli käytettävissä 55,4 milj. euroa. Toimintamenojen nettokäyttö vuonna 2023 oli 270,6 milj. euroa, jolloin siirtyväksi toimintamenoksi vuodelle 2024 jäi 46,2 milj. euroa.

Toimintamenomäärärahat vuosina 2017-2023 (milj. euroa)

Hallinnonalan kriisinhallinnan määrärahoihin luvussa 24.10. Sotilaalliseen kriisinhallintaan vuoden 2023 talousarviossa osoitettiin yhteensä 55,1 milj., josta puolustusvoimille jaettiin 54,7 milj. euroa. Siviilihenkilöstön osallistumiseen kriisinhallintaan osoitettiin talousarviossa yhteensä 19,2 milj. euroa, josta 18,1 milj. euroa jaettiin sisäministeriön alaiselle Kriisinhallintakeskukselle. Ulkoministeriölle jääneestä osuudesta, 1,1 milj. euroa, jäi käyttämättä noin 0,23 milj. euroa. Rauhanvälitykseen osoitetusta 2,5 milj. euron määrärahasta jäi käyttämättä 0,24 milj. euroa.

Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön osoitetut määrärahat luvussa 24.30 olivat varsinaisessa talousarviossa vuonna 2023 yhteensä 713 milj. euroa ja lisätalousarvioissa yhteensä 1,48 milj. euroa. Edellisiltä vuosilta määrärahaa siirtyi 195,1 milj. euroa. Kehitysyhteistyömäärärahojen käyttö oli 752,6 milj. euroa ja vuodelle 2024 määrärahoja siirtyi 149,0 milj. euroa.

Hallinnonalan muihin menoihin luvussa 24.90 osoitettiin yhteensä 117,8 milj. euroa. Muiden menojen suurin erä oli kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet, 110,1 milj. euroa. Edelliseltä vuodelta siirtyi 13,1 milj. euroa. Momentin määrärahojen käyttö vuonna 2023 oli 109,6 milj. euroa. Vuodelle 2024 siirtyi 15,2 milj. euroa.

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön osoitettiin yhteensä 3 milj. euroa ja vuosilta 2021 ja 2022 määrärahoja siirtyi ulkoministeriön tileissä noin 0,67 milj. euroa. Muiden hallinnonalojen käyttöön osoitettiin yhteensä noin 2,8 milj. euroa. Ulkoministeriö käytti määrärahoja vuonna 2023 noin 342 000 euroa ja vuodelle 2024 siirtyi noin 411 000 euroa.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

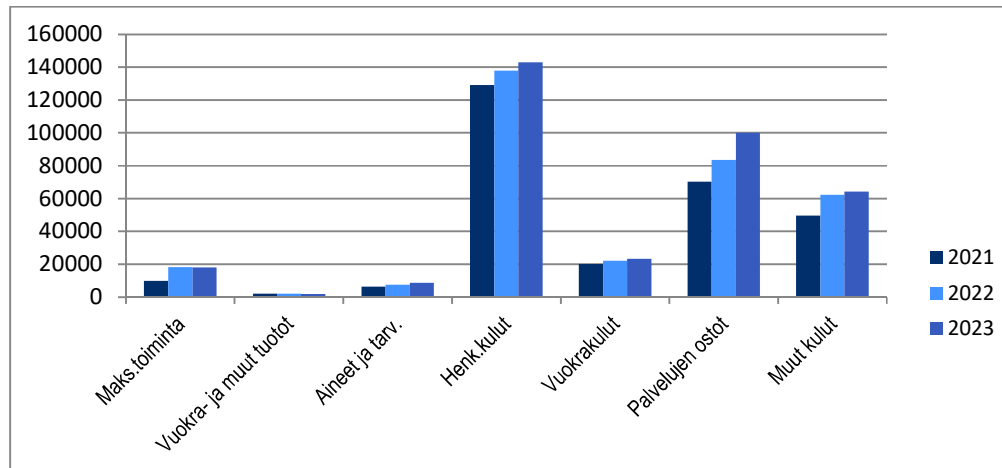
Toiminnan tuotot (32,2 milj. euroa) kasvoivat noin 22 % verrattuna edellisvuoteen (26,4 milj. euroa). Maksullinen toiminta tuotti yhteensä 18 milj. euroa, joista julkisoikeudellisten suoritteiden tulokertymä oli noin 99 %. Maksullista toimintaa ja sen kehitystä on selvitetty tarkemmin luvussa 1.3. Toiminnan tuotoilla katettiin 9,7 % toiminnan kuluista.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 333,1 milj. euroa ja niissä oli kasvua vuoteen 2022 verrattuna 21,8 milj. euroa. Aineiden, tarvikkeiden ja tavarahankintojen arvo oli 8,7 milj. euroa kasvaen noin 14,5 % vuoteen 2022 verrattuna (7,6 milj. euroa). Henkilöstökulujen osuus toiminnan kuluista oli 39,8 %. Henkilöstökulut (142,97 milj. euroa) nousivat 5,2 milj. euroa verrattuna edellisvuoteen.

Palvelujen ostot tilinpäätösvuonna olivat 100,1 milj. euroa, ostoissa oli nousua edellisvuodesta 16,5 milj. euroa. Muut kulut, joihin suurimpina kuluerinä sisältyivät matkakorvaukset ja ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain mukaiset korvaukset, kasvoivat noin 1,9 milj. euroa vuodesta 2022. Valmistus omaan käyttöön, 14,2 milj. euroa, aktivoitiin taseeseen rakennusten ja vuokrahuoneistojen perusparannuksiin, sekä tietojärjestelmiin. Aktivointeja tehtiin sekä keskeneräiseen että valmistuneeseen omaisuuteen.

Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyivät antolainoihin, ensisijaisesti kehitysluottoihin liittyvät tuotot. Ryhmään kuuluivat myös valuuttojen kurssieroista johtuvat erät. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin kirjattiin saadut ja maksetut vahinkovakuutus- ja vahingonkorvaukset. Siirtotalouden kuluja on käsitelty tarkemmin Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön ja kehitysyhteistyötoiminnan yhteydessä.

Tuotto- ja kululaskelmavuosina 2021-2023 (1 000 euroa)

1.6.4 Tase

Taseen loppusumma oli 1 584 082 383,52 euroa tilikauden päättyessä 31.12.2023.

Tilikauden aikana kansallisomaisuuden arvoon vaikuttivat rakennusten arvosta vähennetyt suunnitelman mukaiset poistot. Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksuihin ja keskeneräisiin hankintoihin lisättiin projektien etenemisen mukaiset vastaanotetut työt ja hankinnat omaisuushyödykkeen valmistumiseen saakka. Aineettomien hyödykkeiden kokonaisarvo oli 12,2 milj. euroa (12,3 milj. euroa vuonna 2022).

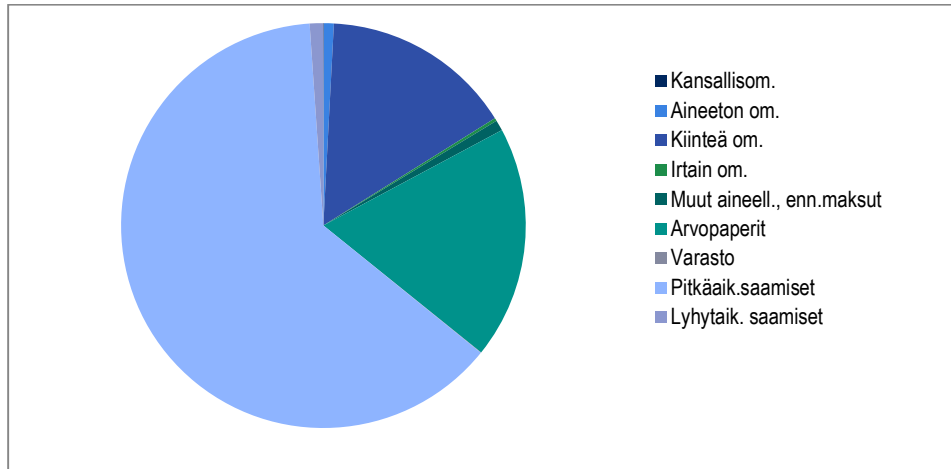
Rakennusten arvo maa-alueineen oli 237,5 milj. euroa (232,1 milj. e vuonna 2022).

Käyttöomaisuusarvopapereihin merkittiin lisäyksenä Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n (Finnfund) osakepääoman korotus 9 999 910 euroa. Käyttöomaisuusarvopaperien arvo 31.12.2023 oli 298,95 milj. euroa (288,95 milj. euroa vuonna 2022).

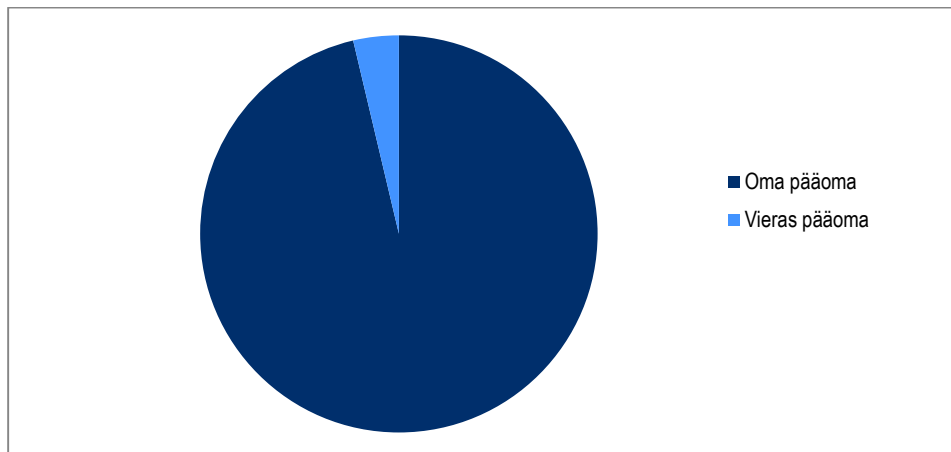
Vieraan pääoman pitkäaikaiset saamiset olivat tilikauden päättyessä 980,6 milj. euroa (820,3 milj. euroa vuonna 2022). Saldo muodostui pääosin myönnettyistä kehitysluotoista, ja saamisten lisäys johtui Afrikan kehitys pankin alaisen kehitysrahaston (African Development Fund) ja Kansainvälisen kehitysrahaston (International Development Association, IDA) sopimusten mukaisten lainaerien (59,73 milj. euroa ja 20,27 milj. euroa sekä 59,46 milj. euroa ja 20,54 milj. euroa) nostoista.

Rahatilien saldot muodostuivat edustustojen ulkomaisilla pankkitileillä olleista katteista 31.12.2023, sekä käteisvaroista.

Taseen vastaavaa vuonna 2023, yhteensä 1 584 milj. euroa

Taseen vastattavaa vuonna 2023, yhteensä 1 584 milj. euroa

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ulkoministeriö on laatinut talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisen arviointi- ja vahvistuslausumansa osastojen ja eri palvelusektoreiden suorittaman arvioinnin pohjalta. Arviointi tehtiin käyttäen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointikehikkoa, jota on kehitetty ulkoasiainhallinnon tehtävien ja toimialueen asettamien vaatimusten mukaisesti. Arvioinneissa on huomioitu myös ulkomaanedustuksen toimipisteet ja niiden toiminta, riskit ja valvonta. Lisäksi lausumassa on otettu huomioon sekä sisäisten että muiden tarkastusten havainnot valvonnan ja riskienhallinnan tilasta. Arvioinneissa ei ole merkittäviä muutoksia viime vuoteen verrattuna.

Arvioinneissa keskeisimmät riskit liittyvät soveltuvan henkilöstön riittävyyteen ja tehtävien hoidon kannalta riittävään ammattitaitoon muuttuvien osaamisvaatimusten ja nopean henkilöstökierron oloissa samoin kuin tietojärjestelmien toimivuuteen, tietoturvaan ja -suojaan, globaalin toimintaympäristön turvallisuushaasteisiin, kiinteistöjen kunnossapitoon sekä monitoimitiloihin yleis- ja tietoturvallisuuden osalta. Riskinä nousee esiin myös valtioneuvoston yhteisten toimintatapojen ja järjestelmien osittainen soveltumattomuus ulkoasiainhallinnon olosuhteisiin.

Tavoitteiden asettaminen ja tavoitteiden priorisointi sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta ovat saaneet osastoilta edellisvuoden tapaan hyvän arvion. Sisäisen tarkastuksen arviot ovat näiltä osin osastoja kriittisempiä erityisesti tavoitteiden priorisoinnin ja tavoitteiden toteutumisen seurannan osalta. Lisäksi riskienhallintaan kaivataan systemaattisuutta, kokonaisvaltaisuutta, kytkemistä päivittäiseen toimintaan siihen kehitettyjen työkalujen avulla, vastuiden määrittämistä sekä dokumentoimista.

Varainkäyttöön ja taloushallintotehtävien hoitoon liittyvät keskeisimmät havainnot kohdistuvat osaamisen, ohjeiden ja määräysten noudattamisen puutteisiin. Nämä havainnot pätevät myös kehitysyhteistyön hallintoon. Merkittävä osa taloushallintoon liittyvistä valvontatoimista jää edelleen sisäisen tarkastuksen toteuttamien tarkastusten varaan. Edustustojen osalta riskejä pienennetään tehtävien aiempaa suuremmalla keskittämällä kotimaahan. Kokonaisuudessaan valvontaa on siirtynyt enemmän Palkeille ja tämä on aiheuttanut omat riskinsä ulkoasiainhallinnon osaamisen tasoon nähden. Eri muodoissa esiintyvä korruptio ja sille alttiimpi toimintaympäristö ovat myös merkittäviä riskejä ulkoasiainhallinnon ja edustustojen toiminnalle erityisesti Euroopan ulkopuolella.

Vaativa toimintaympäristö, laaja instrumenttivalikoima ja ulkopuolisten toimijoiden suuri osuus tuovat sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle kehitysyhteistyössä erityisiä haasteita. Kehitysyhteistyöhön liittyvät keskeisimmät riskit ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistarpeet on tiedostettu, ja kokonaisvaltaisen riskienhallintajärjestelmän kehittäminen on jatkuvaa.

Ulkoministeriö arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan olevan hallinnonalallaan kokonaisuutena kohtalaisella tasolla. Kehittämistoimia on aloitettu mm. kytkemällä riskianalyysi vuotuiseseen TTS-prosessiin sekä riskienhallintapolitiikalla. Tätä kautta tietoisuus riskienhallinnasta osastoilla on lisääntynyt kiitettävästi, mutta edelleen siihen kaivataan lisää kokonaisvaltaisuutta ja jalkauttamista käytännön työtehtäviin.

Seuraavassa on arviointikehikon luokitusta noudattaen esitetty ulkoasiainhallinnon keskeisimmät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet:

- keskeisissä tehtävissä olevan henkilöstön riittävyyteen, sopivuuteen ja osaamiseen liittyvä riskienhallinta ja sisäisen valvonnan kehittäminen osana työtehtäviä;
- tietojärjestelmien toimivuuteen, tiedonhallintaan, kyber- ja tietoturvallisuuteen ja -suojaan liittyvät riskit
- taloushallintoon ja sen menettelytapoihin liittyvä riskienhallinta ja sisäinen valvonta
- valtion kiinteistöjen kunnossapitoon liittyvä riskienhallinta.

1.8 Arviointien tulokset

Evaluointi ihmisoikeusperustaisuudesta kehityspolitiikassa ja –yhteistyössä

Evaluoinnissa arvioitiin, miten ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa on toimeenpantu vuosina 2019-2021. Evaluointi osoitti, että ulkoministeriön ja kumppaneiden keskuudessa lähestymistavan omistajuus on vahvaa ja että sen yleisohje antaa hyvän perustan toimeenpanoon. Lähestymistapa on vahvistanut tuloksia, erityisesti syrjäytyneiden ryhmien ihmisoikeustilanteen parantumisessa ja sitä on tehokkaimmin toteutettu oikeudenhaltijoiden osaamisen ja äänivallan kehittämiseen. Tuloksista paikallistasolla nousevat syrjintää kokevien ihmisten parantunut palvelujen saatavuus sekä asenteiden muuttaminen vammaisia henkilöitä kohtaan tai ihmisoikeusloukkauksien vastustamiseen. Kehitysyhteistyöhön ei riittävästi liitetä edellytystä siitä, että kumppanimaat kunnioittaisivat ihmisoikeussitoumuksiaan. Evaluoinnissa suositeltiin, että lähestymistavan tulee olla kehitysyhteistyötä ohjaava peruseriaate. Tämä tulisi näkyä ihmisoikeustavoitteissa. Painopisteen tulisi kohdistua toimeenpanoon sekä tuloksiin ja niiden seurantaan, ja ulkoministeriön kykyä tehdä ihmisoikeusarvioiteja ja –analyyssejä tulisi vahvistaa. Koska ministeriön henkilöresurssit ovat ylikuormitetut, evaluoinnissa ehdotettiin laajempaa ulkoistamista.

Evaluointi Suomen kansainvälisestä ilmastorahoituksesta

Evaluoinnissa arvioitiin ulkoministeriön kansainvälisen ilmastorahoituksen tarkoituksenmukaisuutta ja johdonmukaisuutta. Arvioinnissa pyrittiin tunnistamaan vuosien 2016-2022 aikana saavutetut tulokset. Arvioinnin mukaan ministeriöltä on puuttunut strategia ilmastorahoitukselle. Pariisin ilmastopöytäkirja on kuitenkin toiminut ohjavana kehyksenä. Suhteessa talouteen ja päästöihin rahoituksen tason arvioitiin edelleen olevan alle odotusarvon. Ulkoministeriön ilmastorahoitus oli hyvin linjassa kansainvälisen ilmastopolitiikan tavoitteiden, kehitysmaiden tarpeiden ja kumppaneiden odotusten kanssa. Tulokset koostuivat kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä, puhtaan energiatuotannon lisäämisestä sekä maan ja metsien kestävästä käytöstä. Kumppanien raportointia ja tuloksia oli kuitenkin vaikea koota portfoliotasolla. Instrumenttien valikoima mahdollisti suomalaisen asiantuntemuksen hyödyttämisen, mutta yksityissektorin sitouttaminen oli vaikeaa. Toisaalta lisääntynyt monenkeskisten kanalien käyttö on rajoittanut suomalaisten osallistumista. Ulkoministeriö onnistui vaikuttamaan kumppanien lähestymistapaan ja ilmastorahoituksen hankesalkkua hallinnoitiin tehokkaasti ja haasteisiin joustavasti reagoiden, joskin henkilöresurssien niukkuus oli merkittävä rajoite. Evaluoinnissa suositeltiin strategian kehittämistä ilmastorahoitukselle, siinä selkeästi priorisoiden päätavoitteet. Evaluoinnissa esitettiin myös, että ilmastotoimet nostettaisiin tehokkaammin osaksi kaikkea kehitysrahoitusta. Evaluoinnissa todettiin, että ulkoministeriön tulisi toimia yhdessä muiden valtionhallinnon toimijoiden kanssa kokonaisvaltaisen lähestymistavan varmistamiseksi kansainväliseen ilmastorahoitukseen ja kehitysrahoituksen tulisi olla siinä keskeisellä sijalla.

Suomen kehitysyhteistyö opetussektorilla

Evaluoinnissa tarkasteltiin, miten Suomi on edistänyt kehitystä opetussektorilla vuosina 2019-2022. Evaluointi osoitti, että laadukkaan ja inklusiivisen koulutuksen asettaminen kehityspolitiikan tavoitteeksi on vahvistanut sektorin roolia kehitysyhteistyössä. Ulkoministeriö on reagoinut tehokkaasti maailmanlaajuiseen oppimiskriisiin. Ministeriön parhaat kehitysyhteistyön kanavat opetuslalla olivat kahdenvälinen ja monenkeskinen yhteistyö sekä FinCEED. Kansalaisjärjestöt ja korkeakoulut olivat tärkeitä kumppaneita, kun taas tulokset ammatillisen koulutuksen tuessa olivat epätydyttäviä. Ulkoministeriön tuki onnistui inklusiivisen koulutuksen osalta. Suomi on tunnustettu koulutuksen puolestapuhujana, mutta evaluoinnissa todettiin, että maine saattaa kärsiä resurssien leikkauksista. Opetusalan tuelta puuttui selkeä visio, joka huomioisi koulutuksen laajentuneen roolin sekä yksityissektorin osallistumisen ja koulutusviennin merkityksen. Ulkoministeriön sitoutuminen oli avainasemassa erityisesti hauraiden valtioiden koulutusjärjestelmien vahvistamisessa ja inklusiivisen koulutuksen edistämisessä. Evaluoinnissa suositeltiin, että tuen opetusalan suuntaa tulisi vahvistaa laatimalla suunnitelma, joka ohjaa käytännön tason toimeenpanoa. Kahdenvälinen yhteistyö kumppanimaissa tulisi priorisoida ja ulkoministeriö tulisi varmistaa, että se voi vastata tarpeisiin haurassa toimintaympäristöissä.

Suomen tuki kansallisen tulopohjan vahvistamiseksi kehitysmaissa

Evaluoinnissa arvioitiin Suomen tukea kansallisen tulopohjan vahvistamiseksi kehitysmaissa vuosina 2016-2023. Kansallisen tulopohjan vahvistaminen on ollut strategisesti tärkeää UM:n kehitysyhteistyölle. Evaluoinnissa todettiin, että verotuksen ja kehityksen toimintaohjelmat tukivat ulkoministeriön sitoumusta vahvistaa kehitysmaiden verotuskykyä ja sitoutumista yritysverotuksen vastuullisuusperiaatteisiin, sekä tukivat kehitysmaiden osallistumista kansainväliseen keskusteluun. Lisäksi evaluointiin, että ministeriö on rakentanut uskottavan hankekokonaisuuden käyttämällä mahdollisuudet oikea-aikaisesti sekä valitsemalla huolellisesti kumppanit. Oli kuitenkin epäselvää, saavutetaanko tuella järjestelmätason muutoksia ja ovatko tulokset kestäviä. Ulkoministeriö onnistui johdonmukaisuudessa verotuksen läpinäkyvyys -periaatteen toimeenpanossa, sillä yritykset joihin Finnfund sijoitti vuonna 2021 maksoivat kyseisenä vuonna veroja ja maksuja yhteensä 692 milj. euroa. Ulkoministeriö on saavuttanut aseman, josta on hyvä osoittaa sitoutumistaan läpinäkyviin, maailmanlaajuisiin oikeudenmukaisiin ja tasapuolisiin verotusjärjestelmiin. Haasteita toivat budjetin ja henkilöstön leikkaukset, kansainvälisen verotuksen asiantuntemuksen rajallisuus ja poikkiallisen lähestymistavan puuttuminen. Ulkoinen haasteisiin kuuluivat polarisoitunut verokeskustelu ja riippuvuus EU:sta linjan määrittelyssä. Evaluoinnissa suositeltiin ulkoministeriötä laatimaan toimintaohjelma pohjautuen realistiseen näkemykseen voimavaroista, rakentaen tähänastisille tuloksille ja varmistaen seuranta.

Arviointi ulkoministeriön kehitysviestinnästä

Evaluoinnissa arvioitiin kehitysviestinnän tuloksellisuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta. Arviointi nosti esiin tekijöitä, jotka vaikuttavat ulkoministeriön kehitysviestintätöihin: viestintäpolitiikka, kansalaismielipide kehitysyhteistyöstä, media-alan muutokset ml. sosiaalisen median ja ”klikki-median” jatkuvasti kasvava merkitys, polarisoituva julkinen keskustelu sekä valtionhallinnon viestintään liittyvät erityisvaatimukset ja -piirteet. Evaluoinnin suosituksissa ehdotettiin johdon näkyvämpää tuleva viestinnän prioriteettien asettamisessa, viestintämateriaalien yhteen kokoamista, henkilöstön laajempaa kouluttamista viestintään sekä viestinnän vastuiden selkiyttämistä ulkoministeriön yksiköiden kesken.

Tarkastelu ulkoministeriön tuesta kansainvälisissä rekrytoinneissa

Tämän tarkastelun tavoite oli luoda kattava kuva ulkoministeriön tukemista kansainvälisistä rekrytoinneista. Suomalaisten asiantuntijoiden rekrytointi YK:n ja kansainvälisten järjestöjen palvelukseen on tärkeä osa ulko-, turvallisuus-, kauppaja- ja kehityspoliittikaa. Suomalaisten asiantuntijoiden sijoittuminen kansainvälisiin järjestöihin palvelee kv. vaikuttamista, yhteistyön edistämistä sekä asiantuntemuksen vahvistamista. Niiden vaikutukset eivät tarkastelun mukaan kuitenkaan olleet täysin selviä, mistä johtuen rekrytointeja toteutettiin ilman pitkän aikavälin strategiaa, joka ohjaisi kohdentamista ja taktisia valintoja. Tarkastelussa havaittiin, että ulkoministeriö kaipaa lisää selkeyttä kansainvälisiin rekrytointeihin ja ne vaativat tehokasta koordinaatiota. Samoin huomattiin, että ministeriö ei hyödynnä täysimääräisesti monenkeskisiin järjestöihin sijoittuneiden suomalaisten verkostoa eikä tehtävistä palanneita. Tarkastelussa suositeltiin, että vuorovaikutusta ulkoministeriön sekä rekrytoitujen välillä tulisi vahvistaa ja ulkoistaminen voisi helpottaa rekrytointien hallinnointia, ja että ministeriön tulisi asettaa apulaisasiantuntijatehtäviin lähettäminen etusijalle suhteessa vapaaehtoistehtäviin. Lisäksi todettiin, että kokemusten vaihtaminen eri maiden välillä voi hyödyttää kansainvälisten rekrytointien edistämistä ja ulkoministeriön tulisi perustaa kansainvälisiin rekrytointeihin keskittyvä yhteistyöryhmä.

Tarkastelu keskitettyjen evaluointien käytöstä ja hyödyllisyydestä

Keskitettyjen evaluointien käyttöä arvioiva tarkastelu pyrki vahvistamaan evaluointien käyttöä tietopohjaisessa päätöksenteossa, oppimisessa ja tilivelvollisuudessa sekä edistämään niiden hyödyllisyyttä. Havaintojen mukaan evaluointiprosessia on tehostettu osallistamalla, kehittämällä ohjeita ja työkaluja sekä tietotuotteita. Evaluoinnit ovat muuttaneet kehitysyhteistyön linjauksia, ohjeistuksia ja prosesseja. Vaikutus kehityspoliittiseen keskusteluun on ollut rajallinen, sillä evaluoinnit eivät ole saavuttaneet poliittisia päättäjiä eduskunnassa tai kehityspoliittisessa toimikunnassa. Arvioitiin, että toimikunnan jäsenet tunnistavat evaluointien arvon, mutta niitä ei silti hyödynnetä. Tarkastelun mukaan ulkoministeriössä evaluoinnit tavoittivat osastot, jotka ovat tekeemisissä kehitysyhteistyön kanssa, mutta arvioitiin, että ministeriön johto ei riittävästi keskustele evaluointien pohjalta. Evaluointiraportit arvioitiin raskaiksi, ja että niiden

hyödyntämisen esteeksi tulee omaksumiskyvyn ja ajan rajat ministeriössä. Lisäksi arvioitiin, että olisi myös tarpeen vahvistaa evaluoinneista oppimista ministeriössä. Oppiminen on toistaiseksi rajoittunut ohjeistojen, työkalujen ja koulutusmateriaalien tuottamiseen, mutta johdonvastineprosessi ja siihen liittyvä ohjeistus on parantunut viime vuosien aikana. Tarkastelussa suositeltiin ministeriön poliittisen ja virkamiesjohdon parempaa sitouttamista evaluointeihin ja niiden merkittävyyteen, johdonvastineprosessin uudistamista, tiedonjakamisen ja saatavuuden kehittämistä, sekä joustavuuden säilyttämistä vuosisuunnitelmissa.

1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.9.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Vuonna 2023 tuli ilmi 35 ulkoasiainhallintoon kohdistunutta väärinkäytöstä tai väärinkäytösepäilyä; 20 tapausta on havaittu kansalaisjärjestöyhteistyössä, 1 tapaus monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön, 6 tapausta maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön, 5 tapausta maittain kohdentamattomaan kehitysyhteistyöhön, 1 tapaus humanitaariseen apuun sekä 2 tapausta kehityspoliittisiin lainoihin ja sijoituksiin.

Lisäksi vuonna 2023 tuli ilmi 14 kappaletta ulkoasiainhallintoon kohdistuvaa rikosta. Rikoksena ovat olleet mm. murto ja varkaus. Näistä on aiheutunut kohtalaiset rahalliset vahingot ulkoasiainhallinnon varoihin tai omaisuuteen.

Edellä mainittujen tapausten johdosta on tehty toimivaltaiselle tutkintaviranomaiselle ilmoituksia väärinkäytöksistä. Tapausten kohdalla on käytetty myös erilaisia hallinnollisia menettelyjä. Lisäksi on jatkettu joidenkin edellisen vuoden toimintakertomuksessa kirjattujen tapausten käsittelyä.

Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavan kautta ei ole tullut ilmoituksia vuonna 2023.

1.9.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Kehitysyhteistyövaroihin kohdistuneiden väärinkäytösten seurauksena takaisinperinnässä on vuodelta 2023 yhteensä 194 822 euroa.

2 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	0,00	34	34,47	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	0,00	34	34,47	0,00	100
12.	Sekalaiset tulot	26 140 801,25	46 095 452	45 912 448,37	-183 003,40	100
12.24.20.	Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen vuokratulot	1 008 400,20	1 005 000	821 996,60	-183 003,40	82
12.24.99.	Ulkoministeriön hallinnonalan tulot	20 614 791,98	33 292 989	33 292 989,20	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	4 517 609,07	11 797 463	11 797 462,57	0,00	100
13.	Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	184 112,01	109 471	109 471,29	0,00	100
13.01.05.	Korot muista lainoista	184 112,01	109 471	109 471,29	0,00	100
15.	Lainat	516 488,94	204 671	204 671,24	0,00	100
15.01.04.	Muiden lainojen lyhennykset	516 488,94	204 671	204 671,24	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		26 841 402,20	46 409 629	46 226 625,37	-183 003,40	100

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös2022	Talousarvio2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio -Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia	63 470,99	121 898	121 898,46	0,00	121 898,46	0,00	0,00	121 898,46	121 898,46	0,00
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (S2)	63 470,99	121 898	121 898,46	0,00	121 898,46	0,00	0,00	121 898,46	121 898,46	0,00
23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot	63 470,99	121 898	121 898,46	0,00	121 898,46	0,00	0,00	121 898,46	121 898,46	0,00
24. Ulkoministeriön hallinnonala	1 316 296 088,88	1 267 674 835	977 015 244,71	292 204 209,00	1 269 219 453,71	-1 544 619,16	435 825 230,29	1 686 509 430,29	1 328 432 535,40	346 333 814,50
24.01.01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (nettob) (S2)	267 222 000,00	262 819 000	216 659 937,10	46 159 062,90	262 819 000,00	0,00	55 430 886,13	318 249 886,13	270 568 123,70	46 159 062,90
24.01.01.1. Ministeriön toimintamenot (KPY)	42 791 167,33	39 864 639	13 076 797,61	26 787 841,39	39 864 639,00	0,00	3 956 247,12	43 820 886,12	15 510 345,20	26 787 841,39
24.01.01.1.1. Ministeriön toimintamenot (KPY)	36 681 167,33	38 864 639	12 921 371,73	25 943 267,27	38 864 639,00	0,00	0,00	38 864 639,00	12 921 371,73	25 943 267,27
24.01.01.1.2. Maahanmuuton digitaalinen infrastruktuuri (RRF3) (EK) (varattu)	3 110 000,00						1 492 133,45	1 492 133,45	25 117,00	0,00
24.01.01.1.3. Virtual Finland (RRFP2C2I2) (EK) (varattu)	3 000 000,00	1 000 000	155 425,88	844 574,12	1 000 000,00	0,00	2 464 113,67	3 464 113,67	2 563 856,47	844 574,12
24.01.01.2. Henkilöstöhallinto (KPY)	142 762 948,67	116 815 750	116 115 623,67	700 126,33	116 815 750,00	0,00	29 449 250,17	146 265 000,17	145 564 873,84	700 126,33
24.01.01.3. Taloushallinto (KPY)	429 196,00	14 186	-58 704,34	72 890,34	14 186,00	0,00	2 890 813,67	2 904 999,67	2 832 109,33	72 890,34
24.01.01.4. Kiinteistöhallinto (KPY)	282 664,00	317 641	-505 191,98	822 832,98	317 641,00	0,00	888 359,32	1 206 000,32	383 167,34	822 832,98
24.01.01.5. Tietohallinto (KPY)	3 201 397,00	20 525 789	12 227 189,74	8 298 599,26	20 525 789,00	0,00	4 932 211,07	25 458 000,07	17 159 400,81	8 298 599,26
24.01.01.6. Turvallisuus (KPY)	352 980,00	449 631	16,89	449 614,11	449 631,00	0,00	2 400 368,91	2 849 999,91	2 400 385,80	449 614,11
24.01.01.7. Koulutus (KPY)	213 316,00	113 351	49,95	113 301,05	113 351,00	0,00	486 649,05	600 000,05	486 699,00	113 301,05
24.01.01.8. Hankinta- ja tukipalvelut (KPY)	1 569 000,00	1 385 212	9 486,04	1 375 725,96	1 385 212,00	0,00	2 201 787,51	3 586 999,51	2 211 273,55	1 375 725,96
24.01.01.9. Edustustojen toimintamenot (KPY)	75 619 331,00	83 332 801	75 794 669,52	7 538 131,48	83 332 801,00	0,00	8 225 199,31	91 558 000,31	84 019 868,83	7 538 131,48
24.01.20. Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen menot (S3)	3 266 000,00	2 305 000		2 305 000,00	2 305 000,00	0,00	6 100 720,02	8 405 720,02	917 663,08	5 571 000,00

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2023

24.01.29.	Ulkoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	13 395 686,57	13 804 635	13 804 634,55		13 804 634,55	0,00				
	24.01.29.1. Ulkoasiainhallinnon arvonlisäveromenot	7 774 274,36	8 829 063	8 829 063,41		8 829 063,41	0,00				
	24.01.29.2. Kehitysyhteistyön arvonlisäveromenot	5 621 412,21	4 975 571	4 975 571,14		4 975 571,14	0,00				
24.01.74.	Talonrakennukset (S3)	11 300 000,00	12 500 000	1 173,40	12 498 826,60	12 500 000,00	0,00	25 640 650,63	38 140 650,63	17 513 881,97	20 626 768,66
24.10.20.	Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (A)	426 287,93	400 000	373 244,74		373 244,74	26 755,26				
	24.10.20.09. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintameneihin (EK)	426 287,93	400 000	373 244,74		373 244,74	26 755,26				
24.10.21.	Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (S2)	1 088 465,43	1 108 200	876 702,94	231 497,06	1 108 200,00	0,00		1 108 200,00	876 702,94	231 497,06
	24.10.21.01. Siviilikriisinhallinta (EK)	1 079 853,29	1 095 000	866 175,57	228 824,43	1 095 000,00	0,00		1 095 000,00	866 175,57	228 824,43
	24.10.21.02. Vaalitarkkailijat (EK)	8 612,14	13 200	10 527,37	2 672,63	13 200,00	0,00		13 200,00	10 527,37	2 672,63
24.10.66.	Rauhanvälitys (S2)	3 396 615,45	2 500 000	2 255 407,56	244 592,44	2 500 000,00	0,00		2 500 000,00	2 255 407,56	244 592,44
24.30.66.	Varsinainen kehitysyhteistyö (S3)	772 505 000,00	714 488 000	607 661 523,43	106 826 476,57	714 488 000,00	0,00	195 078 584,17	909 566 584,17	752 625 966,79	149 046 271,49
	24.30.66.1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö (EK)	229 214 000,00	219 211 000	201 439 561,40	17 771 438,60	219 211 000,00	0,00	23 430 557,43	242 641 557,43	221 211 944,32	21 427 571,71
	24.30.66.2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö (EK)	203 676 000,00	190 170 000	155 459 178,85	34 710 821,15	190 170 000,00	0,00	67 907 678,23	258 077 678,23	213 175 436,25	44 699 852,15
	24.30.66.2.1. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö (EK)	200 513 000,00	185 755 000	154 510 759,43	31 244 240,57	185 755 000,00	0,00	64 744 678,02	250 499 678,02	211 518 397,83	38 778 890,57

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2023

24.30.66.2.6. Euroopan komission yhteistoimintahankkeen menot (EK)	1 663 000,00	4 415 000	948 419,42	3 466 580,58	4 415 000,00	0,00	1 663 000,21	6 078 000,21	1 657 038,42	4 420 961,58
24.30.66.2.9. Finnfundin erityisriskirahoitus (EK) (enintään)	1 500 000,00						1 500 000,00	1 500 000,00	0,00	1 500 000,00
24.30.66.3. Euroopan kehitysrahasto (EK)	45 755 000,00	28 691 000	26 749 949,00	1 941 051,00	28 691 000,00	0,00	4 312 422,33	33 003 422,33	31 061 890,00	1 941 531,36
24.30.66.4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö (EK)	46 555 000,00	66 271 000	42 205 951,70	24 065 048,30	66 271 000,00	0,00	27 099 354,30	93 370 354,30	56 360 913,97	29 602 506,37
24.30.66.5. Humanitaarinen apu (EK)	127 650 000,00	92 000 000	91 958 845,38	41 154,62	92 000 000,00	0,00	33 093 295,05	125 093 295,05	125 052 140,38	41 154,67
24.30.66.6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot (EK)	4 755 000,00	5 695 000	3 124 162,56	2 570 837,44	5 695 000,00	0,00	2 168 223,92	7 863 223,92	5 094 092,82	2 769 062,01
24.30.66.7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus (EK)	2 050 000,00	1 600 000	1 229 599,05	370 400,95	1 600 000,00	0,00	1 207 653,07	2 807 653,07	2 384 857,57	419 578,01
24.30.66.8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle (EK)	87 950 000,00	87 950 000	84 900 870,73	3 049 129,27	87 950 000,00	0,00	5 233 731,50	93 183 731,50	90 067 994,73	3 115 736,27
24.30.66.9. Korkotuki-instrumentti (EK)	24 900 000,00	22 900 000	593 404,76	22 306 595,24	22 900 000,00	0,00	30 625 668,34	53 525 668,34	8 216 696,75	45 029 278,94
24.30.67. Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (S2)	3 000 000,00	3 060 000	3 022 786,89	37 213,11	3 060 000,00	0,00	1 012 400,93	4 072 400,93	4 035 186,89	37 213,11
24.30.88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (S3)	9 999 910,00	10 000 000	9 999 910,00	0,00	9 999 910,00	90,00	0,00	10 000 000,00	9 999 910,00	0,00
24.30.89. Laina- ja investointimuotoinen kehitysyhteistyö (S3)	129 730 000,00	129 730 000	20 540 000,00	109 190 000,00	129 730 000,00	0,00	139 460 000,00	269 190 000,00	160 000 000,00	109 190 000,00
24.90.20. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)		195 000	0,00	195 000,00	195 000,00	0,00		195 000,00	0,00	195 000,00
24.90.23. Etyj-puheenjohtajuus (S2)		1 569 000	423 252,60	1 145 747,40	1 569 000,00	0,00		1 569 000,00	423 252,60	1 145 747,40
24.90.50. Eräät valtionavut (K)	2 421 373,00	2 241 000	2 211 000,00		2 211 000,00	30 000,00				
24.90.51. Häädänalaisten avustaminen (A)	11 916,71	45 000	314 390,81		314 390,81	-269 390,81				

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2023

24.90.66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (S2)	98 463 000,00	110 110 000	97 039 207,08	13 070 792,92	110 110 000,00	0,00	11 834 946,18	121 944 946,18	108 874 153,26	13 070 792,92
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	287 000,00						667 042,23	667 042,23	342 286,61	215 868,52
24.90.87.	Pääomasijoitus Instex S.A.S.:lle (S3)	300 000,00	300 000	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00	600 000,00	900 000,00	0,00	600 000,00
24.90.95.	Kurssivaihtelut (netto) (A)	-517 166,21	500 000	1 832 073,61		1 832 073,61	-1 332 073,61				
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	28 742,84	437 596	200 276,28		200 276,28	237 319,67	0,00	0,00	0,00	0,00
25.01.29.	Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	1 000,41	7 596	7 595,95		7 595,95	0,00				
25.50.20.	Vaalimenot (A)	27 742,43	430 000	192 680,33		192 680,33	237 319,67				
	25.50.20.1. Eduskuntavaalit (KPY)	1 886,39	280 000	181 108,95		181 108,95	98 891,05				
	25.50.20.3. Presidentinvaali (KPY)		150 000	11 571,38		11 571,38	138 428,62				
	25.50.20.7. Aluevaalit (KPY)	25 856,04									
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala		2 942 432	2 376 643,58	565 787,97	2 942 431,55	0,00	652 472,18	3 044 472,18	1 826 212,03	1 163 787,97
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)		386 754	386 753,55		386 753,55	0,00				
28.60.02.	Erikseen budjetoidut henkilöstömenot (A)		163 678	163 678,00		163 678,00	0,00				
28.70.01.	Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (S3)							598 000,00	598 000,00	0,00	598 000,00
28.70.06.	Eräät Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:n jäsenyydestä aiheutuvat menot (S2)		2 392 000	1 826 212,03	565 787,97	2 392 000,00	0,00		2 392 000,00	1 826 212,03	565 787,97
28.99.96.	Ennakoimattomat menot (S3)							54 472,18	54 472,18	0,00	0,00
Määrärahatilit yhteensä		1 316 388 302,71	1 271 176 761	979 714 063,03	292 769 996,97	1 272 484 060,00	-1 307 299,49	436 477 702,47	1 689 675 800,93	1 330 380 645,89	347 497 602,47

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2023

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2023 valtuudet						Talousarvio-menot 2023	Määrä-raha-tarve 2024	Määräraha-tarve 2025	Määrä-raha-tarve 2026	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käytettämättä	Uusittu v. 2024 TA:ssa						
24.30.50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	0	268 188	0	268 188	0	268 188	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		268 188	0	268 188		268 188							
24.30.66. Varsinainen kehitysyhteistyö	4 467 710	547 485	0	547 485	220 731	326 754	0	417 329	482 841	353 128	191 481	518 247	1 545 697
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 467 710		0				0	417 329	429 571	291 489	133 644	470 262	1 324 966
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	248 623					0	0	3 850	7 037	1 142	578	64 420	73 177
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet, josta		547 485	0	547 485	220 731	326 754	0		53 270	61 639	57 837	47 985	220 731
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		18 000	0	18 000	10 431	7 569	0		3 328	1 393	1 168	4 542	10 431
24.30.89 Laina- ja investointimuotoinen kehitysyhteistyö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet													
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0						

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2023

Yhteensä	4 467 710	815 673	0	815 673	220 731	594 942	0	417 329	482 841	353 128	191 481	518 247	1 545 697
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	4 467 710							417 329	429 571	291 489	133 644	470 262	1 324 966
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	248 623							3 850	7 037	1 142	578	64 420	73 177
- talonrakennushankevaltuudet ⁵⁾	0							0	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		815 673	0	815 673	220 731	594 942	0		53 270	61 639	57 837	47 985	220 731
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		18 000	0	18 000	10 431	7 569	0		3 328	1 393	1 168	4 542	10 431

¹⁾ Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

²⁾ Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

³⁾ Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

⁴⁾ Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

3 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023-31.12.2023		1.1.2022-31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	17 999 509,24		18 264 034,65	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	1 891 147,19		2 145 543,56	
Muut toiminnan tuotot	<u>12 301 328,93</u>	32 191 985,36	<u>5 994 833,74</u>	26 404 411,95
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	8 704 202,62		7 577 666,17	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	67 632,68		42 586,68	
Henkilöstökulut	142 972 917,31		137 768 445,62	
Vuokrat	23 354 749,62		22 243 773,53	
Palvelujen ostot	100 101 166,20		83 646 070,19	
Muut kulut	64 158 498,60		62 288 625,90	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-14 214 583,32		-10 434 842,53	
Poistot	<u>7 920 797,74</u>	<u>-333 065 381,45</u>	<u>8 131 051,27</u>	<u>-311 263 376,83</u>
JÄÄMÄ I		-300 873 396,09		-284 858 964,88

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2023

RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Rahoitustuotot	978 826,72		2 623 864,50	
Rahoituskulut	<u>-3 626,19</u>	975 200,53	<u>-8 968,61</u>	2 614 895,89

SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Satunnaiset tuotot	31 389,26		40 908,04	
Satunnaiset kulut	<u>-30 976,09</u>	413,17	<u>-12 039,47</u>	<u>28 868,57</u>

JÄÄMÄ II

-299 897 782,39 -282 215 200,42

SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT

Kulut

Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialuehallinto	0,00		21 522,15	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	3 070 869,30		1 624 834,68	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	132 238 187,56		103 501 146,82	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	286 303,99		11 916,71	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	689 304 188,86		703 930 353,87	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	<u>1 339 417,12</u>	<u>-826 238 966,83</u>	<u>709 131,22</u>	<u>-809 798 905,45</u>

JÄÄMÄ III

-1 126 136 749,22 -1 092 014 105,87

TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA

Perityt arvonlisäverot	34,47		0,00	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-10 770 729,52</u>	<u>-10 770 695,05</u>	<u>-9 567 326,21</u>	<u>-9 567 326,21</u>

TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ

-1 136 907 444,27 -1 101 581 432,08

4 Tase

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISUUS				
Rakennusmaa- ja vesialueet	100 913,00		100 913,00	
Rakennukset	<u>529 261,38</u>	<u>630 174,38</u>	<u>545 259,20</u>	<u>646 172,20</u>
KANSALLISOMAISUUS YHTEENSÄ		630 174,38		646 172,20
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	3 180 575,18		3 433 728,02	
Muut pitkävaikutteiset menot	837 444,42		1 177 396,74	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>8 132 209,24</u>	<u>12 150 228,84</u>	<u>7 696 919,05</u>	<u>12 308 043,81</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennusmaa- ja vesialueet	88 165 144,09		88 225 691,74	
Rakennukset	149 326 047,11		143 865 302,28	
Koneet ja laitteet	3 786 760,15		3 651 628,27	
Kalusteet	45 864,97		38 908,96	
Muut aineelliset hyödykkeet	1 102 471,92		1 092 469,71	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>12 037 319,46</u>	<u>254 463 607,70</u>	<u>9 300 808,34</u>	<u>246 174 809,30</u>

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2023

KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>298 951 362,40</u>	<u>298 951 362,40</u>	<u>288 951 452,40</u>	<u>288 951 452,40</u>
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		565 565 198,94		547 434 305,51
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAIUUS				
VAIHTO-OMAIUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>762 362,32</u>	762 362,32	<u>829 995,00</u>	829 995,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>980 610 019,08</u>	980 610 019,08	<u>820 298 039,17</u>	820 298 039,17
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	2 447 983,37		1 396 726,76	
Siirtosaamiset	2 846 999,28		2 815 983,51	
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 066 225,61		1 222 736,89	
Ennakkomaksut	<u>10 373 081,01</u>	16 734 289,27	<u>15 861 398,91</u>	21 296 846,07
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	1 369 731,23		1 521 977,39	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-638,05		-823,14	
Muut pankkitilit	18 411 665,50		20 042 873,10	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>-419,15</u>	<u>19 780 339,53</u>	<u>171 685,50</u>	<u>21 735 712,85</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAIUUS YHTEENSÄ		1 017 887 010,20		864 160 593,09
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 584 082 383,52</u>		<u>1 412 241 070,80</u>

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	396 279 798,62		396 279 798,62	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	960 310 037,71		860 157 442,30	
Pääoman siirrot	1 306 061 417,88		1 201 734 027,49	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	<u>-1 136 907 444,27</u>	1 525 743 809,94	<u>-1 101 581 432,08</u>	1 356 589 836,33
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Muut pitkäaikaiset velat	<u>800,00</u>	800,00	<u>800,00</u>	800,00
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Ostovelat	17 742 867,71		19 585 691,46	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	2 651 135,03		2 631 930,44	
Edelleen tilittävät erät	2 542 238,08		2 516 390,05	
Siirtovelat	23 980 938,90		22 969 645,70	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>11 420 593,86</u>	<u>58 337 773,58</u>	<u>7 946 776,82</u>	<u>55 650 434,47</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		58 338 573,58		55 651 234,47
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>1 584 082 383,52</u>		<u>1 412 241 070,80</u>

5 Liitetiedot

Sisältö

Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot

Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset

Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut

Liite 9 Talousarvionaloudesta annetut lainat

Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä monivuotiset vastuut

Liitteet 13-14 Taseeseen sisältyvät ja sisältymättömät rahastoidut varat

Liite 15 Velan muutokset

Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liite 17a Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Liite 17b Hallinnonalan nettokäytöt vuosina 2021-2023

Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

1) Ulkoministeriön budjetoinnissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuonna 2023.

Ministeriön toimintamenoihin momentille 24.01.01 sisältyi yhteensä 1,0 milj. euroa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen tuloja Virtual Finland -palvelualustaan (RRF pilari2) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Toiminto-seurantakohde on ollut vuodesta 2016 pakollinen myös toimintamenojen kirjauksissa. Kiekun henkilöstöhallinnon osion käyttöönoton jälkeen toimintoa on käytetty myös työajankohdennuksessa ja hyödynnetty enenevässä määrin sekä tuloksellisuuden laskentatoimessa että kustannuslaskennassa. Työnajankohdennus on edelleen ulkoasiainhallinnossa puutteellista, ja siitä saatavia tietoja joudutaan täydentämään mm. tehtävien oletustoimintotiedoilla.

2) Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) rooli on korostunut kirjanpidossa ja tilinpäätöstehtävissä sen jälkeen, kun valtion talousarviosta annettua lakia koskeva muutos astui voimaan 1.10.2017. Tehtävien ja vastuiden siirto on jatkunut ja laajentunut taloushallinnon eri prosesseissa myös vuoden 2023 aikana, jolloin on mm. viety päätökseen Palkeiden tiliointipalvelun käyttöönotto ulkoasiainhallinnossa.

Kirjanpidossa Palkeiden ja ulkoministeriön yhteistyönä jatkettiin edelleen vuonna 2023 taseessa olleiden aiempien tilikausien erien selvittelyä. Työn tuloksena kirjanpitoyksikön taseesta poistettiin päätösten perusteella kirjanpidon tileistä vanhentuneita saatavia, joihin ei ole ollut odotettavissa suorituksia. Virastoilla ei ole ollut suoraa pääsyä vanhaan kirjanpidon arkistomateriaaliin toukokuun 2020 jälkeen. Tämä on osaltaan hidastanut erien selvittelyä.

3) Valuuttamääräiset laskut ja muut tositteet muunnetaan tietojärjestelmissä euromääräisiksi käyttäen järjestelmiin luettua, Euroopan keskuspankin edelliselle päivälle noteeraamaa kurssia. Ellei valuutta kuulu EKP:n noteeraamiin eikä ole sisään luettavissa tietojärjestelmiin, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) henkilöstö hakee tiedon Nordean järjestelmästä. Kalenterikuukauden kerralla voimassa olevat kurssit tallennetaan manuaalisesti tietojärjestelmiin edellisen kuukau-

den 15. päivän kurssien mukaisina. Ministeriö on saanut Valtiokonttorilta poikkeusluvan käyttää Venäjän ruplan ja Libanonin punnan osalta Nordean järjestelmästä eroavia kursseja.

Valuuttakursseja tarvitaan myös järjestelmien ulkopuolisessa laskennassa, kuten henkilöstöhallinnossa ja edustustojen suoritteiden hinnoittelussa. Tähänkin käytetään edeltävän kuukauden 15. päivän kurssia. Hallinnonalalle yhtenäinen ja kuukausikohmainen valuuttakurssiluettelo julkaistaan ministeriön intranetissä. Luettelo on jaettu kahteen taulukkoon, jossa toisessa on Euroopan keskuspankin noteeraamat valuutat ja toisessa Palkeiden välittämät tiedot muista valuutoista. Käytetyt valuuttakurssit arkistoidaan vuositason ministeriön sähköiseen asianhallintajärjestelmään.

Kiekun valuuttatileihin liittyen ministeriön vuoden 2023 tilinpäätökseen ei pystytty tekemään vuoden 2022 tapaan valuuttamääräisten kassa- ja pankkitilien automaattista arvostusajoa. Ongelman taustalla on S/4 Hana-järjestelmän käyttöönoton yhteydessä tehty Kiekun versiopäivitys. Kurssierojen kirjaukset on tehty manuaalisesti. Vuoden 2023 tilinpäätökseen kirjatut summat ovat kassakirjan mukaisten saldojen ja kirjanpidon erotus huomioden tilinpäätöshetken valuuttakurssit.

4) Suomesta maksettavat valuuttamääräiset laskut maksetaan Valtiokonttorin hallinnoimilta valuuttatileiltä seuraavissa valuutoissa: AUD, CAD, CHF, CZK, DKK, GBP, HUF, JPY, NOK, PLN, SEK ja USD. Valtiokonttorin Rahoitus-toimiala hankkii valuutat kirjanpitoyksiköiden Rahakas-ennusteiden perusteella ja kantaa valuuttariskin.

Ministeriön Edustautumisen tavat ja mallit –hankkeen (TAMA) jatkokehittämisenä taloushallinnon projekteissa on keskitetty Euroopassa toimivien edustustojen maksuliikettä Suomeen ja vuonna 2023 maksettiin Bernin, Geneven, Kööpenhaminan, Lontoon, Oslon, Prahan ja Tukholman suurlähetystöjen paikallismaksut Valtiokonttorin valuuttatileiltä.

5) Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja –menetelmät ovat pääosin vertailukelpoiset edellisvuoden tietoihin. Tuotannontekijöiden hankintamenot ja suoritteiden myyntitulot ovat olennaisuuden periaatteen mukaisesti viimeistään ennen tilinpäätöstä kirjattu liikekirjanpitoon suoriteperusteella. Omaan käyttöön valmistettujen hyödykkeiden hankintamenot on aktivoitu keskeneräisiin hankintoihin. Muut kuin edellä mainitut menot ja tulot on viimeistään ennen tilinpäätöstä kirjattu liikekirjanpitoon varainhoitovuoden talousarviokirjanpidon mukaisesti. Talousarviomenot ja –tulot on viimeistään ennen tilinpäätöstä kirjattu talousarviokirjanpitoon varainhoitovuoden talousarvion perusteita noudattaen.

Aktivoiuihin hankintamenoihin ei sisälly kiinteitä menoja.

6) Tilinpäätösvuoden tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia edellisvuoden tietoihin.

7) Kiekun käyttöomaisuustoiminnallisuus sisältää sekä käyttöomaisuuden että irtaimistohallinnan, ja kummatkin ovat ulkoministeriössä käytössä. Vuokrattujen tilojen perusparannuksilla (lkp-tili 1149) on AdeEko-kirjanpitojärjestelmän ajalta edelleen Kiekusta poikkeavia poistoajoja (4-20 v; vertaa liite 6, alaviite). Uusien kirjausten osalta sovelletaan Kiekun poistoajoja. Poikkeaviin poistoajoihin ei ole tehty muutoksia vuoden 2023 aikana.

8) Taseeseen ei sisälly suurlähettiläs Cay Sundströmin vuonna 1959 Suomen valtiolle testamenttaamaa museoesinekokoelmaa, jota säilytetään Pekingin suurlähetystö virka-asunnossa.

Luettelo kokoelmasta on liitetty vuoden 1998 aloitettavaan taseeseen ja säilytetään pysyvästi. Vuoden 1998 jälkeen ei ole löytynyt muuta kansallisomaisuutta lisättäväksi luetteloon.

9) Tilinpäätösvuoden jälkeisistä tapahtumista kirjanpitoyksikkö raportoi seuraavaa: maaliskuussa 2024 otetaan käyttöön Palkeiden Matkapalvelu.

Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
24.01.01. Ulkoasiainhallinnon toiminta- menot (nettob) (Siirtomäärä- raha 2 v)	Bruttome- not	283 559 249,74	236 582 538,49		282 741 601,39					290 518 284,61	
	Bruttotulot	16 337 249,74	19 922 601,39		19 922 601,39					19 950 160,91	
	Nettome- not	267 222 000,00	262 819 000	216 659 937,10	46 159 062,90	262 819 000,00	0,00	55 430 886,13	318 249 886,13	270 568 123,70	46 159 062,90
24.90.95. Kurssovaihtelut (nettob) (Ar- viomääräraha)	Bruttome- not	2 745,21	-17 708,84		-17 708,84						
	Bruttotulot	519 911,42	1 849 782,45		1 849 782,45						
	Nettome- not	-517 166,21	500 000	1 832 073,61		1 832 073,61	-1 332 073,61				

Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset

Pääloukan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
24. Ulkoministeriön hallinnonala	9 789 000	1 768 482,97	18
24.01.29.1. Ulkoasiainhallinnon arvonnalisäveromenot	9 244 000	167 018,55	2
24.90.51. Häädänalaisten avustaminen	45 000	269 390,81	599
24.90.95. Kurssivaihtelut	500 000	1 332 073,61	266
Pääloukat yhteensä	9 789 000	1 768 482,97	18

Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääloukan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
24. Ulkoministeriön hallinnonala		11 742 990,39
Vuosi 2021		10 220 289,93
24.01.20. Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen menot (S3)	1 917 056,94	
24.30.66.1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö (EK)	2 041,40	
24.30.66.2.1. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö (EK)	202 389,62	
24.30.66.2.6. Euroopan komission yhteistoimintahankkeen menot (EK)	0,21	
24.30.66.3. Euroopan kehitysrahasto (EK)	0,97	
24.30.66.4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö (EK)	7 406 933,96	
24.30.66.6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus (EK)	69,09	
24.30.66.7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus (EK)	3 217,49	
24.30.66.8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle (EK)	0,50	
24.30.66.9. Korkotuki-instrumentti (EK)	279 692,65	
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	108 887,10	
24.90.87. Pääomasijoitus Instex S.A.S.:lle (S3)	300 000,00	

Ulkoministeriö
Tilinpäätös 2023

Vuosi 2022		1 522 700,46
24.01.01.1.2.	Maahanmuuton digitaalinen infrastruktuuri (RRF3)(EK)(varattu) (S2)	1 467 016,45
24.01.01.1.3.	Virtual Finland (RRF2)(EK)(varattu)(S2)	55 683,08
24.30.67.	Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (S2)	0,93
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		54 472,18
Vuosi 2021		54 472,18
28.99.96.	Ennakoimattomat menot (S3)	54 472,18
Päälukot yhteensä		11 797 462,57
Vuosi 2021		10 274 762,11
Vuosi 2022		1 522 700,46

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

	2023	2022
Henkilöstökulut	120 441 315,68	115 846 668,52
Palkat ja palkkiot	119 847 641,06	115 501 654,04
Tulosperusteiset erät	59 870,00	46 875,00
Lomapalkkavelan muutos	533 804,62	298 139,48
Henkilösivukulut	22 531 601,63	21 921 777,10
Eläkekulut	17 094 058,47	16 744 287,76
Muut henkilösivukulut	5 437 543,16	5 177 489,34
Yhteensä	142 972 917,31	137 768 445,62
Johdon palkat ja palkkiot, josta	10 731 917,41	11 171 399,50
- tulosperusteiset erät	57 501,00	44 553,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	111 243,46	133 169,76
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	111 243,46	133 169,76

Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelmien mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	KOM-luokka	Poistomene- telmä	Poisto- aika vuotta	Vuotui- nen poisto %	Jäännös- arvo € tai %
Kansallisomaisuus					
102 Rakennukset					
1010 Maa-alueet	1010010	ei poistoja			
1025 Muut kulttuurirakennukset	1025010	tasapoisto	40 vuotta	2,5	0
Aineettomat hyödykkeet					
112 Aineettomat oikeudet					
1120 Ostetut valmishjelmistot ja tietojärjestelmät	1120010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1129 Muut aineettomat oikeudet	1129010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
114 Muut pitkävaikutteiset menot					
1140 Itse valmistetut ja teetetyt tietojärjestelmät	1140010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	1149000	tasapoisto	3 vuotta 10	33,33	0
		tasapoisto	vuotta	10	0
		tasapoisto	5 vuotta	20	0
119 Ennakkomaksut					
1191 Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat	1191010	ei poistoja			-
Aineelliset hyödykkeet					
121 Rakennusmaa- ja vesialueet					
1210 Maa-alueet	1210010	ei poistoja			-
122 Rakennukset					
1220 Asuinrakennukset	1220010	tasapoisto	30 vuotta	3,33	0
1221 Toimistorakennukset	1221010	tasapoisto	40 vuotta	2,5	0
1229 Muut rakennukset	1229010	tasapoisto	20 vuotta	5	0
125-126 Koneet ja laitteet					
1250 Autot ja muut maajetävälineet	1250010	tasapoisto	5 vuotta	20	0

				10		
	Autot ja muut maajetäsvälineet	1250020	tasapoisto	vuotta	10	0
1254	Kevyet työkoneet	1254010	tasapoisto	7 vuotta	14,3	0
1255	ICT-laitteet	1255010	tasapoisto	3 vuotta	33,33	0
1256	Toimistokoneet ja -laitteet	1256010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1257	Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	1257010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1258	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	1258010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1269	Muut koneet ja laitteet	1269010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
127	Kalusteet					
	Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	1270010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
1279	Muut kalusteet	1279010	tasapoisto	5 vuotta	20	0
128	Muut aineelliset hyödykkeet					
	1280 Taide-esineet	1280010	ei poistoja			-
129	Ennakkomaksut					
	1296 Keskeneräiset asuinrakennukset	1296010	ei poistoja			-
	1297 Keskeneräiset muut rakennukset	1297010	ei poistoja			
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset						
130	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset					
	1301 Muut osakkeet	1301010	ei poistoja			
	1303 Muut osuudet	1303010	ei poistoja			

Ulkoasiainhallinnossa on taseen ulkopuolista kansallisomaisuutta.

Vuokrattujen tilojen perusparannusten (löp 1149) kom-yksiköillä, joita on siirretty AdeEko+ - järjestelmästä Kiekuun, on eri pituisia poistoaikoja. Uusien kom-yksiköiden osalta sovelletaan Kiekun poistoaikoja.

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	101 Rakennus- maa- ja vesialueet	102 Rakennukset	Kansallisomaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	100 913,00	639 913,00		740 826,00
Lisäykset	0,00	0,00		0,00
Vähennykset	0,00	0,00		0,00
Hankintameno 31.12.2023	100 913,00	639 913,00		740 826,00
Kertyneet poistot 1.1.2023	0,00	-94 653,80		-94 653,80
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00		0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	-15 997,82		-15 997,82
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00		0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00		0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	0,00	-110 651,62		-110 651,62
Arvonkorotukset	0,00	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	100 913,00	529 261,38		630 174,38

	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot	Aineettomat hyödykkeet 119 Ennakko- maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	3 488 855,10	3 603 760,05	7 696 919,05	14 789 534,20
Lisäykset	0,00	0,00	461 992,73	461 992,73
Vähennykset	0,00	0,00	-26 702,54	-26 702,54
Hankintameno 31.12.2023	3 488 855,10	3 603 760,05	8 132 209,24	15 224 824,39
Kertyneet poistot 1.1.2023	-55 127,08	-2 426 363,31	0,00	-2 481 490,39
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-253 152,84	-339 952,32	0,00	-593 105,16
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-308 279,92	-2 766 315,63	0,00	-3 074 595,55
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	3 180 575,18	837 444,42	8 132 209,24	12 150 228,84

	121 Rakennus- maa- ja vesialueet	Aineelliset hyödykkeet				128 Muut ai- neelliset hyödykkeet	129 Ennako- maksut ja kes- keneräiset han- kinnat	Yhteensä
		122 Rakennukset	125-126 Ko- neet ja laitteet	127 Kalus- teet				
Hankintameno 1.1.2023	88 225 691,74	211 729 481,20	6 307 169,11	54 204,04	1 092 469,72	9 300 808,34	316 709 824,15	
Lisäykset	0,00	7 471 574,01	1 501 309,47	17 796,82	10 002,21	14 881 063,91	23 881 746,42	
Vähennykset	-60 547,65	3 888 897,68	-155 440,80	0,00	0,00	-12 144 552,79	-8 471 643,56	
Hankintameno 31.12.2023	88 165 144,09	223 089 952,89	7 653 037,78	72 000,86	1 102 471,93	12 037 319,46	332 119 927,01	
Kertyneet poistot 1.1.2023	0,00	-67 864 178,92	-2 655 540,84	-15 295,08	-0,01	0,00	-70 535 014,85	
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	59 567,90	130 822,45	0,00	0,00	0,00	190 390,35	
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	-5 959 294,76	-1 296 928,53	-10 840,81	0,00	0,00	-7 267 064,10	
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	-44 630,71	0,00	0,00	0,00	-44 630,71	
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kertyneet poistot 31.12.2023	0,00	-73 763 905,78	-3 866 277,63	-26 135,89	-0,01	0,00	-77 656 319,31	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	88 165 144,09	149 326 047,11	3 786 760,15	45 864,97	1 102 471,92	12 037 319,46	254 463 607,70	

	130 Käyttömai- suusarvopaperit	Käyttömaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	289 015 269,05		289 015 269,05
Lisäykset	9 999 910,00		9 999 910,00
Vähennykset	0,00		0,00
Hankintameno 31.12.2023	299 015 179,05		299 015 179,05
Kertyneet poistot 1.1.2023	-63 816,65		-63 816,65
Vähennysten kertyneet poistot	0,00		0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00		0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00		0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00		0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-63 816,65		-63 816,65
Arvonkorotukset	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	298 951 362,40		298 951 362,40

Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot			Muutos
	2023	2022	2023–2022
Korot euromääräisistä saamisista	2 664 294,35	1 887 051,13	777 243,22
Korot valuuttamääräisistä saamisista	164 314,82	216 901,95	-52 587,13
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	-1 849 782,45	519 911,42	-2 369 693,87
Osingot	0,00	0,00	0,00
Liikelayritysten voiton tuloutukset	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	978 826,72	2 623 864,50	-1 645 037,78
<hr/>			
Rahoituskulut			Muutos
	2023	2022	2023–2022
Korot euromääräisistä veloista	19 442,94	3 298,26	16 144,68
Korot valuuttamääräisistä veloista	1 892,09	2 925,14	-1 033,05
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	-17 708,84	2 745,21	-20 454,05
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
Rahoituskulut yhteensä	3 626,19	8 968,61	-5 342,42
<hr/>			
Netto	975 200,53	2 614 895,89	-1 639 695,36

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektorit	Lainapääoma 31.12.2023	Lisäys 2023	Vähennys 2023	Lainapääoma 31.12.2022	Pääomamuutos 2023-2022
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	356 000 000,00	0,00	0,00	356 000 000,00	0,00
Muut rahoituksen välittäjät	340 000 000,00	0,00	0,00	340 000 000,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	16 000 000,00	0,00	0,00	16 000 000,00	0,00
Ulkomaat	620 740 474,96	160 000 000,00	204 671,24	460 945 146,20	159 795 328,76
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	620 740 474,96	160 000 000,00	204 671,24	460 945 146,20	159 795 328,76
Yhteensä	976 740 474,96	160 000 000,00	204 671,24	816 945 146,20	159 795 328,76

Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopa- perit

	Kappale- määrä	Mark- kina- arvo	31.12.2023			Saadut osingot	31.12.2022	
			Kirjanpitoarvo	Omis- tus- osuus %	Myyntioikeuk- sien alaraja %		Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuu- det	1 624 225		276 553 786,67	0,00	0,00	0,00	0,00	266 553 876,67
Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund)	1 623 597		267 374 829,67	96,18				257 374 919,67
Inter-American Investment Corporation*	628		9 178 957,00					9 178 957,00
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet	0	0,00	22 397 575,73	0,00	0,00	0,00	0,00	22 397 575,73
Ankara, virka-asunto			1 103 687,10					1 103 687,10
Buenos Aires, virka-asunto			1 265 933,30					1 265 933,30
Lontoo, huoneisto			499 518,14					499 518,14
Mexico, kanslia			671 585,85					671 585,85
Mexico, autotallipaikka			34 300,88					34 300,88
New York, virka-asunto			1 858 476,59					1 858 476,59
New York, huoneisto			794 687,95					794 687,95
New York, huoneisto			724 001,64					724 001,64
New York, virka-asunto			3 573 993,44					3 573 993,44
Pariisi, kanslia			7 880 148,54					7 880 148,54
Pariisi, huoneisto			248 918,13					248 918,13
Pariisi, huoneisto			273 448,24					273 448,24

							Ulkoministeriö Tilinpäätös 2023
Rooma, kanslia	1 870 417,93						1 870 417,93
Pariisin Instituutin säätiö, 60 Rue Des Écoles**	1 395 960,00						1 395 960,00
Rooman Instituutin asunto, Via Falda 18**	202 498,00						202 498,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä	298 951 362,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	288 951 452,40

* Kyseiset 628 osaketta on merkitty vuonna 2016 finanssisijoitusmäärärahasta, johon liittyy palaumaodote, joten ne raportoidaan tässä erikseen, mutta sisältyvät myös yhteensä 1071 osakkeeseen, jotka raportoitu liitteessä 17.

** Kulttuuri- ja tiedeinstituuttien osakkeet/osuudet (hallinnan siirrot)

Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	500 000,00	2 000 000,00	974 240 474,96	976 740 474,96
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	19 780 339,53	0,00	0,00	19 780 339,53
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	20 280 339,53	2 000 000,00	974 240 474,96	996 520 814,49
Vastattavien rahoituserät							
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	800,00	800,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	800,00	800,00

Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2023	Voimassa 31.12.2022	Voimassa Muutos 2023–2022	Käytettävissä enimmäis- määrä 31.12.2023
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	306 435 329,41	300 400 114,56	6 035 214,85	316 004 764,39
Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund)	306 435 329,41	300 400 114,56	6 035 214,85	316 004 764,39
Laki Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä (291/79), vuoden 2018 ensimmäinen lisätalousarvio (526/2018) ja VNp 20.9.2018; tappiokorvaussitoumuksen piiriin kuuluvien sijoitusten ja luottojen pääoma	138 247 402,95	132 212 188,10	6 035 214,85	147 816 837,93
Laki Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä (291/79), vuoden 1993 kolmas lisätalousarvio ja VNp 16.7.1993; tappiokorvaussitoumuksen piiriin kuuluvien sijoitusten ja luottojen pääoma	168 187 926,46	168 187 926,46	0,00	168 187 926,46
Takuut yhteensä	306 435 329,41	300 400 114,56	6 035 214,85	316 004 764,39

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo	Jakauma	Tilinpäätös- päivän kurssi
	€	%	€
Euro	190 157 667,19	62,1 %	1,0000
Yhdysvaltojen dollari	116 277 662,23	37,9 %	1,1050
Yhteensä	306 435 329,41	100,0	

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-me- not 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määrärahatarve 2026	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	21 175 280,00	25 214 060,00	24 751 300,00	24 451 318,00	34 037 770,00	108 454 448,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-me- not 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset						
Aasian kehitys pankki AsDB (1)					416 634 066,97	416 634 066,97
Afrikan kehitys pankki AfDB (2)					808 732 620,04	808 732 620,04
Latinalaisen Amerikan kehitys pankki IDB (3)					238 342 857,01	238 342 857,01
Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankki (4)					296 920 000,00	296 920 000,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	1 760 629 544,02	1 760 629 544,02
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	21 175 280,00	25 214 060,00	24 751 300,00	24 451 318,00	1 794 667 314,02	1 869 083 992,02

(1) Callable capital USD 460 380 644; valuuttakurssilla EUR 1= USD 1,1050, Suomen Pankki 29.12.2023

(2) Callable capital UA 665 240 000; valuuttakurssilla EUR 1 = SDR 0,822571, UA=SDR Suomen Pankki 29.12.2023

(3) Callable capital USD 263 368 857; valuuttakurssilla EUR 1= USD 1,1050, Suomen Pankki 29.12.2023

(4) Callable capital EUR 296 920 000

Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 13.

Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 14.

Liite 15 Velan muutokset

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 15.

Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 16.

Liite 17a Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Osuudet kansainvälisissä rahoituslaitoksissa

Kansainvälisten rahoituslaitosten osuudet ym., jotka on kirjattu kuluiksi eivätkä sisälly taseen omaisuuteen. Tästä on siksi jätetty pois kirjanpitoarvon sarake.

Rahoituslaitos	1 Merkitty 31.12.2023 mennessä yhteensä		2 Maksettu 31.12.2023 mennessä yhteensä		3 Maksettu 31.12.2023 valuuttakurssien mukaan euroa
	Valuutta		Valuutta		
Aasian kehitys pankki, AsDB *	USD	24 230 560,00	USD	24 230 560,00	21 928 108,60
Lat.Amerikan keh.pankki, IDB OC *	USD	20 209 926,00	USD	20 209 926,00	18 289 525,79
Lat.Amerikan sijoitusyhtiö, IIC *	USD	15 019 628,66	USD	15 019 628,66	13 592 424,13
Afrikan kehitys pankki, AfDB **	UA	47 000 000,00	UA	32 280 000,00	39 242 813,08
Perushyödykkeiden yhteisrahasto, CFC	USD	1 355 351,00	USD	1 355 351,00	1 226 561,99
Euroopan jälleenrakennus ja -kehitys- pankki	EUR	78 260 000,00	EUR	78 260 000,00	78 260 000,00
Yhteensä					172 539 433,59

Summien selitykset

- Merkityt** osuudet laitokseen liittymisestä alkaen 2023 loppuun asti.
Maksuja niistä voi aiheutua myöhemminkin, sitoumuksista riippuen.
- Maksetut** osuudet laitokseen liittymisestä alkaen 2023 loppuun asti.
- Maksettujen** osuuksien kumulatiivinen arvo euroina vuoden 2023 kurssien mukaan.

* Valuuttakurssilla EUR 1 = USD 1,105 Suomen Pankki 29.12.2023

**Valuuttakurssilla EUR 1 = SDR 0,822571 Suomen Pankki 29.12.2023 (UA=SDR)

Liite 17b Hallinnonalan nettokäytöt vuosina 2021-2023

Toteuma euroina	2023	2022	2021
Ministeriön osastot ja palvelualueet			
Ministeriön johto	14 760 480	13 514 489	12 343 352
Poliittinen osasto	99 351 307	102 115 523	71 496 649
Kansainvälisen kaupan osasto	12 781 829	15 541 393	13 944 619
Kehityspoliittinen osasto	690 132 447	590 887 116	808 203 110
Eurooppa-osasto	36 767 727	34 586 815	34 886 219
Itäosasto	53 179 035	30 965 707	12 870 220
Amerikan ja Aasian osasto	42 602 252	52 284 122	49 758 328
Afrikan ja Lähi-idän osasto	95 837 771	92 354 185	97 328 776
Viestintäosasto	7 741 692	7 180 121	6 443 327
Hallintopalvelut	34 005 847	34 377 882	33 082 848
Oikeuspalvelu	7 884 141	7 043 465	5 057 210
Konsulipalvelut	6 328 036	6 811 818	6 880 976
Protokollapalvelut	1 448 816	1 510 459	1 314 138
Ministeriö yhteensä	1 102 821 379	989 173 092	1 153 609 771
Edustustot alueittain			
Euroopa	69 451 117	58 065 685	50 831 497
Venäjä, Ukraina, Kazakstan ja Valko-Venäjä	9 408 579	8 857 107	10 355 704
Amerikka ja Aasia	50 998 447	51 782 007	50 762 339
Afrikka ja Lähi-itä	40 930 996	38 359 427	32 603 351
Pysyvät edustustot kansainvälisissä järjestöissä ja yhteisöissä	18 443 809	15 487 535	13 303 954
Edustustot yhteensä	189 232 949	172 551 760	157 856 845
Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöt	70 476	-94 372	-523 944
Yhteensä	1 292 124 803	1 161 630 481	1 310 942 671

Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Ulkoministeriöllä ei ole esitettävää liitteelle 18.

6 Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 29. helmikuuta 2024.

Elina Valtonen
Ulkoministeri

Ville Tavio
Ulkomaankauppa- ja
kehitysministeri

Anna-Maja Henriksson
Pohjoismaisen yhteis-
työn ministeri

Jukka Salovaara
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa Valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.